

Bo Elkjær
Danmarks Radio
eboe@dr.dk

30. januar 2014

13/11068-5

lfj-dep

Kære Bo Elkjær

Du har ved mail af 31. oktober 2013 anmodet om aktindsigt i: *"brev sendt af erhvervsminister Pia Gjellerup, forsvarsminister Jan Trøjborg, forskningsminister Birte Weiss og justitsminister Frank Jensen til IT-sikkerhedsrådet i starten af april 2000 vedrørende den daværende regerings politik for stærk kryptering"*. Du har samtidig anmodet om aktindsigt i: *"samtlige akter, notater, notitser, dokumenter, aktlister mv. i sagen"*.

**ERHVERVS- OG
VÆKSTMINISTERIET**

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50
Fax. 33 12 37 78
CVR-nr. 10092485
EAN nr. 5798000026001
evm@evm.dk
www.evm.dk

Ministeriet har efterfølgende oplyst dig om, at materialet skulle indhentes fra fjernarkiv, og på baggrund af materialets omfang var du den 15. januar 2014 inviteret til et møde i ministeriet for at gennemgå materialet.

Ministeriet har foretaget en vurdering af de dokumenter, som du har anmodet om aktindsigt i på baggrund af mødet den 15. januar 2014.

Ministeriet imødekommer din anmodning ved udlevering af vedlagte dokumenter. Dokumenterne udleveres ifølge offentlighedsloven § 7, stk. 1. Der udleveres derudover interne dokumenter ud fra princippet om merofentlighed, jf. § 14 i offentlighedsloven.

Ministeriet har overstreget enkelte oplysninger i to af de udleverede dokumenter ud fra hensynet til beskyttelsen af væsentlige udenrigspolitiske interesser, jf. § 32, stk. 2, i offentlighedsloven.

Ministeriet har samtidig vedlagt sagens aktliste.

Med venlig hilsen

Louise Fjord
Fuldmægtig
91337223
lfj@evm.dk

TALEPUNKTER TIL
FOLKETINGETS FORSKNINGSUDVALG

Erhvervsministeriet

16. januar 1999
J. nr.: 1998-293-5
/Microsoft/EFS

Samråd i Folketingets Forskningsudvalg den 21. januar 1999 vedrørende eksportkontrol med kryptoprodukter

Spørgsmål G

"Ministeren bedes redegøre for den indgåede Wassenaar-aftale, som begrænser Danmarks eksport af krypteringssoftware."

Svar

Begrænsning af Danmarks eksport?

Lad mig allerførst rette en udbredt misforståelse, som også synes at ligge i Forskningsudvalgets spørgsmål: Aftalen, der blev indgået i Wassenaar Arrangementet den 3. december 1998, er ikke en aftale om udførselsforbud. Det er faktisk blot en aftale mellem Wassenaars medlemslande om at ændre den gældende overvågning med udførslen på visse punkter. Om der i konkrete tilfælde skal siges ja eller nej til en eksport, er de danske myndigheders suveræne afgørelse.

Når jeg bruger ordet "overvågning" skyldes det, at det er en mere dækkende betegnelse for de faktiske forhold end ordet "eksportkontrol".

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

16 FEB. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 35
Sideakteret J.nr.

Hvad er Wassenaar?

Wassenaar Arrangementet er en multilateral aftale fra 1996 om eksportkontrol med konventionelle våben og sensitive produkter, der både har en civil og en militær anvendelse ("dual-use produkter").

Aftalen har 33 medlemslande. Blandt dem er: EU's medlemsstater og USA, Canada, Japan, Rusland, Polen og Ungarn.

Aftalens formål er at hindre udførsel af produkter, der kan bringe den internationale fred og sikkerhed i fare.

Wassenaars kontrolliste

De produkter, som betragtes som så sensitive, at der bør føres kontrol med dem, er beskrevet med tekniske specifikationer i Wassenaars kontrolliste. Kryptoprodukter er med på denne liste.

Wassenaars kontrolliste ændres løbende ved et samarbejde mellem medlemslandene. Ændringerne er nødvendige på grund af den tekniske og sikkerhedspolitiske udvikling. De vedtages på de årlige Plenarmøder i Wien. Plenarmødets beslutninger bliver først gældende ret i EU og dermed i Danmark, når EU's fælles eksportkontrolregler er blevet ændret i overensstemmelse med plenarmødets beslutninger.

Beslutningerne på Wassenaars plenarmøde

På Plenarmødet den 3. december 1998 var der på dagsordenen bl.a. et punkt om ændring af eksportkontrollen med krypto-produkter. Ændringerne rummede både en liberalisering og en stramning:

- Liberaliseringen: Fritagelse for eksportkontrol af svagere kryptering (nøglelængder under 56 bits i krypteringsalgoritmen). Det indgik i aftalen, at værdien på 56 bits skal genforhandles om 2 år. Liberaliseringen omfatter også fritagelse for eksportkontrol af krypteringsprodukter, der udelukkende anvendes til digital signatur.
- Stramningen: Indførelse af eksportkontrol for standardprodukter ("hyldevarer"), der indeholder stærkere kryptering (nøglelængder over 64 bits i krypteringsalgoritmen). Det indgik i aftalen, at stramningen automatisk bortfalder om 2 år, hvis der ikke kan opnås enighed om at opretholde den, eventuelt med en anden (højere) værdi.

Ændringerne blev vedtaget med konsensus blandt alle 33 medlemslande. Alle landene forventes nu at leve op til deres politiske aftale ved at justere deres eksportkontroladministration af hensyn til ændringerne.

Grundlaget for aftalen blev lagt allerede på plenarmødet i december 1997. Her besluttede medlemslandene, at behovet for

ændringer i eksportkontrollen for kryptoprodukter skulle undersøges. Det var især udførelsen af ”hyldevarer”, som i realiteten var fri, der blev anset for at være til fare for international fred og sikkerhed.

Det var startskuddet for meget vanskelige drøftelser i en teknisk arbejdsgruppe i Wassenaar. Gruppen nåede meget tæt op til afholdelsen af plenarforsamlingen frem til en konsensus, som endeligt kunne godkendes af plenarforsamlingen.

Grundlaget for Danmarks accept

Danmarks muligheder for at deltage i konsensus var baseret på et mandat fra regeringen, som var resultatet af en afvejning af danske sikkerhedspolitiske interesser og danske erhvervsinteresser. Det var især vigtigt, at Danmark havde mulighed for at placere sig centralt blandt de lande, vi normalt deler erhvervs- og sikkerhedspolitiske interesser med, og at Danmark havde mulighed for at arbejde for løsninger, der var acceptable for alle medlemslandene.

Jeg vender under besvarelsen af samrådsspørgsmål H tilbage til mandatets overensstemmelse med anbefalingerne fra regeringens ekspertudvalg om kryptering.

EU-retsakter er det juridiske grundlag

Lovgrundlaget for Danmarks eksportkontrol findes i 2 EU-retsakter fra 1994:

- En forordning om fællesskabskontrol med udførslen af varer med dobbelt anvendelse. Den indeholder rammerne for et samarbejde mellem medlemsstaterne.
- En rådsafgørelse, som detaljeret opregner alle produkter under eksportkontrol ved tekniske specifikationer ("kontrollisten").

Nødvendigt at ændre kontrollisten

"Kontrollisten" skal ændres, for at de nye beslutninger i Wasenaar om kryptoprodukter kan blive gældende ret i Danmark. Det skal ske i løbet af de kommende måneder, når der foreligger et forslag til ændring af rådsafgørelsen.

Den sædvanlige procedure for gennemførelse af EU-retsakter vil blive anvendt. Det betyder, bl.a., at Folketingets Europaudvalg vil blive inddraget, når forhandlingsmandatet skal godkendes.

National kompetence til afgørelserne

Det er igen væsentligt at understrege, at en optagelse på kontrollisten ikke betyder, at der indføres et forbud mod udførsel. Det betyder, at medlemslandene har lovet hinanden, at de af hensyn til den fælles sikkerhed holder øje med udførslen for at undgå, at produkterne på listen sendes til områder, hvor de kan være til fare for den internationale sikkerhed og stabilitet.

Det ville fx være nærliggende at afslå udførsel af krypteret kommunikationsudstyr til en ustabil region, hvor der er mistanke om produktion af masseødelæggelsesvåben. De enkelte medlemslande vælger således selv frit, hvorledes de vil opfylde den internationale politiske forpligtelse, og om de vil sige ja eller nej til en konkret eksport.

Administrationen

I Danmark ligger administrationen under Erhvervsministeriet i Erhvervsfremme Styrelsen. Styrelsen har i dag flere administrative ordninger. De spænder lige fra krav om forudgående tilladelse til hver enkelt udførsel i de særligt sensitive tilfælde, til at virksomhederne blot skal være i stand til at oplyse, hvem de har eksporteret til.

Lovgrundlaget for eksportkontrollen i Danmark ligger i lov-bekendtgørelse nr. 468 af 13. juni 1995 om udførsel af varer og teknologier og knowhow med dobbelt anvendelse.

Erhvervsfremme Styrelsen forbereder sammen med bl.a. Dansk Industri en administration af de nye beslutninger. Samarbejdet kan udvides til de ministerier, som har en særlig interesse (Forskningsministeriet, Justitsministeriet og Forsvarsministeriet).

Styrelsen vil også skele til andre nærtstående lande, som har været meget bevidst om, at en smidig administration af eksportkontrollen er en væsentlig konkurrenceparameter. Det vil betyde en udvikling af "generelle tilladelser", som vil kunne omfatte den altovervejende del af Danmarks udførsel af kryptoprodukter. "Generelle tilladelser" kræver ikke ansøgning i hvert enkelt tilfælde, men alene at virksomhederne på baggrund af en generel tilladelse nøje registrerer udførslen og til enhver tid kan dokumentere, at vilkår om landekreds og produkter er overholdt.

Spørgsmål H

Regeringens ekspertudvalg vedrørende kryptering afleverede i juni 1998 en rapport, som anbefalede ikke at indføre begrænsninger i borgeres og virksomheders mulighed for at kryptere. Hvorledes hænger den indgåede aftale og begrænsningerne i krypteringen sammen med anbefalingerne fra udvalget?

Svar

Jeg er enig i, at det hidtil bedste bud på en formuleret dansk krypteringspolitik for tiden findes i anbefalingerne fra regeringens ekspertudvalg om kryptering fra juni 1998.

Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at anbefalingerne sonder mellem

- forholdene i Danmark og

- forholdene på eksportkontrolområdet ("udførslen")

For forholdene i Danmark er der en klar anbefaling om, "at der ikke for indeværende indføres begrænsninger i borgeres og virksomheders muligheder for at kryptere – det vil sige kode – elektronisk kommunikation i Danmark". Aftalen i Wassenaar rører ikke ved denne anbefaling. Det betyder, at der også i fremtiden vil være en fri adgang for danskere til at indføre kryptoprodukter uanset krypteringens styrke og til at anvende disse produkter.

For forholdene på eksportkontrolområdet, det vil sige udførslen af kryptoprodukter fra Danmark, siger ekspertudvalget, at udviklingen fortsat bør følges og "krypteringsspørgsmålet belyses på ny, hvis den internationale situation generelt skulle vise sig at bevæge sig i retning af en eller anden form for regulering".

De afsluttende forhandlinger i Wassenaar viste klart, at der i den sidste og afgørende forhandlingsfase var en international bevægelse hen imod større vægt på sikkerhedspolitiske hensyn og dermed regulering. Dette var en ændring i forhold til de erhvervspolitiske hensyn, som Danmark havde givet en særlig prioritet i indledningen af forhandlingsforløbet. Denne ændrede prioritering var afgørende for det endelige resultat, som dog harmonerer med anbefalingen. Danmark har ikke en

særlig ordning - vi har den samme ordning som 32 andre lande.

NOTAT

HP - Handelspolitisk Kontor

1998-293-5

29. januar 1999

SP/BI

Kontrol med produkter, der distribueres via Internettet

I forbindelse med de gældende eksportkontrolbestemmelser er alle involverede parter fuldt ud klar over, at der er områder, hvor det er vanskeligt at gøre kontrollen effektiv. Det drejer sig bl.a. om udførelse af visse biologiske produkter, og det drejer sig ikke mindst om produkter, der bliver distribueret via de elektroniske medier, herunder Internettet. Men problemstillingen er generel i forbindelse med åbne markeder og gælder således også fysisk eksport af varer, der i stigende grad er vanskelige at kontrollere.

At et område er vanskeligt at kontrollere, er imidlertid ikke et tilstrækkeligt argument for at undlade regulering. Internettet giver store problemer med forskellige former for kriminalitet, f.eks. piratkopiering og børneporno. At det er vanskeligt at kontrollere og efterforske denne form for kriminalitet, når den formidles via Internettet, fører imidlertid ikke til, at kontrollen opgives.

Aftalen om eksportkontrol af kryptoprodukter blev først og fremmest indgået af sikkerhedspolitiske grunde, hvor hensyn til, om det i praksis var muligt at kontrollere overholdelsen af reglerne, spillede en mindre rolle. Alle var således klar over, at det ville være tvivlsomt, om der var tekniske muligheder for at sikre, at produkterne ikke bliver overført til de sensitive regioner.

Formålet med eksportkontrollen er at overvåge, at produkter, der er opført på kontrollisterne, kun udføres, når der foreligger en udførselstilladelse. Eksportøren er forpligtet til at søge en udførselstilladelse, hvis produktet er opført på kontrollisten. Dette krav er gældende, uanset på hvilken måde produkterne udføres. Hvis denne pligt ikke overholdes, er der hjemmel til at straffe eksportøren.

Selv om det er meget vanskeligt at kontrollere og efterforske en overførsel via Internettet af krypteringssoftware, så siger efterretningstjenesterne, at det ikke er umuligt. Det kan bl.a. ske gennem beslaglæggelse af hardware (computeren) hos den person, der mistænkes for at have foretaget overførslen. Computerens hukommelse vil kunne indeholde de nødvendige beviser.

Spørgsmålet om kontrol med overførsel af kryptoprodukter via Internettet vil blive taget op i EU. Kommissionen har planer om at sætte det på dagsordenen for et ekspertmøde, antageligt i marts-april 1999.

Erhvervsministeriet

s.nr. 95-180-22

10 FEB 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 36
Sideakteret j.nr.

Efterretningstjenesterne vil ikke afvise, at de har visse tekniske muligheder for at identificere ulovlige overførsler via Internettet. Af hensyn til det internationale sikkerhedspolitiske samarbejde er det ikke muligt at præcisere dette yderligere.

COVERNOTE TIL MINISTEREN

Erhvervsministeriet

1. februar 1999
J. nr.: 1998-293-5
/Microsoft/EFS

Ministerens godkendelse og evt. bemærkninger:

_____ ou Jlg

Sagen vedrører:

Kontrol med kryptoprodukter, der distribueres via Internettet.

Indstilling:

Det indstilles, at oplysningerne anvendes i forbindelse med det forestående interview med Berlingske Tidende tirsdag den 2. februar.

Bemærkninger:

Sagen forelægges efter bestilling fra departementet.

Efterretningstjenesterne siger, at de har visse tekniske muligheder for kontrol, men vil ikke gå i detaljer.

Artiklen "Ren besked om eksport af krypteringprodukter", der er offentliggjort i "Nyt fra DI om afsætning" den 25. januar 1999, vedlægges.

Der har været afholdt samråd om krypteringssagen i Folketingets Forskningsudvalg. Talepunkterne til brug for samrådet vedlægges.

Erhvervsministeriet

J.nr. 95-180-22

10 FEB. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 37

Sideakteret j.nr.

Folketingets Forskningsudvalg

Christiansborg, den 21. december 1998

I et kommende samråd ønskes en drøftelse af følgende spørgsmål:

- G. Ministeren bedes redegøre for den indgåede Wassenaar-aftale, som begrænser Danmarks eksport af krypteringssoftware.
- H. Regeringens ekspertudvalg vedrørende kryptering afleverede i juni 1998 en rapport, som anbefalede ikke at indføre begrænsninger i borgeres og virksomheders mulighed for at kryptere. Hvorledes hænger den indgåede aftale og begrænsningerne i krypteringen sammen med anbefalingerne fra udvalget?

P.u.v.

Hanne Severinsen,
formand.

Til
erhvervsministeren
Kopi til Ombudsmanden

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22 (Løbenr. 6812)

3 MRS. 1998

Antal bilag _____ Dok. nr. 48
Sideakteret j.nr.

FORTROLIGT

Eksportkontrol med kryptoprodukter

Baggrund og perspektiver for de internationale forhandlinger i Wassenaar Arrangementet, Wien, 2.- 3. december 1998

1. Internationalt samarbejde om eksportkontrol og dansk administration

Wassenaar Arrangementet er det mest udbyggede af de fire eksportkontrolregimer. Det har rødder helt tilbage til koldkrigsperioden, som fulgte efter afslutningen af Den Anden Verdenskrig. Regimets navn var dengang "COCOM". Inden for regimet samarbejdede NATO-landene om at forhindre, at våben og avanceret udstyr blev eksporteret til Sovjetblokken. Efter en længere overgangsperiode blev "COCOM" i 1996 omdannet til "Wassenaar Arrangementet". "Gamle fjender" som Rusland og flere østbloklande blev optaget som nye medlemmer og fjendebilledet blev udskiftet med de urolige områder i Mellemøsten, Sydasiens og Fjernøsten. Produktområdet er stadig det samme: våben og avanceret udstyr.

De øvrige tre eksportkontrolregimer er:

- Australiengruppen, som varetager eksportkontrollen med kemiske og biologiske produkter og produktionsudstyr, der kan anvendes til udvikling og fremstilling af kemiske og biologiske våben,
- Nuclear Suppliers Group (NSG), som varetager eksportkontrollen med produkter og teknologier, der kan anvendes i forbindelse med udvikling af kernekraft, men som også kan være til udvikling af atomvåben,
- Missile Technology Control Regime (MTCR), som varetager eksportkontrollen med produkter og teknologier, der kan anvendes til udvikling og fremstilling af missiler, der kan fremføre masseødelæggelsesvåben.

De fire former for internationalt samarbejde betegnes i daglig tale som "regimer". Det gør man for at adskille dem fra de traktatmæssige og juridisk forpligtende former for internationalt samarbejde. Regimerne har en løsere og mere uformel karakter, deltagerlandenes nationale lovgivning og suveræne beslutningskompetence i de enkelte sager respekteres, og der er ingen retlige sanktioner for ikke at efterleve de vedtagne beslutninger.

EU's medlemsstater besluttede i 1994-95 at indlede et samarbejde om eksportkontrol på grundlag af EU-retsakter. Der er endnu langt fra ensartede afgørelser i eksportkontROLSagerne, men der blev dog efter vanskelige forhandlinger enighed

Erhvervsministeriet

95-180-22

- 3 MRS. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 49

Erhvervsministeriet i.nr.

om at gennemføre eksportkontrollen i medlemsstaterne på grundlag af en fælles rammeloavgivning. De fælles regler, herunder kontrollisterne, er normalt en afspjling af beslutningerne i eksportkontrolregimerne.

De to vigtigste EU-retsakter på eksportkontrolområdet er:

- Rådets forordning (EF) nr. 3381/94 af 19. december 1994 om en fælles-skabsordning for kontrol med udførslen af varer med dobbelt anvendelse. Forordningen indeholder regler og procedurer for udstedelse af udførselstilladelser for "varer med dobbelt anvendelse". Forordningen har en permanent karakter.
- Rådets afgørelse af 19. december 1994 om en fælles aktion vedtaget af Rådet på grundlag af artikel J.3 i traktaten om den Europæiske Union vedrørende kontrol med udførslen af varer med dobbelt anvendelse, 94/942/FUSP. Rådsafgørelsen indeholder den oprindelige kontrolliste, som er en meget omfattende og detaljeret opregning af produkter under eksportkontrol. Den er siden ændret mange gange som følge af de ændringer, der fundet sted på grund af tekniske ajourføringer i regimerne.

I Danmark har Erhvervsministeriet (Erhvervsfremme Styrelsen) ansvaret for "eksportkontrollen". Det ansvar indebærer, at styrelsen må tilrettelægge de administrative rammer for eksportkontrollen og inden for disse rammer sikre, at de internationale forpligtelser kan overholdes af de danske eksportører.

I praksis løses opgaven ved anvendelse af en række forskellige varianter af "kontrol". De rækker lige fra restriktive krav om forudgående tilladelse til hver enkelt udførsel, fx til sensitive slutbrugere i Mellemøsten og til generelle tilladelser, som virksomhederne kan anvende til udførsel af bestemte produkter til slutbrugere i ikke-sensitive lande inden for en bestemt periode. Det vigtigste vilkår i disse tilladelser er normalt kun, at virksomhederne på myndighedernes forlangende er i stand til at fremlægge lister over, hvem de har eksporteret til, således at det kan konstateres, at vilkåret for eksporten er opfyldt.

Det er væsentligt at understrege, at styrelsen ikke foretager nogen kontrol i dette ords sædvanlige gængse danske betydning. Ordet "kontrol" er hentet direkte fra engelsk ("control") og dækker i denne sammenhæng snarere det danske begreb "overvågning".

Det er også væsentligt at understrege, at det forhold, at et produkt er under eksportkontrol ikke betyder, at der er forbud mod eksport. I langt de fleste tilfælde kan en eksport gennemføres uhindret, fordi en tilladelse er en rutinesag. I 1998 behandlede styrelsen således 165 individuelle ansøgninger om tilladelse til udførsel. 163 blev imødekommet og kun 2 blev afslået. De to afslag var begrundet i risikoen for, at produkterne ville blive anvendt i forbindelse med udvikling af masseødelæggelsesvåben i Mellemøsten. Langt den største del af Danmarks eksport under eksportkontrol afvikles under de ubureaukratiske generelle tilladelser. Udførsel under sådanne ordninger hæmmer ikke i praksis eksporten.

2. Forberedelsen til beslutningen i Wassenaar om eksportkontrol med kryptoprodukter

Allerede i foråret 1998 var Erhvervsfremme Styrelsen opmærksom på, at væsentlige ændringer inden for eksportkontrollen med kryptoprodukter kunne blive aktuelle inden årets udgang.

Som udgangspunkt indeholder enhver beslutning om eksportkontrol et dilemma. Skal de erhvervspolitiske interesser gives prioritet? Det taler for ingen eller en meget lempelig kontrol. Eller skal det snarere være de sikkerhedspolitiske interesser, der skal have forrang. Det medfører barrierer for udførelsen.

Denne problemstilling var også yderst aktuel ved afgørelsen af den danske holdning til eksportkontrollen med kryptoprodukter.

I alle tidligere tilfælde, hvor der har været behov for ændringer af de tekniske specifikationer for produkterne på kontrollisten er det lykkedes for Erhvervsfremme Styrelsen at nå til enighed om en dansk holdning ved at samordne synspunkterne i Eksportkontrollkredsen. Eksportkontrollkredsen er en uformel koordinationsgruppe, som styrelsen indkalder 8 gange pr. år til møde for at drøfte udviklingen i det internationale eksportkontrollsamarbejde, administrative forhold, konkrete ansøgninger og ethvert andet relevant emne. Deltagerne er Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Forsvarsministeriet, Forsvarets tekniske eksperter, Told og Skat, FE, PET og Dansk Industri.

Da styrelsen i maj-juni måtte konstatere, at det ikke ved de uformelle drøftelser var muligt at nå til enighed på kryptoområdet, udarbejdede styrelsen et udkast til mandat. Udkastet blev udsendt til formel høring i juni. I samme måned havde regeringens ekspertudvalg om kryptering fremlagt sine anbefalinger. Styrelsens indstilling byggede direkte på den mest fundamentale anbefaling, som gik ud på, at der ikke i Danmark for indeværende burde indføres begrænsninger i mulighederne for at kryptere. Hertil kom følgende hensyn, som Erhvervsministeriet i overensstemmelse med tidligere praksis på området tillagde særlig betydning:

- hensynet til fremme af anvendelse af avanceret teknologi som middel til international vækst. Uden sikkerhed for en høj grad "fortrolighed" i den elektroniske kommunikation ville virksomhederne være tilbageholdne af frygt for hackere.
- administrative hensyn. Erhvervslivet burde ikke bebyrdes med administrative barrierer for udførelsen, især ikke inden for et område som kryptoprodukter, hvor en effektiv kontrol og håndhævelse næppe var realistisk.

Udkastets endelige formulering af den danske indstilling pålagde den danske delegation at arbejde for de mest liberale løsninger, som der kunne skabes enighed om. Tilsvarende holdninger havde bl.a. Belgien, Canada, Schweiz, Finland, Irland Italien, Japan Holland og Norge i de indledende tekniske drøftelser.

Forsvarsministeriet og Justitsministeriet havde hele tiden været skeptiske, men styrkede i august og september markant deres holdning imod at den danske delegation fortsat arbejdede for den linje, som Erhvervsfremme Styrelsen havde lagt op til i mandatudkastet. En væsentlig begrundelse var, at USA's chefforhandler

på kryptoområdet havde kontaktet det danske forsvarsministerium og meddelt, at den danske holdning måtte ændres i en mere restriktiv retning, som tog større hensyn til sikkerhedspolitiske hensyn ved at give bedre muligheder for overvågning af krypteret kommunikation. Uden en sådan imødekommenhed kunne Danmark ikke forvente at forblive i "det gode selskab". Det kunne betyde tab af særlige fordele til Danmark på andre sikkerhedspolitiske områder.

USA' kontakt til Forsvarsministeriet var en væsentlig anledning til, at sagen i september blev taget op på ministerniveau af forsvarsministeren, og at der i slutningen af november 1998 blev formuleret et mandat (vedhæftes) af Forsvarsministeriet, Forskningsministeriet, Justitsministeriet og Erhvervsministeriet (departementschefen) og Statsministeriet, som imødekom de amerikanske ønsker, og som kunne godkendes af regeringen. Selve mandatet blev ikke forelagt for erhvervsministeren.

Mandatet er i overensstemmelse med anbefalingen på eksportkontrolområdet fra regeringens ekspertudvalg om kryptering. Anbefalingen går ud på, at udviklingen fortsat bør følges og "krypteringsspørgsmålet belyses på ny, hvis den internationale situation generelt skulle vise sig at bevæge sig i retning af en eller form for regulering", hvilket var tilfældet i efteråret 1998, da hovedvægten skiftede fra erhvervspolitiske til sikkerhedspolitiske hensyn, bl.a. efter pres fra USA.

Under de afsluttende forhandlinger i Wien den 3. december 1998, hvor Erhvervsministeriet, Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Dansk Industri var repræsenteret, kunne det konstateres, at Danmark næppe havde været det eneste land, hvor et sådant vægtskifte havde fundet sted i den afsluttende fase. Alle de andre liberale lande, som Danmark meget langt hen ad vejen havde delt synspunkter med, havde også opblødt deres holdning for således at kunne medvirke til konsensus. Alternativet ville have været, at enhver form for eksportkontrol med kryptoprodukter ville være bortfaldet.

3. Status for eksportkontrollen med kryptoprodukter efter mødet i Wasse-naar

På mødet den 3. december 1998 var et enkelt af dagsordenspunkterne revisionen af kontrollisterne for så vidt angik kryptoprodukter. Blandt de øvrige punkter kan nævnes: informationsudveksling om våben og dual-use produkter samt underretninger om gennemført eksport. Revisionen for kryptoprodukter medførte:

- Fritagelse for eksportkontrol af svagere kryptering (nøglelængder under 56 bits).
- Indførelse af eksportkontrol for "hyldevarer", der indeholder stærkere kryptering (nøglelængder over 64 bits). Begrænsningen bortfalder om to år, hvis der ikke er enighed om at opretholde den.

Det er væsentligt at understrege, at aftalen ikke for tiden er gældende ret. Som nævnt ovenfor sker det først ved en EU-retsakt, som skal godkendes i overensstemmelse med nationale og EU-retlige procedurer. På grund af den særlige aktuelle interesse for eksportkontrol med kryptoprodukter bør ændringsforslaget forelægges for Europaudvalget til godkendelse af mandat til brug for Rådets be-

handling, udelukkende på grund af den politiske interesse, som sagen har vist sig at vække. I tidligere lignende tilfælde af ændring af kontrollisterne har det ikke været nødvendigt, fordi der alene har været tale om mindre ændringer inden for de retsakter, der allerede var godkendt. Det endelige forslag kan formentlig forventes inden for nogle få måneder.

4. Forventninger til den fremtidige administration

Det er forståeligt, at de første unuancerede vurderinger af aftalen i Wassenaar har givet negative reaktioner. Det skyldes først og fremmest, at "eksportkontrol" fejlagtigt opfattes som forbud mod eksport af de stærkere former for kryptoprodukter. Det er imidlertid ikke tilfældet. Eksport af kryptoprodukter vil kunne finde sted på grundlag af en udførselstilladelse. Bortset fra ønsker om at eksportere til de sædvanligvis sensitive lande, navnlig i Mellemøsten, må antallet af afslag forventes at blive nær 0.

Som udgangspunkt skal der i dag søges om udførselstilladelse for hver enkelt udførsel af produkter, der er omfattet af EU-listerne. Der kan dog til EU-lande, Australien, USA, Canada, Japan, Norge og Schweiz fås en generel udførselstilladelse, som gælder for bestemte produkter i en længere periode, herunder også for meget sensitive produkter. For "hyldevarer" er der dog ingen krav om udførselstilladelse.

Fremover skal der ved eksport af produkter over 64 bit søges om udførselstilladelse. Dette gælder også for "hyldevarer". Alle kryptoprodukter under 56 bit vil blive liberaliseret, og der skal derfor ikke længere skulle søges om udførselstilladelse for disse. I fremtiden må det antages, at markedet for stærk kryptering stiger betydeligt, og at behovet for udførselstilladelse for kryptoprodukter over 64 bit stiger væsentligt, bl.a. fordi der nu også skal søges om udførselstilladelse for "hyldevarer". Dette gælder både for virksomheder og enkeltpersoner.

Erhvervsfremme Styrelsen er allerede sammen med Dansk Industri i gang med at overveje, hvorledes der på kryptoområdet vil kunne udarbejdes generelle tilladelser, som eksportørerne kan anvende med lethed, og som kan anvendes på langt den største del af udførslen af kryptoprodukter. Forsvarsministeriet har stillet sig positiv over for sådanne generelle tilladelser. Ved udførelsen af generelle tilladelser vil styrelsen navnlig skele til de lande, som i særlig grad har indset, at en smidig administration af eksportkontrollen er et væsentligt konkurrenceparameter (fx UK og NL). På den måde arbejder styrelsen for at fjerne alle seriøse eksportørers bekymringer. Det er vigtigt, at eksportkontrollsystemet er konkurrencedygtigt.

Styrelsen er meget opmærksom på, at USA's eksportkontrollsystem i visse henseender gør det lettere for de amerikanske virksomheder at eksportere. USA's system er imidlertid grundlæggende anderledes. Det bygger på en hovedregel om, at alle kryptoprodukter er omfattet af eksportkontrol. Undtagelser kan gøres, når virksomhederne indfører interne kontrolforanstaltninger og godkendte forretningsgange. Den særlige frihed "for hyldevarer" opnås normalt kun på vilkår, at

myndighederne har givet en godkendelse før markedsføringen. Styrelsens viden om amerikanske forhold er bl.a. baseret på en tæt løbende kontakt med IBM.

Endelig kan det nævnes, at Styrelsen har igangsat et større projekt om "eksportkontrol". Inden for projektet vil det blive overvejet, om de danske virksomheders konkurrenceevne vil kunne styrkes ved i højere at anvende amerikanske administrative principper for kontrol inden for virksomhederne som led i deres almindelige kvalitetskontrol.

5. Forholdet til pressen

Som det fremgår af notatet, har de fleste af pressens påstande været uden hold i virkeligheden. Især er det urigtigt, når det er blevet anført, at udførselen af kryptoprodukter fra Danmark må stoppes på grund af Wassenaaraftalen. Det er også urigtigt, at Danmarks accept af aftalen har fundet sted uden fornødent mandat. Derimod er det korrekt, at forhandlingsresultatet ville være blevet væsentligt mere liberalt, hvis ikke USA havde udøvet et betydeligt pres.

BEREDSKABSTALEPUNKT TIL
FOLKETINGETS FORSKNINGSUDVALG

Erhvervsministeriet

18. januar uar 1999
J. nr.: 1998-293-5
/Microsof/EFS

Samråd i Folketingets Forskningsudvalg den 21. januar 1999 vedrørende eksportkontrol med kryptoprodukter

Forbud mod udførsel af kryptoprodukter

Hvis der spørges, om Danmark tvinges til forbyde udførsel af kryptoprodukter.

Det er nyttigt for mig at få mulighed for at rette en udbredt misforståelse, som er blev spredt i pressen.

Det er ikke forbudt at udføre kryptoprodukter.

Aftalen om øget "eksportkontrol" med "massemarkedsprodukter" betyder udelukkende en politisk pligt til forøget overvågning med udførslen.

Det vil altid være Danmarks suveræne afgørelse, om der skal gives afslag i et konkret tilfælde.

Danmark har vide muligheder for at lade danske eksportører bruge "generelle tilladelser" ved udførsel til ikke-kritiske lande. Det er her hovedparten af de danske eksportinteresser ligger. Disse tilladelser gives på forhånd til fremtidig udførsel.

Erhvervsfremme Styrelsen, der har ansvaret for "eksportkontrol" i Danmark, vil i samarbejde med bl.a. Dansk Industri forsøge at tilrettelægge sådanne enkle fremgangsmåder ved udførsel af kryptoprodukter, som er "massemarkedsprodukter".

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

- 3 MRS. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 50

Sideakteret J.nr.

NOTAT

Erhvervsministeriet

14. januar 1999
J. nr.: 95-
/CMU

Besvarelse af spørgsmål 51-56 fra Folketingets Europaudvalg - bidrag til udenrigsministerens besvarelse

Spørgsmål 51

"Vil ministeren redegøre for, hvad der skete på mødet i Wien den 3. december 1998 i forhandlingerne om den såkaldte Wassenaaraftale vedrørende udveksling af krypteringsværktøjer?"

Svar

Wassenaaraftalen (på engelsk: Wassenaar Arrangements) er en multilateral aftale fra 1996 om eksportkontrol med konventionelle våben og sensitive produkter, der både har en civil og en militær anvendelse. Forløberen for Wassenaaraftalen var COCOM, der under den kolde krig og frem til slutningen af 1980'erne udgjorde eksportkontrolregime for en række vestlige lande, heriblandt Danmark. COCOM eksportkontrolregimet havde et klart sikkerhedspolitisk sigte, nemlig at forhindre, at vestlig teknologi ukontrolleret blev eksporteret til landene bag Jerntæppet.

Wassenaaraftalens hovedformål er sikkerhedspolitisk, nemlig at medvirke til, at den internationale stabilitet og sikkerhed ikke trues gennem ukontrolleret spredning af våben og sensitive produkter med både civil og militær anvendelse. Aftalen har også en erhvervspolitisk dimension, idet aftalen i princippet giver grundlag for ensartede eksportregler for de omtalte produkter for medlemslandenes eksportvirksomheder.

Wassenaaraftalen er en international traktat, der er tiltrådt af 33 stater, heriblandt medlemmerne af EU samt USA, Canada, Japan, Rusland, Polen og Ungarn. Beslutninger under denne aftale træffes ved konsensus og er ikke retligt forpligtende. Det er medlemsstaternes ansvar at tilvejebringe det nationale retlige grundlag samt at håndhæve dette. I praksis har det igennem tiden vist sig, at medlemsstater kan tolke Wassenaaraftalen med betydelig variation, dog således, at lande, som Danmark har et nært erhvervs- og sikkerhedspolitisk samarbejde med, tilstræber ensartede fortolkninger.

En vigtig opgave for Wassenaar er udarbejdelse og revision af kontrolli-

sterne for de sensitive produkter. Disse lister revideres regelmæssigt ved konsensus. Revisionerne foretages af hensyn til den teknologiske og sikkerhedspolitiske udvikling.

På Wassenaarlandenes plenarmøde den 3. december 1998 indeholdt dagsordenen et punkt om forslag til revideret kontroltekst for krypteringsprodukter. På tekniske møder, umiddelbart inden plenarmødet, blev dette spørgsmål grundigt behandlet. Alle medlemslande, på nær to (Belgien og Schweiz), havde ved de tekniske drøftelser tilvejebragt et kompromis til revideret kontroltekst. Ved plenarmødet erklærede disse to lande, at henset til, at alternativet til konsensus var bortfald af eksportkontrol med krypteringsprodukter, så valgte disse to lande også at tilslutte sig den reviderede kontroltekst.

Den reviderede kontroltekst for krypteringsprodukter medfører:

- Fritagelse for eksportkontrol af krypteringsprodukter der alene anvendes til digital signatur.
- Fritagelse for eksportkontrol af krypteringsprodukter (eksempelvis i personlige computere), der medbringes på rejser alene til personlig brug.
- Fritagelse for eksportkontrol af krypteringsprodukter, hvor nøglelængden ikke overstiger 56 bits.
- Indførelse af eksportkontrol for "hyldevarer" (på engelsk: massmarket products), hvor nøglelængden er over 64 bits. Bestemmelsen bortfalder om to år, hvis der ikke senest da kan opnås enighed om at opretholde eller revidere den.

Indførelse af eksportkontrol med "hyldevarer" var blandt andet motiveret af udsagn fra en række lande (USA, England, Frankrig og Sverige) om, at de tidligere regler blev benyttet af nogle lande til ureguleret eksport af "hyldevarer" med stærk kryptering.

Den reviderede kontroltekst er ikke for tiden gældende ret. Det kræver vedtagelse af en EU-retsakt formentlig i marts måned, jf. nærmere under besvarelse af spørgsmål 54.

Spørgsmål 52

"Hvad var den danske regerings positioner ved mødet den 3. december 1998 i forhandlingerne om den såkaldte Wassenaaraftale?"

Svar

Regeringens holdning var resultatet af en afvejning af danske sikkerhedspolitiske interesser og danske erhvervsinteresser. Formuleringen af de afgørende hensyn var følgende:

- at danske erhvervsinteresser ikke ensidigt forringes
- at danske sikkerhedspolitiske interesser tillægges vægt
- at Danmark placerer sig centralt blandt de lande, vi normalt deler erhvervs- og sikkerhedspolitiske interesser med

Danmark skulle tillige arbejde for en løsning, som var acceptabel for alle lande.

Forhandlingsmandatet blev formuleret i et samarbejde mellem de mest berørte ministerier (Forsvarsministeriet, Forskningsministeriet, Justitsministeriet, Erhvervsministeriet og Statsministeriet).

Spørgsmål 53

"Hvornår har regeringen søgt Folketingets opbakning til at indgå aftale under mødet den 3. december 1998 i forhandlingerne om den såkaldte Wassenaaraftale?"

Svar

Regeringen har ikke inddraget Folketinget i forhandlingerne i Wassenaar. Det har ikke været praksis hverken for så vidt angik eksportkontrollamarbejdet i COCOM i koldkrigsperioden, eksportkontrollamarbejdet i Wassenaar Arrangementet, som afløste COCOM, eller for de andre regimer om uformelt og ikke juridisk forpligtende udenrigspolitisk samarbejde til forhindring af udførsel af sensitive produkter til sensitive områder. Samarbejdet i disse regimer har været helt i overensstemmelse med Danmarks overordnede sikkerhedspolitiske målsætning om styrkelse af den internationale fred og sikkerhed.

Det gældende retsgrundlag, forordningen og rådsafgørelsen af 19. december 1994, blev dengang forelagt for Folketingets Europaudvalg af udenrigsministeren. Rådsafgørelsen er senere blevet ændret mange gange under hensyn til den efterfølgende teknologiske og sikkerhedspolitiske udvikling. Disse tekniske ændringer har ligget inden for rammerne af den tidligere rådsafgørelse og har derfor ikke været forelagt for Europaudvalget. De har været i overensstemmelse med danske interesser på området.

Den sædvanlige procedure for gennemførelse af EU-retsakter vil blive anvendt i denne sag, da den indeholder en kompleks afvejning af mange forskellige interesser. Det betyder, at Folketingets Europaudvalg vil blive inddraget, når det relevante forslag til en EU-retsakt foreligger, formentlig i marts.

Spørgsmål 54

"Vil ministeren beskrive, hvilket forløb der nu venter set i relation til, at EU skal implementere aftalen fra mødet den 3. december 1998 om ændring i Wassenaaraftalen?"

Svar

Beslutningerne i Wassenaar om eksportkontrol for kryptoprodukter er som nævnt endnu ikke gældende ret i Danmark.

Det legale grundlag for Danmarks eksportkontrol med produkter, der både har en civil og en militær anvendelse ("varer med dobbelt anvendelse"), findes i to EU-retsakter:

1. Rådets forordning (EF) nr. 3381/94 af 19. december 1994 om en fællesskabsordning for kontrol med udførslen af varer med dobbelt anvendelse.
2. Rådets afgørelse af 19. december 1994 om en fælles aktion vedtaget af Rådet på grundlag af artikel J.3 i traktaten om den Europæiske Union vedrørende kontrol med udførslen af varer med dobbelt anvendelse, 94/942/FUSP.

Forordningen indeholder regler og procedurer for udstedelse af udførselstilladelser for "varer med dobbelt anvendelse". Rådsafgørelsen er den detaljerede opregning af produkter under kontrol defineret ved tekniske specifikationer.

Rådsafgørelsen under pkt. 2 indeholder den oprindelige kontrolliste, som er en meget omfattende og detaljeret opregning af produkter under eksportkontrol.

Rådsafgørelsen skal således også ændres i løbet af de kommende måneder for at tage hensyn til de seneste aftaler i Wassenaar om kryptoprodukter. De mange tidligere tekniske ændringer i Rådsafgørelsen har haft karakter af mindre justeringer i den oprindelige rådsafgørelse, som i sin tid blev vedtaget, efter at de sædvanlige, nationale og EU-retlige procedurer var blevet fulgt.

Spørgsmål 55

"Vil ministeren forklare, hvorfor hidtidig dansk krypteringspolitik er blevet ændret samt beskrive, hvilke ændringer der forventes?"

Svar

Det aktuelle grundlag for en formuleret dansk krypteringspolitik findes i anbefalingerne fra regeringens Ekspertudvalg om kryptering (juni 1998).

For så vidt angår forholdene i Danmark, er der en klar anbefaling om, "at der ikke for indeværende indføres begrænsninger i borgeres og virksomheders mulighederne for at kryptere – det vil sige kode – elektronisk kommunikation i Danmark".

For så vidt angår eksportkontrolområdet (fx Wassenaar) var anbefalingen mere nuanceret, idet det siges, at udviklingen fortsat bør følges og "krypteringsspørgsmålet belyses på ny, hvis den internationale situation generelt skulle vise sig at bevæge sig i retning af en eller anden form for regulering". Den afsluttende fase i forhandlingerne i Wassenaar med et pres for en øget vægt på sikkerhedspolitiske hensyn og et krav om eksportkontrol med stærk kryptering må siges at indeholde en sådan bevægelse.

Det medførte, at der i den endelige aftale blev lagt større vægt på sikkerhedspolitiske hensyn i forhold til de erhvervspolitiske hensyn, som Erhvervsministeriet hidtil havde prioriteret. Regeringens holdning, jf. svaret på spørgsmål 52, blev udformet under hensyn til denne seneste udvikling.

Wassenaaraftalens reviderede kontroltekst for krypteringsprodukter betyder klarere regler for hvilke produkter, der er omfattet af et krav om eksporttilladelser. De nye regler er baseret på krypteringsnøglens længde. For "hyldevarer" med krypteringsnøglelængde på over 64 bits betyder de nye regler, at disse produkter generelt er omfattet af et krav om eksporttilladelse.

Erfaringsmæssigt vil kun ganske få ansøgninger på helt særlige områder ikke kunne imødekommes. Erhvervsfremme Styrelsen vil bestræbe sig på, at administrationen bliver så enkel som muligt.

Spørgsmål 56

"Vil de nye begrænsninger på størrelsen af krypteringsnøgler (56 bit) påvirke danskere, som på deres computer har større krypteringsnøgler, f.eks. 64 bit eller 128 bit?"

Er disse krypteringsnøgler pludselig blevet ulovlige, og hvad betyder det i forhold til de gældende regler på bl.a. krypteringsområdet med en straf ramme på op til 2 års ubetinget fængsel?"

Svar

Wassenaaraftalen vil udelukkende påvirke udførslen af kryptoprodukter fra Danmark i den forstand, at der for den omfattede stærke kryptering skal søges udførselstilladelse i Erhvervsfremme Styrelsen. Den fri ad-

gang for danskere til at indføre kryptoprodukter påvirkes ikke. Danskere kan fortsat anvende deres kryptoprodukter uanset krypteringens styrke.

Straffebestemmelserne for ulovlig udførsel fra Danmark findes i Erhvervsministeriets lovbekendtgørelse nr. 468 af 13. juni 1995 om udførsel af varer, teknologier og knowhow med dobbelt anvendelse. I bekendtgørelsens § 10 er der fastsat straf med bøde, hæfte eller fængsel i indtil 2 år, medmindre højere straf er forskyldt efter den borgerlige straffelov.

BEREDSKABSTALEPUNKT TIL
FOLKETINGETS FORSKNINGSUDVALG

Erhvervsministeriet

16. januar 1999
J. nr.: 1998-293-5
/Microsoft/EFS

Samråd i Folketingets Forskningsudvalg den 21. januar 1999 vedrørende eksportkontrol med kryptoprodukter

Hvis der spørges om årsagen til, at regeringen ikke søgte Folketingets opbakning til at indgå aftalen i Wassenaar.

Det har ikke været praksis for internationale aftaler om eksportkontrol at inddrage Folketinget. Denne praksis har rødder helt tilbage til koldkrigsperioden, hvor eksportkontrollsamarbejdet mellem NATO-landene fandt sted i COCOM. Praksis har bygget på, at denne form for udenrigspolitisk samarbejde har haft karakter af at være uformelt og ikke juridisk forpligtende.

Aftalerne i Wassenaar bliver først gældende ret i Danmark ved ændringer i de EU-retsakter, som indeholder det fælles lovgrundlag for medlemsstaternes kontrol med udførsel af dual-use produkter.

Den sædvanlige procedure for gennemførelse af EU-retsakter vil blive anvendt i denne sag. Folketingets Europaudvalg vil blive inddraget, når der foreligger et forslag til en EU-retsakt. Forslaget ventes meget snart.

hvor
da der er tale om principielle ændringer.
ændringer, der ligger ud over den tidligere
rådsafgørelse
fra 1994.

Erhvervsministeriet

J.nr. 95-180-22

-- 3 MRS. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 51

Sideakteret j.nr.

BEREDSKABSTALEPUNKT TIL
FOLKETINGETS FORSKNINGSUDVALG

Erhvervsministeriet

16. januar 1999
J. nr.: 1998-293-5
/Microsoft/EFS

Samråd i Folketingets Forskningsudvalg den 21. januar 1999 vedrørende eksportkontrol med kryptoprodukter

USA's rolle

Hvis der spørges om USA's indflydelse på resultatet af de afsluttende forhandlinger i Wassenaar.

Jeg kan naturligvis ikke kommentere andres landes forhandlingspositioner. Forhandlingerne i Wassenaar foregår i fortrolighed. Det er derfor begrænset, hvad jeg kan sige.

Det afgørende for regeringen var, at det i den afgørende fase lykkedes for de 33 lande at nå til enighed om en løsning. Det var netop målet med den danske holdning, at Danmark skulle arbejde for konsensus, og at Danmark navnlig ikke skulle være en hindring for en enig løsning. Hertil kom, at resultatet gerne skulle være i Danmarks sikkerhedspolitiske interesse, samtidigt med at konkurrencesituationen ikke blev fordrejet til skade for danske erhvervsinteresser.

Erhvervsministeriet

J.nr. 95-180-22

-- 3 MRS. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 52

Sideakteret j.nr.

Rettes inden
oversendelse til
udvalget.

16. januar 1999
J. nr.: 1998-293-5
/Microsoft/EFS

Samråd i Folketingets Forskningsudvalg den 21. januar 1999 vedrørende eksportkontrol med kryptoprodukter

William Jensen

Spørgsmål G

"Ministeren bedes redegøre for den indgåede Wassenaar-aftale, som begrænser Danmarks eksport af krypteringssoftware."

Svar

Begrænsning af Danmarks eksport?

Lad mig allerførst rette en udbredt misforståelse, som også synes at ligge i Forskningsudvalgets spørgsmål: Aftalen, der blev indgået i Wassenaar Arrangementet den 3. december 1998, er ikke en aftale om udførselsforbud. Det er faktisk blot en aftale mellem Wassenaars medlemslande om at ændre den gældende overvågning med udførslen på visse punkter. Om der i konkrete tilfælde skal siges ja eller nej til en eksport, er de danske myndigheders suveræne afgørelse.

Når jeg bruger ordet "overvågning" skyldes det, at det er en mere dækkende betegnelse for de faktiske forhold end ordet "eksportkontrol".

Hvad er Wassenaar?

Wassenaar Arrangementet er en multilateral aftale fra 1996 om eksportkontrol med konventionelle våben og sensitive

Erhvervsministeriet

J.nr. 95-180-22

- 3 MRS. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 53

Sideakteret i.nr.

produkter, der både har en civil og en militær anvendelse ("dual-use produkter").

Aftalen har 33 medlemslande. Blandt dem er: EU's medlemsstater og USA, Canada, Japan, Rusland, Polen og Ungarn.

Aftalens formål er at hindre udførsel af produkter, der kan bringe den internationale fred og sikkerhed i fare.

Wassenaars kontrolliste

De produkter, som betragtes som så sensitive, at der bør føres kontrol med dem, er beskrevet med tekniske specifikationer i Wassenaars kontrolliste. Kryptoprodukter er med på denne liste.

Wassenaars kontrolliste ændres løbende ved et samarbejde mellem medlemslandene. Ændringerne er nødvendige på grund af den tekniske og sikkerhedspolitiske udvikling. De vedtages på de årlige Plenarmøder i Wien. Plenarmødets beslutninger bliver først gældende ret i EU, når EU's fælles eksportkontrolregler er blevet ændret i overensstemmelse med plenarmødets beslutninger.

og dermed i Danmark

Beslutningerne på Wassenaars plenarmøde

På Plenarmødet den 3. december 1998 var der på dagsordenen bl.a. et punkt om ændring af eksportkontrollen med krypto-produkter. Ændringerne rummede både en liberalisering og en stramning:

- Liberaliseringen: Fritagelse for eksportkontrol af svagere kryptering (nøglelængder under 56 bits i krypteringsalgoritmen). Det indgik i aftalen, at værdien på 56 bits skal genforhandles om 2 år. Liberaliseringen omfatter også
- Stramningen: Indførelse af eksportkontrol for standardprodukter ("hyldevarer"), der indeholder stærkere kryptering (nøglelængder over 64 bits i krypteringsalgoritmen). Det indgik i aftalen, at stramningen automatisk bortfalder om 2 år, hvis der ikke kan opnås enighed om at opretholde den, eventuelt med en anden (højere) værdi.

Fritagelse for eksportkontrol af krypteringsprodukter, der udelukkende anvendes til digital signatur

Ændringerne blev vedtaget med konsensus blandt alle 33 medlemslande. Alle landene forventes nu at leve op til deres politiske aftale ved at justere deres eksportkontroladministration af hensyn til ændringerne.

Grundlaget for aftalen blev lagt allerede på plenarmødet i december 1997. Her besluttede medlemslandene, at behovet for ændringer i eksportkontrollen for kryptoprodukter skulle undersøges. Det var især udførslen af "hyldevarer", som i realiteten var fri, der blev anset for at være til fare for international fred og sikkerhed.

Det var startskuddet for meget vanskelige drøftelser i en teknisk arbejdsgruppe i Wassenaar. Gruppen nåede ~~kun med nød~~ ^{meget tæt op til} og ~~næppe i sidste øjeblik før~~ afholdelsen af plenarforsamlingen frem til en konsensus, som endeligt kunne godkendes af plenarforsamlingen.

Grundlaget for Danmarks accept

Danmarks muligheder for at deltage i konsensus var baseret på et mandat fra regeringen, som var resultatet af en afvejning af danske sikkerhedspolitiske interesser og danske erhvervsinteresser. Det var især vigtigt, at Danmark havde mulighed for at placere sig centralt blandt de lande, vi normalt deler erhvervs- og sikkerhedspolitiske interesser med, og at Danmark havde mulighed for at arbejde for løsninger, der var acceptable for alle medlemslandene.

Jeg vender under besvarelsen af ~~det næste spørgsmål~~ ^{samarbejdsspørgsmål H} tilbage til mandatets overensstemmelse med anbefalingerne fra regeringens ekspertudvalg om kryptering.

EU-retsakter er det juridiske grundlag

Lovgrundlaget for Danmarks eksportkontrol findes i 2 EU-retsakter fra 1994:

- En forordning om fællesskabskontrol med udførslen af varer med dobbelt anvendelse. Den indeholder rammerne for et samarbejde mellem medlemsstaterne.
- En rådsafgørelse, som detaljeret opregner alle produkter under eksportkontrol ved tekniske specifikationer ("kontrollisten").

dobbelt
anvendelse =
civil og
militær

Nødvendigt at ændre kontrollisten

"Kontrollisten" skal ændres, for at de nye beslutninger i Wasenaar om kryptoprodukter kan blive gældende ret i Danmark. Det skal ske i løbet af de kommende måneder, når der foreligger et forslag til ændring af rådsafgørelsen.

Enstemmighed

Den sædvanlige procedure for gennemførelse af EU-retsakter vil blive anvendt. Det betyder, bl.a., at Folketingets Europaudvalg vil blive inddraget, når forhandlingsmandatet skal godkendes.

National kompetence til afgørelserne

Det er igen væsentligt at understrege, at en optagelse på kontrollisten ikke betyder, at der indføres et forbud mod udførsel. Det betyder ~~blot~~, at medlemslandene har lovet hinanden, at de af hensyn til den fælles sikkerhed holder øje med udførslen for at undgå, at produkterne på listen sendes til områder, hvor de kan være til fare for den internationale sikkerhed og stabilitet. Det ville fx være nærliggende at afslå udførsel af krypteret kommunikationsudstyr til en ustabil region, hvor der er

mistanke om produktion af masseødelæggelsesvåben. De enkelte medlemslande vælger således selv frit, hvorledes de vil opfylde den internationale politiske forpligtelse, og om de vil sige ja eller nej til en konkret eksport.

Administrationen

I Danmark ligger administrationen under Erhvervsministeriet i Erhvervsfremme Styrelsen. Styrelsen har i dag flere ~~muligheder for at bruge forenklede~~ administrative ordninger. De spænder lige fra krav om forudgående tilladelse til hver enkelt udførsel i de særligt sensitive tilfælde, til at virksomhederne blot skal være i stand til at oplyse, hvem de har eksporteret til.

Erhvervsfremme Styrelsen forbereder sammen med bl.a. Dansk Industri en administration af de nye beslutninger. Samarbejdet kan udvides til de ministerier, som har været tæt på ~~forhandlingerne og vist~~ en særlig interesse (Forskningsministeriet, Justitsministeriet og Forsvarsministeriet).

Styrelsen vil også skele til andre nærtstående lande, som har været meget bevidst om, at en smidig administration af eksportkontrollen er en væsentlig konkurrenceparameter. Det vil betyde en udvikling af "generelle tilladelser", som vil kunne omfatte den altovervejende del af Danmarks udførsel af kryptoprodukter. "Generelle tilladelser" kræver ikke ansøgning i hvert enkelt tilfælde, men alene at virksomhederne på

Lovgrundlaget for eksportkontrollen i Danmark ligger i blkg. 468 af B. juni 1995 om udførsel af varer, teknologier og knowhow med dobbelt anvendelse.

§ 10: Bøde hæfte eller fængsel i indtil 2 år med mindre højere straf i straffeloven.

baggrund af en generel tilladelse nøje registrerer udførslen og til enhver tid kan dokumentere, at vilkår om landekreds og produkter er overholdt.

Spørgsmål H

Regeringens ekspertudvalg vedrørende kryptering afleverede i juni 1998 en rapport, som anbefalede ikke at indføre begrænsninger i borgeres og virksomheders mulighed for at kryptere. Hvorledes hænger den indgåede aftale og begrænsningerne i krypteringen sammen med anbefalingerne fra udvalget?

Svar

Jeg er enig i, at det hidtil bedste bud på en formuleret dansk krypteringspolitik for tiden findes i anbefalingerne fra regeringens ekspertudvalg om kryptering fra juni 1998.

Ekspertudvalget

Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at anbefalingerne sonder mellem

- forholdene i Danmark og
- forholdene på eksportkontrolområdet ("udførslen")

For forholdene i Danmark er der en klar anbefaling om, "at der ikke for indeværende indføres begrænsninger i borgeres og virksomheders muligheder for at kryptere – det vil sige kode – elektronisk kommunikation i Danmark". Aftalen i Wasenaar rører ikke ved denne anbefaling. Det betyder, at der

også i fremtiden vil være en fri adgang for danskere til at indføre kryptoprodukter uanset krypteringens styrke og til at anvende disse produkter.

For forholdene på eksportkontrolområdet, det vil sige udførslen af kryptoprodukter fra Danmark, siger ekspertudvalget, at udviklingen fortsat bør følges og ”krypteringsspørgsmålet belyses på ny, hvis den internationale situation generelt skulle vise sig at bevæge sig i retning af en eller anden form for regulering”.

De afsluttende forhandlinger i Wassenaar viste klart, at der i den sidste og afgørende forhandlingsfase var en international bevægelse hen imod større vægt på sikkerhedspolitiske hensyn og dermed regulering. Dette var en ændring i forhold til de erhvervspolitiske hensyn, som Danmark havde givet en særlig prioritet i indledningen af forhandlingsforløbet. Denne ændrede prioritering var afgørende for det endelige resultat, som dog harmonerer med anbefalingen. Danmark har ikke en særlig ordening - vi har den samme ordening, som 32 andre lande.

COVERNOTE TIL MINISTEREN

Erhvervsministeriet

16. januar 1999
J. nr.: 1998-293-5
/Microsof/EFS

Ministerens godkendelse og evt. bemærkninger:

_____ *du Sj*

Sagen vedrører:

Samråd i Folketingets Forskningsudvalg den 21. januar 1999 vedrørende eksportkontrol med kryptoprodukter.

Indstilling:

Det indstilles, at ministeren anvender vedlagte talepunkter og beredskabstalepunkter.

Bemærkninger:

Talepunkterne skal ses i nær sammenhæng med besvarelsen af spørgsmål 51 – 56 fra Folketingets Europaudvalg den 21. december 1998 (vedlægges).

Erhvervsfremme Styrelsen har skrevet et detaljeret notat af 11. januar 1999, som indeholder baggrundsoplysninger af relevans for samrådet (vedlægges).

Talepunkterne er bestilt af departementet.

→ Min: Der vil blive forelagt beredskabsnotater på de to spm. den næjste tidligere.

Janus

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-120-22

- 3 MRS. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 54
Sideakteret J.nr.

Samråd i Folketingets Forskningsudvalg den 21. januar 1999 vedrørende eksportkontrol med kryptoprodukter

Spørgsmål G

"Ministeren bedes redegøre for den indgåede Wassenaar-aftale, som begrænser Danmarks eksport af krypteringssoftware."

Svar

Begrænsning af Danmarks eksport?

Lad mig allerførst rette en udbredt misforståelse, som også synes at ligge i Forskningsudvalgets spørgsmål: Aftalen, der blev indgået i Wassenaar Arrangementet den 3. december 1998, er ikke en aftale om udførselsforbud. Det er faktisk blot en aftale mellem Wassenaars medlemslande om at ændre den gældende overvågning med udførslen på visse punkter. Om der i konkrete tilfælde skal siges ja eller nej til en eksport, er de danske myndigheders suveræne afgørelse.

Når jeg bruger ordet "overvågning" skyldes det, at det er en mere dækkende betegnelse for de faktiske forhold end ordet "eksportkontrol".

Hvad er Wassenaar?

Wassenaar Arrangementet er en multilateral aftale fra 1996 om eksportkontrol med konventionelle våben og sensitive produkter, der både har en civil og en militær anvendelse ("dual-use produkter").

Aftalen har 33 medlemslande. Blandt dem er: EU's medlemsstater og USA, Canada, Japan, Rusland, Polen og Ungarn.

Aftalens formål er at hindre udførsel af produkter, der kan bringe den internationale fred og sikkerhed i fare.

Wassenaars kontrolliste

De produkter, som betragtes som så sensitive, at der bør føres kontrol med dem, er beskrevet med tekniske specifikationer i Wassenaars kontrolliste. Kryptoprodukter er med på denne liste.

Wassenaars kontrolliste ændres løbende ved et samarbejde mellem medlemslandene. Ændringerne er nødvendige på grund af den tekniske og sikkerhedspolitiske udvikling. De vedtages på de årlige Plenarmøder i Wien. Plenarmødets beslutninger bliver først gældende ret i EU og dermed i Danmark, når EU's fælles eksportkontrolregler er blevet ændret i overensstemmelse med plenarmødets beslutninger.

Beslutningerne på Wassenaars plenarmøde

På Plenarmødet den 3. december 1998 var der på dagsordenen bl.a. et punkt om ændring af eksportkontrollen med krypto-produkter. Ændringerne rummede både en liberalisering og en stramning:

- Liberaliseringen: Fritagelse for eksportkontrol af svagere kryptering (nøglelængder under 56 bits i krypteringsalgoritmen). Det indgik i aftalen, at værdien på 56 bits skal genforhandles om 2 år. Liberaliseringen omfatter også fritagelse for eksportkontrol af krypteringsprodukter, der udelukkende anvendes til digital signatur.
- Stramningen: Indførelse af eksportkontrol for standardprodukter ("hyldevarer"), der indeholder stærkere kryptering (nøglelængder over 64 bits i krypteringsalgoritmen). Det indgik i aftalen, at stramningen automatisk bortfalder om 2 år, hvis der ikke kan opnås enighed om at opretholde den, eventuelt med en anden (højere) værdi.

Ændringerne blev vedtaget med konsensus blandt alle 33 medlemslande. Alle landene forventes nu at leve op til deres politiske aftale ved at justere deres eksportkontroladministration af hensyn til ændringerne.

Grundlaget for aftalen blev lagt allerede på plenarmødet i december 1997. Her besluttede medlemslandene, at behovet for

ændringer i eksportkontrollen for kryptoprodukter skulle undersøges. Det var især udførelsen af ”hyldevarer”, som i realiteten var fri, der blev anset for at være til fare for international fred og sikkerhed.

Det var startskuddet for meget vanskelige drøftelser i en teknisk arbejdsgruppe i Wassenaar. Gruppen nåede meget tæt op til afholdelsen af plenarforsamlingen frem til en konsensus, som endeligt kunne godkendes af plenarforsamlingen.

Grundlaget for Danmarks accept

Danmarks muligheder for at deltage i konsensus var baseret på et mandat fra regeringen, som var resultatet af en afvejning af danske sikkerhedspolitiske interesser og danske erhvervsinteresser. Det var især vigtigt, at Danmark havde mulighed for at placere sig centralt blandt de lande, vi normalt deler erhvervs- og sikkerhedspolitiske interesser med, og at Danmark havde mulighed for at arbejde for løsninger, der var acceptable for alle medlemslandene.

Jeg vender under besvarelsen af samrådsspørgsmål H tilbage til mandatets overensstemmelse med anbefalingerne fra regeringens ekspertudvalg om kryptering.

EU-retsakter er det juridiske grundlag

Lovgrundlaget for Danmarks eksportkontrol findes i 2 EU-retsakter fra 1994:

- En forordning om fællesskabskontrol med udførslen af varer med dobbelt anvendelse. Den indeholder rammerne for et samarbejde mellem medlemsstaterne.
- En rådsafgørelse, som detaljeret opregner alle produkter under eksportkontrol ved tekniske specifikationer ("kontrollisten").

Nødvendigt at ændre kontrollisten

"Kontrollisten" skal ændres, for at de nye beslutninger i Wasenaar om kryptoprodukter kan blive gældende ret i Danmark. Det skal ske i løbet af de kommende måneder, når der foreligger et forslag til ændring af rådsafgørelsen.

Den sædvanlige procedure for gennemførelse af EU-retsakter vil blive anvendt. Det betyder, bl.a., at Folketingets Europaudvalg vil blive inddraget, når forhandlingsmandatet skal godkendes.

National kompetence til afgørelserne

Det er igen væsentligt at understrege, at en optagelse på kontrollisten ikke betyder, at der indføres et forbud mod udførsel. Det betyder, at medlemslandene har lovet hinanden, at de af hensyn til den fælles sikkerhed holder øje med udførslen for at undgå, at produkterne på listen sendes til områder, hvor de kan være til fare for den internationale sikkerhed og stabilitet.

Det ville fx være nærliggende at afslå udførsel af krypteret kommunikationsudstyr til en ustabil region, hvor der er mistanke om produktion af masseødelæggelsesvåben. De enkelte medlemslande vælger således selv frit, hvorledes de vil opfylde den internationale politiske forpligtelse, og om de vil sige ja eller nej til en konkret eksport.

Administrationen

I Danmark ligger administrationen under Erhvervsministeriet i Erhvervsfremme Styrelsen. Styrelsen har i dag flere administrative ordninger. De spænder lige fra krav om forudgående tilladelse til hver enkelt udførsel i de særligt sensitive tilfælde, til at virksomhederne blot skal være i stand til at oplyse, hvem de har eksporteret til.

Lovgrundlaget for eksportkontrollen i Danmark ligger i lov-bekendtgørelse nr. 468 af 13. juni 1995 om udførsel af varer og teknologier og knowhow med dobbelt anvendelse.

Erhvervsfremme Styrelsen forbereder sammen med bl.a. Dansk Industri en administration af de nye beslutninger. Samarbejdet kan udvides til de ministerier, som har en særlig interesse (Forskningsministeriet, Justitsministeriet og Forsvarsministeriet).

Styrelsen vil også skele til andre nærtstående lande, som har været meget bevidst om, at en smidig administration af eksportkontrollen er en væsentlig konkurrenceparameter. Det vil betyde en udvikling af "generelle tilladelser", som vil kunne omfatte den altovervejende del af Danmarks udførsel af kryptoprodukter. "Generelle tilladelser" kræver ikke ansøgning i hvert enkelt tilfælde, men alene at virksomhederne på baggrund af en generel tilladelse nøje registrerer udførslen og til enhver tid kan dokumentere, at vilkår om landekreds og produkter er overholdt.

Spørgsmål H

Regeringens ekspertudvalg vedrørende kryptering afleverede i juni 1998 en rapport, som anbefalede ikke at indføre begrænsninger i borgeres og virksomheders mulighed for at kryptere. Hvorledes hænger den indgåede aftale og begrænsningerne i krypteringen sammen med anbefalingerne fra udvalget?

Svar

Jeg er enig i, at det hidtil bedste bud på en formuleret dansk krypteringspolitik for tiden findes i anbefalingerne fra regeringens ekspertudvalg om kryptering fra juni 1998.

Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at anbefalingerne sonder mellem

- forholdene i Danmark og

- forholdene på eksportkontrolområdet ("udførslen")

For forholdene i Danmark er der en klar anbefaling om, "at der ikke for indeværende indføres begrænsninger i borgernes og virksomheders muligheder for at kryptere – det vil sige kode – elektronisk kommunikation i Danmark". Aftalen i Wassenaar rører ikke ved denne anbefaling. Det betyder, at der også i fremtiden vil være en fri adgang for danskere til at indføre kryptoprodukter uanset krypteringens styrke og til at anvende disse produkter.

For forholdene på eksportkontrolområdet, det vil sige udførslen af kryptoprodukter fra Danmark, siger ekspertudvalget, at udviklingen fortsat bør følges og "krypteringsspørgsmålet belyses på ny, hvis den internationale situation generelt skulle vise sig at bevæge sig i retning af en eller anden form for regulering".

De afsluttende forhandlinger i Wassenaar viste klart, at der i den sidste og afgørende forhandlingsfase var en international bevægelse hen imod større vægt på sikkerhedspolitiske hensyn og dermed regulering. Dette var en ændring i forhold til de erhvervspolitiske hensyn, som Danmark havde givet en særlig prioritet i indledningen af forhandlingsforløbet. Denne ændrede prioritering var afgørende for det endelige resultat, som dog harmonerer med anbefalingen. Danmark har ikke en

særlig ordning - vi har den samme ordning som 32 andre lande.

Samråd i Folketingets Forskningsudvalg den 21. januar 1999 vedrørende eksportkontrol med kryptoprodukter

Forbud mod udførsel af kryptoprodukter

Hvis der spørges, om Danmark tvinges til forbyde udførsel af kryptoprodukter.

Det er nyttigt for mig at få mulighed for at rette en udbredt misforståelse, som er blev spredt i pressen.

Det er ikke forbudt at udføre kryptoprodukter.

Aftalen om øget "eksportkontrol" med "massemarkedsprodukter" betyder udelukkende en politisk pligt til forøget overvågning med udførslen.

Det vil altid være Danmarks suveræne afgørelse, om der skal gives afslag i et konkret tilfælde.

Danmark har vide muligheder for at lade danske eksportører bruge "generelle tilladelser" ved udførsel til ikke-kritiske lande. Det er her hovedparten af de danske eksportinteresser ligger. Disse tilladelser gives på forhånd til fremtidig udførsel.

Erhvervsfremme Styrelsen, der har ansvaret for "eksportkontrol" i Danmark, vil i samarbejde med bl.a. Dansk Industri forsøge at tilrettelægge sådanne enkle fremgangsmåder ved udførsel af kryptoprodukter, som er "massemarkedsprodukter".

Samråd i Folketingets Forskningsudvalg den 21. januar 1999 vedrørende eksportkontrol med kryptoprodukter

Hvis der spørges om årsagen til, at regeringen ikke søgte Folketingets opbakning til at indgå aftalen i Wassenaar.

Det har ikke været praksis for internationale aftaler om eksportkontrol at inddrage Folketinget. Denne praksis har rødder helt tilbage til koldkrigsperioden, hvor eksportkontrollsamarbejdet mellem NATO-landene fandt sted i COCOM. Praksis har bygget på, at denne form for udenrigspolitisk samarbejde har haft karakter af at være uformelt og ikke juridisk forpligtende.

Aftalerne i Wassenaar bliver først gældende ret i Danmark ved ændringer i de EU-retsakter, som indeholder det fælles lovgrundlag for medlemsstaternes kontrol med udførsel af dual-use produkter.

Den sædvanlige procedure for gennemførelse af EU-retsakter vil blive anvendt i denne sag, hvor der er tale om ændringer, der ligger ud over den tidligere rådsafgørelse fra 1994. Folketingets Europaudvalg vil blive inddraget, når der foreligger et forslag til en EU-retsakt. Forslaget ventes meget snart.

TELEFAX

Haste!

Erhvervsministeriet

Modtager
EFS

10. februar 1999
J. nr.: Klik HER og indtast jourr
/CJO

Att.
Kontorchef Bent Lindhart

Modtagerens telefax nr.
35868575

Afsender
Christian Johansen, Dep.

Antal sider (incl. denne)

Hvis der mangler sider,
bedes De venligst kon-
takte undertegnede.

3

Ifølge aftale

Til orientering

Til videre foranstaltning

Ring venligst på nummer

Vedrørende FT spm. 30 - 34

Kære Bent

Vedlagt fremsendes ministerens spørgsmål til ovennævnte FT-spørgsmål. Der anmodes om et notat, som tager stilling til de af ministeren stillede spørgsmål. Såfremt besvarelsen af ministerens spørgsmål giver anledning til ændringer i FT-spørgsmålene bør disse rettes i overensstemmelse hermed.

Fristen for aflevering til departementet er torsdag den 11. februar 1999 kl. 12.00.

Erhvervsministeriet

J.nr. 95-180-22

- 3 MKS. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 62

Sideakteret j.nr.

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

Telefon 33923350
Telefax 33123778

E-post em@em.dk
X.400 C=DK; A=DK400;
P=EM; S=EM;

Hjemmeside www.em.dk

8. februar 1999
J. nr.: 95-180-22
/Microsoft/EFS

Ministerens godkendelse og evt. bemærkninger:

10/2: Jeg har opfattet Wassenaar sådan, at man netop i.f.t. svaret på spgm. 30 ville kunne nævne, at der her er tale om en lempelse, da kryptoprodukter, der ikke var hyldevarer, hidtil har været ~~forbudt~~ omfattet af

Sagen vedrører:

Besvarelse af spørgsmål fra Folketingets Forskningsudvalg om eksportkontrol med kryptoprodukter.

Indstilling:

Det indstilles, at svarene oversendes til Folketingets Forskningsudvalg.

Bemærkninger:

Svarene er en opfølgning på erhvervsministerens samråd den 21. januar 1999.

eksportkontrol. Hvis min opfattelse er rigtig, vil jeg sætte pris på en tilføjelse om dette i besvarelsen af spgm. 30.

Afslutningen af svar på spgm. 34 fastslår meget klart, at hyldevarer fritages for eksportkontrol. Er det et faktum eller er det en forventning. Denne vinkel skal under alle omstændigheder tilføjes svaret på spgm. 31.

H:\CN-Forsk-Udv-27-1.doc

VEND →

Svaret på spm. 32 bør indeholde en beskrivelse af, at forslaget må forventes at undergå ændringer, herunder særligt i forhold til gennemførelse af de principper, som EU-landene har tilsluttet sig i Wassenaar. Det går jeg ud fra, at man kan forvente, ellers er både Wassenaar og den kommende rådsafgørelse jo helt til grin.

S/k

*** AKTIVITETSRAPPORT ***

TRANSMISSION OK

TR/MODT.#	9187	
ANDEN PARTS TEL		035868575
DEN ANDEN PARTS ID		
STARTTID	11/02 10:05	
TIDSFORBRUG	01'11	
SIDER	3	
RESULTAT	OK	

Erhvervsministeriet

Københavns Universitet
Det Retsvidenskabelige Institut A
Studiestræde 6
1455 København K

Att. Professor dr. jur. Mads Bryde Andersen

Afsd. TA
Dato: **25 FEB. 1999**

J. nr.: 95-180-22

Kære Mads Bryde Andersen

Tak for dit brev af 12. februar 1999 om IT-sikkerhedsrådets udtalelse vedrørende den såkaldte Wassenaar-aftale om bl.a. kryptoprodukter. Jeg er glad for, at du henvender dig til mig på denne måde, så jeg kan få lejlighed til at svare direkte på de spørgsmål, du rejser.

Først vil jeg gerne understrege, at jeg er helt opmærksom på rådets bekymringer. Men jeg synes dog, at rådets beskrivelse af Wassenaar-aftalens betydning og konsekvenser savner proportion, især når menneskerettigheder, hindring af samhandelen mellem venligtsindede stater og regulering af den frie ret til at benytte kryptering inddrages.

Jeg vil prøve at forklare, hvorfor jeg ikke er enig i flere af rådets betragtninger.

Indledningsvis vil jeg understrege, at eksportkontrol med kryptering ikke er nyt i Danmark. Danmark har gennem mange år haft eksportkontrol med kryptering, ligesom der er eksportkontrol med en lang række andre varer, som kan anvendes både civilt og til militær brug, f.eks. avancerede computere, værktøjsmaskiner o.s.v.

Eksportkontrollen gennemføres for at sikre, at disse strategisk vigtige produkter ikke eksporteres til ustabile områder i verden, hvor de kan være til skade for international sikkerhed - f.eks. i Mellemøsten.

Jeg vil også understrege, at eksportkontrol ikke er synonymt med forbud. Der er tale om en overvågning, som - bortset fra ulejligheden ved at søge en udførselstilladelse - normalt ikke medfører gener for eksporten, og som kun i ganske få tilfælde resulterer i et forbud mod at eksportere. Tilladelserne er ofte generelle tilladelser, der gælder for en længere periode. Ukomplerede ansøgninger imødekommes sædvanligvis indenfor 5 arbejdsdage. Desuden arbejder Kommissionen og et flertal af medlemsstater på, at der - på baggrund af et nyt forordningsforslag, som forventes vedtaget i efteråret 1999 - bliver tale om fri cirkulation af kryptoprodukter inden for hele EU.

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

Telefon 33923350
Telefax 33123778

E-post em@em.dk
X.400 C=DK; A=DK400;
P=EM; S=EM;
Hjemmeside www.em.dk

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

- 3 MRS. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 74
Sideakteret j.nr.

På denne baggrund er jeg uenig i rådets udtalelser om, at man fra offentlig side reelt begrænser den frie adgang til at sikre information mod angreb udefra, og at Wassenaar-aftalen anvendes til at begrænse brugen af kryptering mellem "venligtsindede" stater og til at indføre restriktioner i den frie adgang til at udveksle krypteringsprodukter mellem EU-medlemslande. Jeg forstår heller ikke, hvordan overtrædelse af menneskerettigheder kommer ind i billedet.

Jeg vil understrege, at Wassenaar-aftalen på flere områder har resulteret i en liberalisering af den eksisterende eksportkontrol. Mens der indtil nu har været eksportkontrol med al kryptering, der ikke har været "hyldevarer", indebærer den nye aftale, at svag kryptering (nøglelængde under 56 bit) ikke længere skal være omfattet af eksportkontrol. For bærbare computere er der også tale om en lempelse, idet det nu er muligt at udføre krypteringsprogrammer ved installation i bærbare computere til personligt brug uden at skulle søge udførselstilladelse, medens dette tidligere var påkrævet.

På et enkelt punkt indebærer den nye aftale dog en opstramning. Hvor krypteringssoftware, der sælges eller videregives gratis som "hyldevarer", tidligere ikke har været underlagt kontrol, er disse "hyldevarer" nu underlagt eksportkontrol, hvis der er tale om stærk kryptering (nøglelængde over 64 bit).

Jeg vil også gerne præcisere, at brug af kryptering i Danmark stadig er helt fri, ligesom der ikke er begrænsninger i muligheden for at sælge eller på anden måde distribuere kryptering i Danmark.

Jeg er derfor ikke enig i rådets påstand om, at der med Wassenaar-aftalen lægges retlige begrænsninger på almenhedens adgang til fri kryptering. Jeg er således heller ikke enig i påstanden om, at det reelt ikke længere vil være muligt at stille gratis krypteringssoftware til rådighed på danske hjemmesider, der kan downloades uden for Danmark. Det kræver blot tilladelse.

Jeg kan heller ikke forstå rådets bemærkninger om, at Regeringen har tilsluttet sig Wassenaar-aftalen uden at sikre en åben debat forinden, og at regulering af kryptering er indført ad bagvejen.

Jeg vil gøre opmærksom på, at regeringen ikke har forsøgt at spille med lukkede kort. Helt fra forhandlingernes start i 1998 har der været en grundig drøftelse i Erhvervsfremme Styrelsens eksportkontrollkreds med deltagelse af alle berørte myndigheder og Dansk Industri. Desuden foretog styrelsen i juni 1998 en høring af en bredere kreds af myndighe-

der og erhvervsorganisationer, herunder Elektronikindustrien, IT-Brancheforeningen, Danmarks Rederiforening samt Finansrådet.

Regeringen har naturligvis også indprentet sig anbefalingerne fra ekspertudvalget om kryptering fra juni 1998. Udvalget anbefalede, at der ikke i Danmark for indeværende burde indføres begrænsninger i mulighederne for at kryptere. Ekspertudvalget vurderede dog samtidig, at Danmark ikke burde fraskrive sig muligheden for senere at kunne regulere på krypteringsområdet, hvis udviklingen i andre lande bevægede sig i den retning.

Jeg vil imidlertid ikke skjule, at Danmark sammen med en lang række andre liberale lande så sig nødsaget til i forhandlingernes afsluttende fase at justere sit forhandlingsmandat. Det skete blandt andet efter øget pres fra en række større lande for løsninger, som tillagde de sikkerhedspolitiske hensyn øget vægt i forhold til de erhvervsmæssige hensyn, samt ud fra et grundlæggende ønske om at opnå konsensus om de nye regler mellem 33 lande i Wassenaar.

Men jeg er overbevist om, at resultatet ligger inden for regeringens mandat på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område. Samtidig har det været magtpåliggende for regeringen, at danske erhvervsinteresser ikke ensidigt blev forringet, hvilket med fælles regler for de 33 lande og ikke mindst internt i EU heller ikke er tilfældet.

Regeringen vil fortsat løbende overveje sin politik vedrørende Wassenaar-aftalen, og er – som rådet anbefaler det – helt parat til en debat om det fremtidige Wassenaar samarbejde.

Jeg håber, at jeg hermed har skabt en bedre forståelse for regeringens politik på området.

Med venlig hilsen

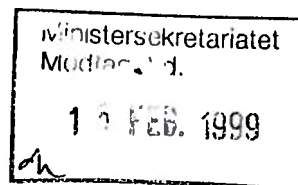

Pia Gjellerup

MADS BRYDE ANDERSEN

PROFESSOR, DR.JUR.

KØBENHAVNS UNIVERSITET
DET RETSVIDENSKABELIGE INSTITUT A
STUDIESTRÆDE 6
1455 KØBENHAVN K

Telefon 35 32 31 33
Telefon hjem 33 15 20 56
Telefax 35 32 32 06
Mobiltelefon 40 58 09 25
Person søger 50 18 37 26
Internet Mads.Bryde.Andersen@
jur.ku.dk

København, den 12. februar 1999

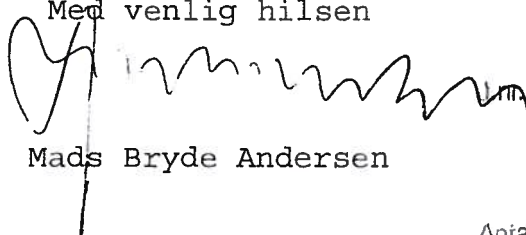
Erhvervsminister Pia Gjellerup
Erhvervsministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K.

Kære Pia Gjellerup,

I IT-sikkerhedsrådet har vi noteret os, at du ved forskellige lejligheder, blandt andet gennem udtalelser til dagbladet Information den 9. ds., har gjort gældende, at IT-sikkerhedsrådets udtalelse af 21. januar vedrørende den såkaldte Wassenaar-aftale hviler på en fejlagtig opfattelse af de faktiske og juridiske forhold vedrørende denne aftale.

Hverken jeg eller rådet har fundet det rigtigt at gå ud i en åben polemik med dig om dette spørgsmål, men da vi på den anden side heller ikke er opmærksom på, at der skulle være faktuelle fejl eller lignende i vor udtalelse, ville jeg sætte meget stor pris på, om du overfor mig kunne præcisere, hvorved udtalelsen er mangelfuld. Jeg vil i så fald tage spørgsmålet op med rådet under dets næste møde, der finder sted den 15. marts.

Med venlig hilsen

Mads Bryde Andersen

Erhvervsministeriet
95-180-22

Antal bilag 43
Sideakt

Udtalelser

► Forsiden

► Nyheder
► Temaer
► Konferencer

► Publikationer
► Lovstof
► Nøgletal

► Organisation
► Links

► Dine sider

Torsdag 21. januar 1999

IT-sikkerhedsrådet kritiserer krypteringsaftale

Ifølge kommissoriet for det IT-sikkerhedsråd, forskningsministeren netop har udpeget, skal Rådet på ad hoc-basis kunne tage bredere

IT-sikkerhedsproblemstillinger op til drøftelse samt afgive udtalelse herom i det omfang, Rådet føler behov herfor.

Under det første møde i Rådet, der fandt sted den 11. januar, fandt Rådet anledning til at behandle den aftale, der i begyndelsen af december 1998 blev indgået om kryptering indenfor det såkaldte Wassenaar-arrangement for eksportkontrol.

I henhold til den således reviderede aftale skal såkaldte "hyldevarer" (f.eks. Internet-browsere og e-post-programmer), der indeholder faciliteter til stærk kryptering (dvs. med en nøglelængde ud over 64 bits) underlægges eksportkontrol. Dette betyder bl.a., at det ikke længere skal være muligt - således som det ellers har været praktiseret - at stille gratis krypteringssoftware til rådighed fra danske hjemmesider med henblik på almindelig distribution, medmindre det sikres, at kun danske brugere har adgang til det - en begrænsning, der i praksis vil udelukke en sådan fri distribution.

Foruden den begrænsning, dette lægger i den almindelige brug af krypteringsprodukter, vil dette medføre vanskeligheder i samhandelen med sådanne produkter og i det hele taget i brugen af kryptering i international kommunikation.

Det IT-sikkerhedsråd, der afsluttede sit arbejde med udgangen af 1998, har ved tidligere lejligheder anbefalet, at der ikke lægges retlige begrænsninger i vejen for almenhedens adgang til fri kryptering. Disse anbefalinger begrundedes bl.a. med, at sådanne begrænsninger kan få følelige skadevirkninger for datasikkerheden, og herunder ikke mindst for de kommunikerende parters oplevelse af, hvad der er "sikkert" mv.

Ligeledes lagde det daværende IT-sikkerhedsråd vægt på, at der kun vil være begrænsede muligheder for at håndhæve sådanne restriktioner, idet gerningsmanden ofte ubesværet vil kunne kommunikere ved hjælp af en tekst, der fremstår som "klar tekst", uanset at den indeholder kryperet tekst.

Under sit møde den 11. januar har det nye IT-sikkerhedsråd enstemmigt besluttet at henholde sig til disse anbefalinger. Med sigte på den indgåede aftale i Wassenaar-arrangementet beklager rådet, at den danske regering har tilsluttet sig denne aftale uden forinden at sikre sig en åben debat om dette anliggende. Det bemærkes i den forbindelse, at der er tale om et emne, som notorisk har givet anledning til stærke følelser og synspunkter i offentligheden, herunder såvel blandt private brugere og virksomheder.

Rådet skal i den forbindelse knytte følgende bemærkninger til den nye aftale:

Rådet skal for det første udtale stor betænkelighed ved, at man fra det offentliges side reelt begrænser den frie adgang til at sikre information mod angreb udefra. Der er så vidt ses ingen tidligere fortilfælde, hvor man lovgivningsmæssigt har taget sådanne skridt, som allerede på kort sigt kan få skadevirkninger på den samfundsmæssige anvendelse af de nye net-teknologier.

Idéen om at begrænse den enkeltes mulighed for at sikre fortrolighed i sin kommunikation er dernæst i modstrid med nogle af de grundlæggende menneskerettighedssynspunkter, der bl.a. er udtrykt i den europæiske menneskerettighedskommissions regler om beskyttelse af privatlivets fred. Selvom der ikke findes noget egentligt forbud mod indførelse af begrænsninger i adgangen til at sikre hemmeligholdelse af kommunikation må der efter rådets opfattelse kræves særdeles gode grunde for regler, der får dette indhold.

For det andet er Rådet betænkelig ved, at Wassenaar-arrangementet anvendes til at begrænse brugen af kryptering mellem 'venligtsindede' stater. Sådanne begrænsninger synes vanskeligt forenelige med Wassenaars hovedformål : At undgå, at strategisk teknologi falder i hænderne på fjentligtsindede stater.

De restriktioner, man nu indfører i den frie adgang til at udveksle krypteringsprodukter mellem EU-medlemslande, må uundgåelig få til følge, at handlen mellem disse medlemslande bliver underlagt handelshindringer, som f.eks. ikke gør sig gældende i handlen mellem amerikanske delstater. Denne konsekvens er vanskelig at bringe i harmoni med den generelle målsætning om at understøtte elektronisk handel, som er

kommet til udtryk gennem talrige regeringsbeslutninger såvel på nationalt plan indenfor EU og i andre internationale fora.

Efter IT-sikkerhedsrådets opfattelse bør ethvert forslag om at regulere den fri ret til at benytte kryptering lægges frem til politisk diskussion og ikke indføres ad bagvejen gennem regler, der reelt opnår samme funktion, men som i deres udspring tjener helt andre formål. Derfor anbefaler IT-sikkerhedsrådet, at regeringen tager sin politik vedrørende Wassenaar-arrangementet op til overvejelse, og at de synspunkter, der har ført til indgåelsen af aftalen den 3. december 1998, lægges frem til åben diskussion.

Kontaktperson: Professor, dr.jur. Mads Bryde Andersen, IT-sikkerhedsrådets formand: Telefon 35 32 31 33. Mobil: 40 58 09 25.

Nærmere oplysninger om Wassenaar-arrangementet findes på

<http://www.wassenaar.org>

udvalg og hovedbestyrelse. Derefter skal oplægget debat i partiet. Resultatet vedtages i form af et nyt årsprogram for Socialdemokratiet. Det skal ske i efteråret 2000.

r på forsiden:
t fuset ind

Kommune

ingen
orvaltningen

neplantillæg

det den 14. januar

ommuneplantillæg
ådet begrænses af
nie, Sturlasgades
rullervej, Drech-
a matr. nr. 111 Ek-
midt i havneløbet
r. 64 Amagerbro
ner fremlægges

tionscentret,

Institutionerne for sektorforskning har arbejdet med

Minister afviser kritik af data-sikkerhed

Pia Gjellerup
kritiserer regeringens eget IT-udvalg for at udtale sig mod bedre vidende i sag om data-kodning

AF ROBIN ENGELHARDT

Erhvervsminister Pia Gjellerup (S) er kommet i modvind i den såkaldte Wassenaar-aftale, der har forpligtet 33 lande til at iværksætte eksportforbud mod internet-software, der kan kode elektroniske dokumenter.

Disse såkaldte 'hyldepro dukter' må ikke oversøge en kodning, kaldet kryptering, med en nøglelængde på mere end 64-bit, som ifølge Foreningen for Dansk Internet Handel (FDIN) nu til dags kan brydes på under tre ti-mer.

Information kunne i går berette, at FDIN har indledt en protestkampagne mod aftalen på Internet-adressen www.wassenaar.dk. Derudover er der kommet kritiske røster fra blandt andre Dansk Industri samt Venstre og Fremskridtspartiet.

De største betænkeligheder kommer dog fra regeringens eget IT-sikkerhedsudvalg, der i en for nylig ud-

udvalg og hovedbestyrelse. Derefter skal oplægget debat i partiet. Resultatet vedtages i form af et nyt årsprogram for Socialdemokratiet. Det skal ske i efteråret 2000.

lang tid er blevet til nytte. F.eks. er matematisk funktionsteori fra omkring 1910

sendt pressemeddelelse skriver, at aftalen 'i praksis vil udelukke en fri distribution' af sådanne varer.

Ifølge pressemeddelelsen 'beklager rådet, at den danske regering har tilsuttet sig denne aftale uden forinden at sikre sig en åben debat om dette anliggende.'

Gjellerup afviser

Erhvervsministeren afviser kritikken.

»Det er en ændring af den eksisterende eksportkontrol,« siger Pia Gjellerup og minder om, at »den praktiske håndtering af den ændrede eksportkontrol ikke er vedtaget med juridisk bindende karakter.«

»Hvad er meningen med at lave en restriktion, når den i praksis ikke kan håndhæves?«

»Der er tale om et kompromis, som af samme grund indeholder en revisionsbestemmelse om netop grænsen (for hvor stærk kryptering må være, red.). Den grænse kan komme til revision efter to år.«

»Forskningsudvalget har stillet lignende tekniske spørgsmål, om f.eks. hvordan det skal foregå med datterselskaber og med downloading på nettet. Det kommer der tekniske svar på senere.«

»Anstødsstienen synes at være, at aftalen i praksis lægger hindringer i vejen for

1990 til 1993. Men formidlingen af de væsentligste forskningsresultater skete væ-

KRITIK - Erhvervsminister Pia Gjellerup synes ikke, at IT-sikkerhedsudvalgets kritik er befordrende Nordfoto

»Der er en åben debat nu.«
»Er det ikke to måneder for sent? Vi har jo tilsuttet os.«
»Hvad skulle vi have diskutert?«

»Den skillelinie mellem statslig sikkerhed og privatsfærens ukrænkelighed.«

»Ja, men IT-sikkerhedsudvalget løfter ikke sløret for, hvad de ville have bidraget med i debatten, og derfor er det ikke helt troværdigt med så meget debat.«

»Der er mulighed for en debat på et veloplyst grundlag nu, og det vil vi lytte meget til,« siger erhvervsministeren.

Lodret forkert

»Hvordan forholder du dig til, at regeringens eget IT-sikkerhedsudvalg har forholdt sig kritisk til aftalen?«

»Jeg mener faktisk, at IT-sikkerhedsudvalget har skrevet noget, der er lodret forkert, og enten er det stærkt skuffende i forhold til at man udtaler sig om noget, man ikke har fuldstændig hold på, eller også udtaler man sig mod bedre vidende for at kunne være kritisk. Det, synes jeg ikke, er særlig befordrende.«

»IT-sikkerhedsudvalget klager over, at regeringen har tilsuttet sig aftalen uden forudgående debat.«

inden for non food-området har præget udviklingen af økologiske fødevarer for de seneste år.

Jelved roser Ritt

Den radikale leder sender signal om, at Ritt Bjerregaard kan få fem år mere som EU-kommissær

AF JAKOB NIELSEN
Informations korrespondent

»Det tror jeg næst godt, jeg kan udelukke andre planer,« siger Rianne Jelved.

Det taktiske spil nævnelser blev for net i sidste uge, da I regaard offentliggjorde beslutning om at stige Folketinget i Lejre-hvis hun ikke sku genudhævnt.

Det er i sidste en ministeren alene, d hvem der bliver D. næste EU-kommissær den han træffer der ning, skal han samme de 14 andre stats-ringschefer i EU le større kabale for at en række vigtige post

Først og fremmest spørgsmålet om, hv skal være ny formand Kommissionen efter Santer. Desuden skal de den person, der sk EU's fælles udenrigs-kerhedspolitik. Og d udpeges en ny generi- tear for Vestunionen.

Hele kabalens kan ende blive koblet s med forhandlingerne såkaldte Dagsorden 2(skal afgøre EU's finar frem til år 2006, og so holder en reform af brugs- og struktur Koblingen kan ske ve land, der sluger nogle ler i Dagsorden 2000-fo ligger kan belønnes i af de indflydelsesrige p

BRUXELLES - Ritt Bjerregaard fik i går opbakning fra en uventet kant i sin stræben efter at få fem år mere som EU-kommissær.

Det skete, da økonomiminister Marianne Jelved (R) anbefalede en genudnævnelse af miljøkommissæren, når statsministeren til sommer skal afgøre, hvem der skal repræsentere Danmark i EU. Kommissionen fra nytår og fem år frem.

»Jeg synes, Ritt Bjerregaard gør et glimrende stykke arbejde, og jeg har ingen indvendinger mod, at hun fortsætter,« sagde Marianne Jelved på et pressemøde i Bruxelles.

Den overraskende melding kom, efter at en journalist nærmest i spøg havde spurgt, om Jelved kunne udelukke, at hun selv ville gå efter posten. Da Jelved havde udelukket den mulighed, spurgte journalisten, om det samme gjaldt finansminister Mogens Lykketoft, hvis navn længe har huseret på rygteplan som et muligt bud på Ritt Bjerregaards afløser.

COVERNOTE TIL MINISTEREN

Erhvervsministeriet

24. februar 1999
J. nr.: 95-180-22
/EFS

Ministerens godkendelse og evt. bemærkninger:

_____ *OU* _____

Sagen vedrører:

Ministersvar på brev fra professor Mads Bryde Andersen (medlem af IT-sikkerhedsrådet) om Wassenaar-aftalen vedrørende kryptoprodukter og ministerens udtalelser til Information.

Indstilling:

Det indstilles, at ministeren svarer som foreslået.

Bemærkninger:

Udkast til ministersvar er bestilt af departementet den 16. februar 1999.

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

3 MRS. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 75

Sideakteret i.nr. _____

Forsvarsministeriet

16. juni 1999

11. kt. 99-6335-9

Forslag
til formulering af
en officiel dansk krypteringspolitik

- Danmark vil fremme brug af stærk kryptering til støtte for sikker elektronisk kommunikation og handel.
- Danmark ønsker i så vid udstrækning som muligt at bevare eksisterende efterforsknings- og efterretningsmuligheder som virksomme midler til at forhindre og opklare kriminalitet.
- Danmark vil ikke iværksætte ensidige foranstaltninger til fremme af ovenstående målsætninger, men vil nøje afstemme udviklingen med de lande, vi sædvanligvis samarbejder med.

Erhvervsministeriet

J.nr. 95-180-22

17 JUNI 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 168

Sideakteret j.nr.

COVERNOTE TIL MINISTEREN

Erhvervsministeriet

30. juni 1999
J. nr.: 95-180-22
/Microsoft/EFS

Ministerens godkendelse og evt. bemærkninger:

97: OK

Sagen vedrører:

Status for eksportkontrol med krypteringsprodukter

Indstilling:

USA har indkaldt til konsultationer om eksportkontrol med krypteringsprodukter, der er frit tilgængelige på internettet. Det indstilles, at Danmark deltag, men ikke tager stilling til sagen før de formelle drøftelser i Wassenaar i 2000.

Bemærkninger:

På et møde for Wassenaar-landene på den amerikanske ambassade i Paris den 21. og 22. juli forventes et betydeligt amerikansk pres for at opnå eksportkontrol med de krypteringsprodukter, der er frit tilgængelige på internettet.

Erhvervsministeren har tidligere været tæt involveret i sagen.

Sagen forelægges på eget initiativ.

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22
- 6 JULI 1999
Antal bilag _____ Dok. nr. 172
Sideakteret j.nr.

NOTAT

Status for forhandlingerne i Wassenaar om kryptering

29. juni 1999

I december 1998 enedes Wassenaar-landene om ændringer i eksportkontrollen med krypteringsprodukter. Der var både stramminger og liberaliseringer. Debatten om strammingerne spidsede til, da Danmark i april 1999 skulle acceptere de EU-bestemmelserne, som gjorde ændringerne til gældende ret i Danmark.

Erhvervsfremme Styrelsen
CIE

Siden er gemytterne faldet til ro. Det skyldes især:

Sag 1998-293-5

- At Erhvervsfremme Styrelsen i tæt samarbejde med Dansk Industri hurtigt tilrettelagde en smidig administration, som blev præsenteret samtidigt med ikraftsættelsen ved en konference i Dansk Industri.
- At erhvervsministeren (og styrelsen) ved enhver given lejlighed har fremhævet, at der efter de nye regler ikke er kontrol med krypteringsprodukter "in the public domain", dvs. at de fx er frit tilgængelige på en hjemmeside.

Allerede i april 1999 forsøgte USA at fremsætte forslag i Wassenaar om eksportkontrol med krypteringsprodukter "in the public domain" på samme vis, som der netop var blevet indført eksportkontrol med "hyldevarer" (over 64 bits).

Forslaget var for sent fremsat til at kunne fremlægges på Wassenaars plenarforsamling i december 1999 og blev afvist af proceduremæssige grunde. De øvrige medlemsstater ville ikke hjælpe USA til en dispensation fra tidsfristerne. Forslaget vil herefter tidligst kunne vedtages ved plenarforsamlingen i 2000, hvor spørgsmålet om fortsættelse af eksportkontrollen generelt skal tages op. I dette perspektiv vil der tidligst være behov for et dansk forhandlingsmandat i slutningen af 1999 til brug for forhandlinger i løbet af 2000.

USA har imidlertid ikke slået sig til tåls med denne afvisning. Wassenaar-landene modtog således for få dage siden en invitation til "informal, open-ended consultations" på USA's ambassade i Paris den 21. og 22. juli 1999, hvor "in the public domain" er på dagsordenen. USA forventes at ville lægge et betydeligt pres på deltagerne for at opnå stramminger vedr. "public domain".

Det indstilles, at Danmark accepterer invitationen, at Danmark giver udtryk for skepsis over for ændringer i den netop vedtagne retstilstand, at Danmark søger den bedst mulige belysning af sagen, og at der ikke søges et revideret dansk forhandlingsmandat, før der er behov for det i de formelle forhandlinger.

Erhvervsministeriet

J.nr. 95-180-22

- 6 JULI 1999

Antal bl. og Dok. nr. 171

Sideskrevet J.nr.

TELEFAX

Haster

Erhvervsministeriet

Modtager: FTS

Att.: Bengt Jensen

Modtagerens telefax nr.: 35466632

Afsender: KAC

Antal sider (incl. denne) 8

Hvis der mangler sider, bedes De venligst kontakte undertegnede.

Ifølge aftale

Til orientering

Til videre foranstaltning

Ring venligst

Vedrørende

Forsættelsesdebatte om Ekelm.
Vi beder om bevarelsen. Snarest
muligt - jfr. fristen + dep. chefens
anmodning om ansættelse

Med venlig hilsen

[Handwritten signature]

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

Telefon 33923350
Telefax 33123778

E-post em@em.dk
X.400 C=DK, A=DK400,
P=EM; S=EM;

Hjemmeside www.em.dk

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

- 2 DEC. 1999

Antal bilag Dok. nr. 250
Sideakteret j.nr.

Forskningsministeren

Bredgade 43
1260 København K

Tlf 3392 9700
Fax 3311 2551
Internet min@fsk.dk
X.400 S=min; P=fsk; A=dk400; C=dk
Homepage www.fsk.dk

Karen Munk Christensen

Erhvervsministeriet

~~Fax~~ 33 12 3778

HASTE

HASTE

HASTE

FORSVARSMINISTERIET

Holmens Kanal 42 - 1080 København K.
Telefon 33 82 33 20 - Telefax 33 32 06 55

TIL TJENESTEBRUG

Nr.:	11. kt. 99-0025-3//
Dato:	1. december 1999

Bedes anført ved henvendelser

Til Erhvervsministeriet

Forskningsministeriet

Eft: Erhvervsfremme Styrelsen

*1/12
K15
↑*

Fra forskningsministeren til

<i>mBU</i>	Svarudkast
	Mødeforberedelse
	Til videre foranstaltning
<i>KL, LJJ</i>	Til orientering

d. 1 / 12-99 Ministersekretæren */cst*

Emne: Forespørgselsdebatten F5 om Echelon.

Med henblik på den forestående forespørgselsdebat F 5 om Echelon er det hensigten at udlevere vedlagte notat af 23. november 1999 om krypteringsproblematikken set i relation til Wassenaar til relevante ordførere.

På den baggrund anmodes adressaterne om senest fredag den 3. december 1999 kl. 12.00 at fremkomme med eventuelle bemærkninger til notatet.

P.M.V.

E.B.

Jesper Britze

Kontorchef

0 1 DEC. 1999

TIL TJENESTEBRUG

Forsvarsministeriet

11. kontor

23. november 1999

TIL TJENESTEBRUG

NOTAT

Krypteringsproblematikken set i relation til Wassenaar

Baggrund

Krypteringsproblematikken skal vurderes ud fra såvel en national som en international synsvinkel.

Således er anvendelse og import af krypteringsprodukter i Danmark ikke lovmæssigt reguleret. Det vil sige, at det i dag er lovligt at indføre og anvende krypteringprodukter i Danmark - også selv om der er tale om såkaldt stærk kryptering. Denne retstilstand er helt på linie med forholdene i de øvrige 33 lande i Wassenaar Arrangements, bortset fra Rusland.

Drejer det sig derimod om eksport af krypteringsprodukter, er der indført en detaljeret regulering i form af nationale eksportkontrolbestemmelser, EU-ræglar og forhandlingsaftaler i Wassenaar. Afgørelser om eksporttilladelser er et nationalt ansvar.

I det følgende vil hovedsigtet med eksportkontrollen blive beskrevet tillige med behovet for en vis national regulering af kryptering.

Wassenaar

Wassenaaraftalen er en international traktat fra 1996 om eksportkontrol af konventionelle våben og sensitive produkter, der både har en civil og en militær anvendelse. Aftalen er tiltrådt af 33 stater, heriblandt medlemmerne af EU, USA, Canada, Japan, Rusland, Polen og Ungarn.

Wassenaaraftalens hovedformål er sikkerhedspolitisk. Således medvirker aftalen til, at den internationale stabilitet og sikkerhed ikke trues gennem ukontrolleret spredning af våben og sensitive produkter

TIL TJENESTEBRUG

med både civil og militær anvendelse (såkaldte dual-use produkter). Krypteringsprodukter hører til kategorien af dual-use produkter, og indtager en særlig stilling, fordi de ikke er våben eller indgår i fremstilling heraf. Krypteringsprodukter kan blandt andet udnyttes til at hemmeligholde kommunikation, der vedrører ulovlige aktiviteter omkring fremstilling og anskaffelse af masseødelæggelsesvåben.

Wassenaaraftalen har tillige en erhvervspolitisk dimension, idet aftalen i princippet giver grundlag for ensartede eksportregler for omtalte produkter for medlemslandenes eksportvirksomheder.

En vigtig opgave for Wassenaar er udarbejdelse og revision af kontrollisterne for de sensitive produkter. Disse lister revideres regelmæssigt ved konsensus. Revisionerne foretages af hensyn til den teknologiske og sikkerhedspolitiske udvikling.

I Wassenaaraftalens såkaldte Initial Elements beskrives bl.a. den ovenfor anførte sikkerhedspolitiske begrundelse for aftalen. Det konkretiseres dog ikke i aftalen, hvilken geografiske regioner, man udfra en sikkerhedspolitisk betragtning bør være særlig opmærksom på i forbindelse med eksport af fx krypteringsprodukter. Det er således overladt til medlemmerne af Wassenaar nationalt at regulere/specificere iagttagelsen af særlige forholdsregler ved eksport til lande, der fx støtter terrorisme, dvs. de såkaldte "slyngelstater". Flere medlemmer af Wassenaar, herunder Danmark, har således udarbejdet såkaldte landelister over disse slyngelstater. For Danmarks vedkommende drejer det sig om:

Beslutninger under Wassenaaraftalen træffes ved konsensus og er ikke retligt forpligtende. Det er medlemsstaternes ansvar at tilvejebringe det nationale retlige grundlag samt at håndhæve dette.

I praksis har det igennem tiden vist sig, at medlemsstater kan tolke Wassenaaraftalen med betydelig variation, dog således at lande, som Danmark har et nært erhvervs- og sikkerhedspolitisk samarbejde med, tilstræber ensartede fortolkninger.

Forhandlingsresultaterne fra Wassenaar bliver gældende ret i Danmark ved optagelse i bindende EU-retsakter.

TIL TJENESTE BRUG

Revisionen af Wassenaar Arrangement ultimo 1998

I december 1998 skulle Wassenaar Arrangements i enstemmighed beslutte, om eksportkontrollen med kryptoprodukter skulle fortsættes. Forhandlingssituationen var tilspidset i den forstand, at reglerne for eksportkontrol med krypteringsprodukter under Wassenaar ville bortfalde, hvis der ikke på mødet i december kunne opnås enighed om nye reviderede regler.

Til brug for forhandlingerne i Wassenaar blev der udarbejdet et dansk forhandlingsmandat, der fastslog:

- at danske erhvervsinteresser ikke ensidigt forringes
- at danske sikkerhedspolitiske interesser tillægges vægt
- at Danmark placerer sig centralt blandt de lande, som Danmark har et nært erhvervs- og sikkerhedspolitisk samarbejde med.

Formålet var at sikre, at Danmark fortsat kunne samarbejde med de lande, som vi traditionelt har et nært sikkerhedspolitisk samarbejde med (benævnt "det gode selskab"), blandt andet for at fastholde det efterretningsmæssige samarbejde, der ellers kunne lide skade. Derfor er det nødvendigt, at Danmark demonstrerer og praktiserer en ansvarlig krypteringspolitik også på eksportkontrolområdet.

Forhandlingerne i Wassenaar i december 1998 var lange og intense. Det lykkedes dog at opnå enighed om nye og klarere regler for massemarkedsprodukter og retten til at medtage krypteringsprodukter til personligt brug i forbindelse med rejser.

Af konkrete forhandlingsresultater blev der tillige opnået enighed om forenklede generelle regler for eksport af krypteringsprodukter baseret på specifikke værdier for krypteringsnøglelængder.

Således kan produkter med krypteringsnøgler under 56 bits eksporteres frit, medmindre eksportøren er vidende om, at slutbrugeren har til hensigt at anvende produkterne til kriminelle formål (den generelle "catch all" klausul for al eksport).

Videre er der indført en kryptografisk note, der definerer massemarkeds krypteringsprodukter. Som noget nyt er sådanne massemarkeds produkter fritaget for eksportkontrol, såfremt krypteringsnøglen er under 64 bits.

TIL TJENESTEBRUG

Endelig blev man enige om en tekst vedrørende godkendelse før markedsføring (one-time review), hvorefter det er overladt til nationerne selv at beslutte, om der som en forudsætning for eksporttilladelse i de enkelte lande skal foretages en forudgående teknisk undersøgelse af krypteringsproduktet.

Lande i det gode selskab har uofficielt tilkendegivet, at one time review vil blive søgt indarbejdet i de respektive landes nationale eksportkontrolregler.

det kendes jeg ikke noget til.

Revision af danske regler primo 1999

Som anført ovenfor danner Wassenaar beslutningerne grundlag for udformning af nationale regler for eksportkontrol.

På baggrund af forhandlingsresultatet ultimo 1998 i Wassenaar udarbejdede Erhvervsfremme Styrelsen med bistand fra Dansk Industri således hurtigt et nyt sæt licensbestemmelser. Danmark blev på denne måde et af de første lande, der kunne administrere efter de nye regler fra Wassenaar.

Wassenaar Arrangements i tiden der kommer

Den næste revision af eksportkontrolreglerne for kryptoprodukter skal senest finde sted ultimo 2000. På dette tidspunkt vil de nuværende regler bortfalde, hvis der ikke kan opnås enighed om at fortsætte kontrollen, eventuelt baseret på reviderede regler.

USA annoncerede i september, at man agter at indføre administrativt forenklede procedurer for eksporttilladelser for størstedelen af amerikanske kryptoprodukter. Der er ^{farvel} blot tale om en udnyttelse af de eksisterende muligheder i Wassenaaraftalen for nationalt at indføre one time review, men vel...

Dette afstedkom kritik af USA fra en række lande ved Wassenaar mødet i september 1999, fordi nogle lande fandt, at USA favoriserede sin egen kryptoproducerende industri. Rusland anmodede på mødet om iværksættelse af ekstraordinære procedurer, reelt med henblik på at få afskaffet eksportkontrollen med kryptoprodukter. Anmodningen forventes behandlet på plenarmødet i december i år.

Vurdering af udviklingen

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at eksportkontrol fortsat udgør et nyttigt instrument til at føre kontrol med udbredelsen af krypteringsprodukter. Såfremt eksportkontrollen med krypteringsprodukter ikke fortsættes under Wassenaar, er det realistisk at antage, at medlemmerne af det gode selskab vil søge at opnå enighed om kompenserende foranstaltninger. Disse foranstaltninger kan omfatte bilate-

TIL TJENESTEBRUG

ral udveksling af oplysninger om gennemførte udførsler samt indgåelse af fælles aftaler om, at udførsler til visse lande og visse slutbrugere kun må ske på grundlag af individuelle konkrete afgørelser.

Det vurderes, at de nugældende danske regler tillader en smidig administration af eksportkontrollen med krypteringsprodukter samtidig med, at der gives mulighed for at tilgodese de efterretningsmæssige interesser i acceptabelt omfang.

Hertil kommer, at udviklingen i fremtiden af markederne for krypteringsprodukter med stor sandsynlighed vil vokse betydeligt såvel i værdi som i antal af produkttyper med forskellige anvendelsesformål. Dette vil stille yderligere krav til smidige procedurer for behandling af ansøgninger om eksporttilladelser.

Der synes at være gode grunde til, at de fremtidige danske mandater for forhandlinger om eksportkontrol med krypteringsprodukter både i Wassenaar og i EU fortsat skal være forankret i de hensyn, som dannede grundlag for forhandlingsmandatet ved Wassenaar forhandlingerne i december 1998, jf ovenfor.

En sådan konsekvent linie fra dansk side vil muliggøre fortsat konstruktiv dansk deltagelse i kredsen af lande, der tilhører det gode selskab.

I forlængelse heraf skal det fremhæves, at Forsvarets Efterretningstjenestes mulighed for også fremover at kunne tilbyde effektiv støtte til løsning af kryptologiske opgaver i væsentlig grad baserer sig på, at tjenesten har mulighed for at få teknisk støtte til forcering fra samarbejdspartnere i lande, som Danmark har et meget nært efterretningsmæssigt samarbejde med.

I forhold til disse samarbejdspartnere er det derfor vigtigt, at Danmark demonstrerer en evne og vilje til at behandle krypteringsspørgsmålet på en ansvarlig og struktureret måde. Med andre ord er det ikke hensigtsmæssigt, at der offentligt praktiseres en politik, der giver udtryk for, at Danmark ikke ønsker at regulere adgangen til kryptering, men vil lade de frie markeds kræfter styre udviklingen.

COVERNOTE TIL DEPARTEMENTSCHEFEN

Departementschefens godkendelse og evt. bemærkninger:

2. december 1999

Sag 95-180-22
/KMC**Sagen vedrører:**

Tilbage melding på Forsvarsministeriets notat til forespørgselsdebatten om Echelon

Indstilling:

Det indstilles, at departementschefen over for departementschef Knud Larsen, Forskningsministeriet, giver udtryk for nedenstående holdning til Forsvarsministeriets notat, og at departementet efterfølgende giver de konkrete kommentarer til Forskningsministeriets departement med henblik på en fælles tilbage melding til Forsvarsministeriet.

Bemærkninger:

I forbindelse med forespørgselsdebatten d. 9. december 1999 om Echelon ønsker Forsvarsministeriet at udlevere et notat om krypteringsproblematikken set i relation til Wassenaar til relevante ordførere. Forsvarsministeriet har bedt om bemærkninger til notatet senest d. 3. december kl. 12.

Departementet har haft kontakt til Bjarne Bitsch, som p.t. deltager i det aktuelle plenarmøde i Wassenaar i Wien. Det er vurderingen, at Forsvarsministeriets notat ikke giver en afbalanceret fremstilling af sagen. Der er snarere tale om et partsindlæg for bevarelse af stramme krypteringsregler ud fra sikkerhedspolitiske grunde. I notatet omtales således ikke de væsentlige erhvervspolitiske interesser i at anvende og udvikle kryptering. Vedlagt er indføjede rettelser, der kan fjerne "de værste pletter", men Erhvervsministeriet må fortsat tage forbehold over for den meget ensidige fremstilling.

Erhvervsministeriet
J.nr. 95 - 180 - 22

13 DEC 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 260
Sideakteret j.nr.

Med ændringer!

Forsvarsministeriet

TIL TJENESTEBRUG

11. kontor

23. november 1999

NOTATErhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22Krypteringsproblematikken
set i relation til Wassenaar

13 DEC. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 259
Sideakteret j.nr. _____Baggrund

Krypteringsproblematikken skal vurderes ud fra såvel en national som en international synsvinkel.

Således er anvendelse og import af krypteringsprodukter i Danmark ikke lovmæssigt reguleret. Det vil sige, at det i dag er lovligt at indføre og anvende krypteringsprodukter i Danmark - også selv om der er tale om såkaldt stærk kryptering. Denne retstilstand er helt på linie med forholdene i de øvrige 33 lande i Wassenaar Arrangements, bortset fra Rusland.

Drejer det sig derimod om eksport af krypteringsprodukter, er der indført en detaljeret regulering i form af nationale eksportkontrolbestemmelser, EU-regler og forhandlingsaftaler i Wassenaar. Afgørelser om eksporttilladelser er et nationalt ansvar.

I det følgende vil hovedsigtet med eksportkontrollen blive beskrevet tillige med behovet for en vis national regulering af kryptering.

Wassenaar

Wassenaaraftalen er en international traktat fra 1996 om eksportkontrol af konventionelle våben og sensitive produkter, der både har en civil og en militær anvendelse. Aftalen er tiltrådt af 33 stater, heriblandt medlemmerne af EU, USA, Canada, Japan, Rusland, Polen og Ungarn.

Wassenaaraftalens hovedformål er sikkerhedspolitisk. Således medvirker aftalen til, at den internationale stabilitet og sikkerhed ikke trues gennem ukontrolleret spredning af våben og sensitive produkter

x)

Krypteringsprodukter **TIL TJENESTEBRUG**
anvendes overvejende til *karlige civile familier* og har en stor betydning for udvikling af en *sikker global kommunikation*, som er fødselsætningen for den *teknologiske vækst*. Krypteringsprodukter hører til med både civil og militær anvendelse (såkaldte dual-use produkter). Krypteringsprodukter hører til kategorien af dual-use produkter, og indtager en særlig stilling, fordi de ikke er våben eller indgår i fremstilling heraf. Krypteringsprodukter kan *dog også* blandt andet udnyttes til at hemmeligholde kommunikation, der vedrører ulovlige aktiviteter omkring fremstilling og anskaffelse af masseødelæggelsesvåben.

Wassenaaraftalen har tillige en erhvervspolitisk dimension, idet aftalen i princippet giver *kan* grundlag for ensartede eksportregler for omtalte produkter for medlemslandenes eksportvirksomheder.

En vigtig opgave for Wassenaar er udarbejdelse og revision af kontrollisterne for de sensitive produkter. Disse lister revideres regelmæssigt ved konsensus. Revisionerne foretages af hensyn til den teknologiske og sikkerhedspolitiske udvikling.

I Wassenaaraftalens såkaldte Initial Elements beskrives bl.a. den ovenfor anførte sikkerhedspolitiske begrundelse for aftalen. Det konkretiseres dog ikke i aftalen, hvilken geografiske regioner, man ud fra en sikkerhedspolitisk betragtning bør være særlig opmærksom på i forbindelse med eksport af fx krypteringsprodukter. Det er således overladt til medlemmerne af Wassenaar nationalt at regulere/specificere iagttagelsen af særlige forholdsregler ved eksport til lande, ~~der fx støtter terrorisme~~, dvs. de såkaldte "slyngelstater". Flere medlemmer af Wassenaar, herunder Danmark, har således udarbejdet såkaldte landelister over disse slyngelstater. For Danmarks vedkommende drejer det sig om:

der udgør en risiko for international fred og sikkerhed
Spørgsmålet om, hvilke lande, det drejer sig om, afgøres efter de konkrete omstændigheder.
Beslutninger under Wassenaaraftalen træffes ved konsensus og er ikke retligt forpligtende. Det er *disse* medlemsstaternes ansvar at tilvejebringe det nationale retlige grundlag samt at håndhæve dette.

I praksis har det igennem tiden vist sig, at medlemsstater kan tolke Wassenaaraftalen med betydelig variation, dog således at lande, som Danmark har et nært erhvervs- og sikkerhedspolitisk samarbejde med, tilstræber ensartede fortolkninger.

Forhandlingsresultaterne fra Wassenaar bliver gældende ret i Danmark ved optagelse i bindende EU-retsakter.

TIL TJENESTE BRUG

Revisionen af Wassenaar Arrangement ultimo 1998

I december 1998 skulle Wassenaar Arrangements i enstemmighed beslutte, om eksportkontrollen med kryptoprodukter skulle fortsættes. Forhandlingssituationen var tilspidset i den forstand, at reglerne for eksportkontrol med krypteringsprodukter under Wassenaar ville bortfalde, hvis der ikke på mødet i december kunne opnås enighed om nye reviderede regler.

I denne fase fik sikkerhedspolitiske hensyn en særlig vægt.

Til brug for forhandlingerne i Wassenaar blev der udarbejdet et dansk forhandlingsmandat, der fastslog:

- at danske erhvervsinteresser ikke ensidigt forringes
- at danske sikkerhedspolitiske interesser tillægges vægt
- at Danmark placerer sig centralt blandt de lande, som Danmark har et nært erhvervs- og sikkerhedspolitisk samarbejde med.

Formålet var at sikre, at Danmark fortsat kunne samarbejde med de lande, som vi traditionelt har et nært sikkerhedspolitisk samarbejde med (benævnt "det gode selskab"), blandt andet for at fastholde det efterretningsmæssige samarbejde, der ellers kunne lide skade. *Forvarsministeret mener derfor er det nødvendigt, at Danmark demonstrerer og praktiserer en ansvarlig krypteringspolitik også på eksportkontrolområdet.*

Forhandlingerne i Wassenaar i december 1998 var lange og intense. Det lykkedes dog at opnå enighed om nye *slæppte* og klare regler for massemarkedsprodukter og retten til at medtage krypteringsprodukter til personligt brug i forbindelse med rejser, *Endvidere blev fastslået*.

Af konkrete forhandlingsresultater blev der tillige opnået enighed om forenklede generelle regler for eksport af krypteringsprodukter baseret på specifikke værdier for krypteringsnøglelængder.

Således kan produkter med krypteringsnøgler under 56 bits eksporteres frit, medmindre eksportøren er vidende om, at slutbrugeren har til hensigt at anvende produkterne *til kriminelle formål* (den generelle "catch all" klausul for al eksport).

→ På en måde, der er i modstrid med Wassenaars formål.

Videre er der indført en kryptografisk note, der definerer massemarkeds krypteringsprodukter. Som noget nyt er sådanne massemarkeds produkter *fritaget for* eksportkontrol, såfremt krypteringsnøglen er *under* 64 bits.

→ kommet under

Σ dl

TIL TJENESTEBRUG

(se findes allerede sådan tekst)

Endelig blev man enige om en tekst vedrørende godkendelse før markedsføring (one-time review), hvorefter det er overladt til nationerne selv at beslutte, om der som en forudsætning for eksporttilladelse i de enkelte lande skal foretages en forudgående teknisk undersøgelse af krypteringsproduktet. Lande i det gode selskab har uofficielt tilkendegivet, at one time review vil blive søgt indarbejdet i de respektive landes nationale eksportkontrolregler.

(Hveden EM eller Forskn.m. hender noget til dette. Derfor slettes)

Revision af danske regler primo 1999

Som anført ovenfor danner Wassenaar beslutningerne grundlag for udformning af nationale regler for eksportkontrol.

På baggrund af forhandlingsresultatet ultimo 1998 i Wassenaar udarbejdede Erhvervsfremme Styrelsen med bistand fra Dansk Industri således hurtigt et nyt sæt licensbestemmelser. Danmark blev på denne måde et af de første lande, der kunne administrere efter de nye regler fra Wassenaar.

Wassenaar Arrangements i tiden der kommer

Den næste revision af eksportkontrolreglerne for kryptoprodukter skal senest finde sted ultimo 2000.

På dette tidspunkt vil de nuværende regler bortfalde, hvis der ikke kan opnås enighed om at fortsætte kontrollen, eventuelt baseret på reviderede regler. *Danmarks holdning hertil skal snarest muligt afklares.*

USA annoncerede i september, at man agter at indføre administrativt forenklede procedurer for eksporttilladelser for størstedelen af amerikanske kryptoprodukter. Der er reelt blot tale om en udnyttelse af de eksisterende muligheder i Wassenaaraftalen for nationalt at indføre one time review.

Dette afstedkom kritik af USA fra en række lande ved Wassenaar mødet i september 1999, fordi nogle lande fandt, at USA favoriserede sin egen kryptoproducerende industri. Rusland anmodede på mødet om iværksættelse af ekstraordinære procedurer, reelt med henblik på at få afskaffet eksportkontrollen med kryptoprodukter. Anmodningen ^{blev} forventes behandlet på plenarmødet i december i år, *men gav ingen anledning til ændring af de nuværende regler for kryptering/produkter.*

Vurdering af udviklingen

Det er Forsvarsministeriets vurdering, at eksportkontrol fortsat udgør et nyttigt instrument til at føre kontrol med udbredelsen af krypteringsprodukter. Såfremt eksportkontrollen med krypteringsprodukter ikke fortsættes under Wassenaar, er det realistisk at antage, at medlemmerne af det gode selskab vil søge at opnå enighed om kompenserende foranstaltninger. Disse foranstaltninger kan omfatte bilate-

TIL TJENESTEBRUG

ral udveksling af oplysninger om gennemførte udførsler samt indgåelse af fælles aftaler om, at udførsler til visse lande og visse slutbrugere kun må ske på grundlag af individuelle konkrete afgørelser.

Forsvarsministeriet

Det vurderes, at de nugældende danske regler tillader en smidig administration af eksportkontrollen med krypteringsprodukter samtidig med, at der gives mulighed for at tilgodese de efterretningsmæssige interesser i acceptabelt omfang.

Hertil kommer, at udviklingen i fremtiden af markederne for krypteringsprodukter med stor sandsynlighed vil vokse betydeligt såvel i værdi som i antal af produkttyper med forskellige anvendelsesformål. Dette vil stille yderligere krav til smidige procedurer for behandling af ansøgninger om eksporttilladelser.

Der synes at være gode grunde til, at de fremtidige danske mandater for forhandlinger om eksportkontrol med krypteringsprodukter både i Wassenaar og i EU fortsat skal være forankret i de hensyn, som dannede grundlag for forhandlingsmandatet ved Wassenaar forhandlingerne i december 1998, jf ovenfor.

En sådan konsekvent linie fra dansk side vil muliggøre fortsat konstruktiv dansk deltagelse i kredsen af lande, der tilhører det gode selskab.

Det betyder dog samtidig en vis afstandtagen til de nordiske lande og Holland og Belgien.

I forlængelse heraf skal det fremhæves, at Forsvarets Efterretningstjenestes mulighed for også fremover at kunne tilbyde effektiv støtte til løsning af kryptologiske opgaver i væsentlig grad baserer sig på, at tjenesten har mulighed for at få teknisk støtte til forcering fra samarbejdspartnere i lande, som Danmark har et meget nært efterretningsmæssigt samarbejde med.

Den mest hensigtsmæssige løsning vil være, at denne tekniske støtte baseres på ny kryptering.

I forhold til disse samarbejdspartnere er det derfor vigtigt, at Danmark demonstrerer en evne og vilje til at behandle krypteringsspørgsmålet på en ansvarlig og struktureret måde. Med andre ord er det ikke hensigtsmæssigt, at der offentligt praktiseres en politik, der giver udtryk for, at Danmark ikke ønsker at regulere adgangen til kryptering, men vil lade de frie markeds kræfter styre udviklingen.

FORSVARSMINISTERIET

Holmens Kanal 42 - 1080 København K.
Telefon 33 82 33 20 - Telefax 33 32 08 55

TIL TJENESTEBRUG

Nr.:	11. kt. 99-0025-3//
Dato:	1. december 1999

Bedes anført ved henvedelser

1/12
KLS

Til Erhvervsministeriet

Fra forskningsministeren til

MBC	Svarudkast
	Mødeforberedelse
	Til videre foranstaltning
KL, LSS	Til orientering

Efter: Erhvervsfremme Styrelsen

d. 1/12-99 Ministersekretæren / est

Emne: Forespørgselsdebatten F5 om Echelon.

Med henblik på den forestående forespørgselsdebat F 5 om Echelon er det hensigten at udlevere vedlagte notat af 23. november 1999 om krypteringsproblematikken set i relation til Wassenaar til relevante ordfører.

På den baggrund anmodes adressaterne om senest fredag den 3. december 1999 kl. 12.00 at fremkomme med eventuelle bemærkninger til notatet.

P.M.V.

E.B.

Jesper Britze

Kontorchef

Erhvervsministeriet

J.nr. 45-180-22

13 DEC. 1999

Antal bilag _____ Dok. nr. 258

Sideakteret j.nr.

01 DEC. 1999

FORSVARSMINISTERIET

Holmens Kanal 42 - 1060 København K.
Telefon 33 92 33 20 - Telefax 33 32 06 55

Nr.:

11. kt. J. nr. 99-6247-1/

Dato:

10 FEB. 2000

Bedes anført ved henvendelser

Til Justitsministeriet

Eft.: Erhvervsministeriet
Forsvarets Efterretningstjeneste

Emne: Hiemmel til fremsendelse af oplysninger fra en offentlig myndighed til en anden.

Den 30. oktober 1996 indgik Erhvervsfremme Styrelsen og Forsvarets Efterretningstjeneste en aftale om, at Forsvarets Efterretningstjeneste fremover skulle høres/inddrages i forbindelse med Erhvervsfremme Styrelsens behandling af konkrete ansøgninger om tilladelser til eksport af krypterings- og telekommunikationsudstyr i relation til EU forordningen vedrørende Dual-Use produkter. Der vedlægges kopi af Erhvervsfremme Styrelsens notat af 10. december 1996 om FE's inddragelse i forvaltningen af eksportkontrollen.

./.

Som det fremgår af vedlagte notat, blev ordningen etableret efter anmodning fra Forsvarets Efterretningstjeneste og af hensyn til tjenestens mulighed for at løse dens opgaver. Således har information om netop omhandlede sager stor udenrigs- og sikkerhedspolitisk betydning, herunder bl.a. i relation til sikkerheden for udstationerede danske styrker. Endvidere er de pågældende informationer en forudsætning for, at Forsvarets Efterretningstjeneste kan deltage som en troværdig partner i det internationale samarbejde på det sensitive område vedrørende krypterings- og telekommunikationsudstyr.

Erhvervsfremme Styrelsen har imidlertid i marts 1999 stillet forelæggelsen for Forsvarets Efterretningstjeneste af omhandlede sager på eksportkontrolområdet i bero. Erhvervsfremme Styrelsen har begrundet dette med, at en oversendelse af information af den om-

J.nr.

95-180-22

11 FEB. 2000

Antal bilag _____ Dok. nr. 271

Sideakteret i.nr.

handlede karakter til Forsvarets Efterretningstjeneste vil forudsætte en lovhjemmel - evt. i form af ny lovgivning.

Ovennævnte problemstilling blev drøftet på et møde den 15. december 1999 i Følgegruppen om kryptering, hvor konsulent Lars Findsen fra Justitsministeriet deltog. I den forbindelse foreslog Lars Findsen, at de involverede ministerier forelagde hjemmelsspørgsmålet for Justitsministeriet med henblik på en afklaring heraf.

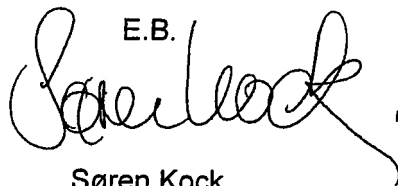
Det er Forsvarsministeriets vurdering, at den manglende informationsudveksling medfører, at der ikke længere opnås adgang til oplysninger, der er af væsentlig betydning for Forsvarets Efterretningstjenestes virksomhed.

Det er endvidere Forsvarsministeriets umiddelbare vurdering, at der muligvis allerede findes hjemmel i forvaltningsloven samt almindelig forvaltningsretlig praksis til den omhandlede forelæggelse/videresendelse af oplysninger fra Erhvervsfremme Styrelsen til Forsvarets Efterretningstjeneste. Der henvises til § 31, stk. 1, jf. § 28, stk. 3, i forvaltningsloven. Ved vurderingen heraf har Forsvarsministeriet især lagt vægt på de pågældende oplysningers karakter sammenholdt med betydningen heraf for Forsvarets Efterretningstjenestes virksomhed.

På baggrund af ovennævnte anmodes Justitsministeriet om at foretage en vurdering af, om der som grundlag og forudsætning for informationsudvekslingen mellem Erhvervsfremme Styrelsen og Forsvarets Efterretningstjeneste evt. skal tilvejebringes ny selvstændig lovgivning på området, eller om der rent faktisk allerede er hjemmel hertil i eksisterende lovgivning, eksempelvis forvaltningsloven og almindelig forvaltningsretlig praksis.

P.M.V.

E.B.

Søren Kock

Kontorchef

Notat

EU. FTR. - nej

Handelspolitisk Kontor

10. december 1996
1996-213-2
BI

FE's inddragning i forvaltningen af eksportkontrollen

Baggrund

Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) har jævnligt i mere end ét år fremsat ønske om at få indsigt i Erhvervsfremme Styrelsens eksportkontroladministration, når Styrelsen modtager ansøgninger om udførselstilladelse til telekommunikations- og krypteringsudstyr (kat. 5A1 og 5A2).

Styrelsen havde visse betænkeligheder ved at imødekomme FE's ønske om at opnå informationerne ved anvendelse af "færre resurser på eventuelle militære efterretningsaktiviteter rettet mod brugerne af udstyret". Især at formålet navnlig syntes at være at indhente kendskab til tekniske specifikationer for produkter, der skulle udføres fra Danmark.

Hertil kom den politiske risiko for erhvervsministeren, hvis Styrelsen uden virksomhedernes samtykke skulle videregive kommercielle informationer til formål, der ikke direkte havde med eksportkontrol og sagsbehandlingen i denne forbindelse at gøre.

Den 30. oktober 1996 blev anmodningen drøftet i Eksportkontrollkredsen.

Eksportkontrollkredsens drøftelse

På Eksportkontrollkredsens møde den 30 oktober 1996 blev der som indstillet foretaget en grundig drøftelse, jf. følgende mødereferat:

" FE's funktion ved eksportkontrol med kryptoudstyr

Ole Beckmann Andersen (Forsvm) redegjorde for baggrunden for, at Forsvarsministeriet havde støttet FE's ønske om at blive inddraget i videre omfang i administrationen af eksportkontrollsagerne. Problemet var, at FE ofte ikke var nær så godt orienteret om danske eksportørers udførsel af kryptoudstyr som deres internationale partnere. Informationsbehovet ville kunne dækkes ved fremsendelse af genparter af de enkeltstående ansøgninger om udførselstilladelser inden for dual-use listens kategorier 5A1 og 5A2, som Styrelsen modtog. FE's medvirken ville ikke blive et forsinkende led i sagsbehandlingen. Det var heller ikke meningen, at den danske eksportkontrolpraksis skulle strammes op, så den blev mere restriktiv end andre landes.

Søren Kristensen (FE) tilføjede, at behovet for optimal information blev mere og mere påtrængende for at FE kunne være i stand til at deltage som en troværdig partner i det internationale samarbejde på

FE's: Kontakt til virksomhederne gennem EFS.

DI: har de tekniske informationer

DI: behøver for mere detaljeret viden om virksomheder

dette sensitive område. De informationer, som kunne indsamles via en høringsprocedure, var i allerhøjeste grad relevante af udenrigs- og sikkerhedspolitiske grunde. Som et eksempel på betydningen nævne Søren Kristensen, at udstationerede, danske internationale styrkers sikkerhed kunne afhænge af informationerne.

Marianne Castenskiold (DI) oplyste, at efter Wassenaar Arrangementet kunne produkter under kategori 5A1 (telekommunikation) udføres under en generel udførselstilladelse. I disse tilfælde ville der derfor normalt ikke foreligge enkeltstående ansøgninger til behandling, og en høringsrunde ville derfor heller ikke blive aktuel.

Marianne Castenskiold (DI) så ikke noget problem i at inddrage FE som ønsket i procedurerne for behandling af ansøgninger om udførselstilladelse, når blot sagerne ikke blev forsinket eller praksis blev strammet. Det var en forudsætning, at eksportørerne blev informeret forudgående, og at der heller ikke var andre juridiske barrierer i forhold til dem.

Bent Lindhardt Andersen (EFS) understregede, at Styrelsen ikke kunne acceptere automatisk at videresende ansøgninger til FE, uden at virksomheden var klar over dette.

Ole Beckmann Andersen (Forsvm.) var enig i, at der skulle være fuld åbenhed i forhold til eksportørerne."

(mødereferatet forventes endeligt godkendt på Eksportkontrolkredsens møde den 17. december 1996)

Konklusion

Under hensyn til drøftelserne i Eksportkontrolkredsen, vil Styrelsen i fremtiden imødekomme FE's ønsker om høring i enkeltstående ansøgninger om ovennævnte kryptoudstyr. Det er også almindelig administrativ praksis i de lande, som Danmark samarbejder med i de internationale eksportkontrolfora, at de militære efterretningstjenester er integreret i eksportkontroladministrationen. For at afskære enhver tvivl om, hvorvidt en sådan praksis uden videre er lovlig, vil Erhvervsfremme Styrelsen i disse særlige sager indhente en samtykkeerklæring, jf. vedhæftede udkast (form 27).

For at sikre at sagsbehandlingen kun sinkes uvæsentligt, vil Styrelsen kræve, evt. bemærkninger skal være modtaget inden én uge. Hvis ingen bemærkninger er modtaget inden udløbet af fristen, fremmes udstedelse af tilladelsen mest muligt.

hijad.

Erklæring (Form.27 (dec.96))
vedrørende samtykke for ansøgning om
udførelstilladelse af udstyr under:
Telekommunikation og Informationssikkerhed
Kategorinummer 5A1 og 5A2

Tagensvej 137
DK-2200 København N.
Danmark
Tel. +45 / 35 86 86 86
Fax +45 / 35 86 85 75
Tel. dir. +45 / 35 86 84 88

Vedrørende udførsel af:

Varens art:

Varens kategorinummer*:

Købers navn:

Adresse:

Land:

Endelige brugers navn:

Adresse:

Land:

Kontraksnummer/Dato:

Eksporthøren er indforstået med, at ansøgningen om udførselstilladelse vil kunne forelægges for Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Forsvarsministeriet, Told- og Skattestyrelsen, Politiets Efterretningstjeneste, Forsvarets Efterretningstjeneste, Dansk Industri samt Erhvervsfremme Styrelsens øvrige samarbejdspartnere på eksportkontrolområdet.

Virksomhedens navn

Forpligtende underskrift

Adresse

Telefonnummer SE-nummer

Dato

*) Findes på listen i bilag I til Rådets afgørelse nr. 96/613 af 22. oktober 1996 om en fælles aktion om kontrol med udførslen af varer med dobbelt anvendelse, under kategorinummer 5 (Telekommunikation og Informationssikkerhed).

Registreret i
centergruppen MKR
Erhvervsministeriet

FAXFØLGE BREV

Modtager Erhvervsfremme Styrelsen
Att.: Direktionen

Fax

Afsender Karen Munk Christensen

Slider i alt 8

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50

Fax 33 12 37 78

E-post em@em.dk

www.em.dk

Hermed fremsendes kopi af brev fra DI og øvrige erhvervsorganisationer vedrørende kontrol med kommerciel kryptering.

18. februar 2000

Styrelsen anmodes om at udarbejde et svarudkast. Udkastet bedes sendt til afsender kmc@em med kopi til centergruppen@em.dk senest den 23. februar 2000 kl. 12:00.

Sag 95-180-22
/MKR

Med venlig hilsen

Mette Kramer

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

18 FEB 2000

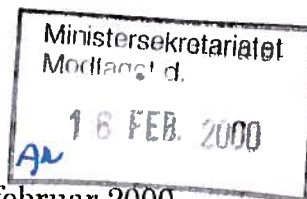
Antal bilag _____ Dok. nr. 275
Sideakteret J.nr.

*** AKTIVITETSRAPPORT ***

TRANSMISSION OK

TR/MODT.#	4703
ANDEN PARTS TEL	035466635
DEN ANDEN PARTS ID	EF5.DIREKTION...
STARTTID	18/02 10:12
TIDSFORBRUG	03'37
SIDER	8
RESULTAT	OK

Erhvervsminister Pia Gjellerup
Erhvervsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

17. februar 2000

Kontrol med kommerciel kryptering

Virksomhedernes handel og kommunikation foregår i stigende omfang gennem åbne elektroniske netværk som Internettet. Denne udvikling har skabt nye og uanede muligheder for øget vækst og beskæftigelse.

Såfremt erhvervslivet skal være i stand til at udnytte de muligheder, som den nye informationsteknologi indebærer, er det imidlertid nødvendigt, at virksomhedernes kommunikation via de elektroniske netværk og systemer er sikret mod uønsket adgang og misbrug. Anvendelse af kryptering giver mulighed for at sikre en sådan fortrolighed. Erhvervslivets adgang til effektiv og sikker kryptering er derfor en afgørende forudsætning for, at de kommercielle fordele ved anvendelse af elektronisk kommunikation kan realiseres.

De internationale eksportkontrolregler lægger i dag kontrol på alle krypteringsprodukter med nøglelængder over 56 bits. For de såkaldte massemarkedsprodukter er grænsen 64 bits. Da kun meget få virksomheder i dag anvender kryptering under 128 bits, rammer kontrollen stort set alle produkter, der anvendes inden for den kommercielle sektor. Det gælder således også produkter, der er begrænsede i deres funktionalitet til f.eks. finansielle transaktioner mellem pengeinstitutter og deres kunder, e-handels-transaktioner og intern kommunikation i internationale koncerner.

Reglernes udformning er ude af trit med den teknologiske udvikling og erhvervslivets behov og kan derfor ikke undgå at komplicere og begrænse de muligheder, som informationsteknologien indebærer for international samhandel og samarbejde. Hertil kommer, at mange effektive og avancerede krypteringsprodukter er tilgængelige fra lande, der ikke har eksportkontrol som f.eks. Indien og Israel. Det betyder, at disse lande frit kan distribuere deres produkter til kunder i hele verden. At bevare kontrollen inden for Wassenaarlandene medvirker dermed til at fremme afsætningen af bl.a. indiske og israelske krypteringsprodukter.

Det er en kendsgerning, at USAs nylige liberalisering af eksportkontrollen på amerikanske krypteringsprodukter har medført en række problemer for de

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

18 FEB. 2000

Antal bilag _____ Dok. nr. 274
Sideakteret j.nr.

øvrige Wassenaar-lande. Det skyldes, at liberaliseringerne ikke samtidig har afspejlet sig i de internationale kontrolregler. Den amerikanske liberalisering medfører dermed en konkurrencemæssig fordel for amerikanske eksportører i forhold til bl.a. europæiske eksportører. Det er uacceptabelt, at eksportkontrollen på denne måde kan anvendes til konkurrenceforvridning.

Selvom kontrolreglerne først og fremmest komplicerer international handel og samarbejde, medfører reglerne samtidig unødige problemer i forbindelse med overførsel mellem EU-staterne. Dette på trods af, at vi i mere end fem år har haft fælles eksportkontrolregler inden for EU. Kravet om udførselstilladelse i forbindelse med intern EU-handel er i strid med intentionerne for det indre marked og kan ikke undgå at komplicere samhandel og samarbejde mellem medlemsstaterne.

Såfremt kontrollen i visse EU-stater anses for ineffektiv og utilstrækkelig, bør det være de respektive regeringer og myndigheders ansvar og opgave at sørge for en ensartet og effektiv kontrol ved samtlige EU-grænser. Kravet om udførselstilladelse for handel med krypteringsprodukter mellem EU-medlemsstaterne forekommer samtidig urimeligt i betragtning af, at Wassenaar for mere end et år siden fjernede al kommerciel kryptering fra listen over produkter, der kræver skærpet kontrol. Fra erhvervslivets side skal der derfor opfordres til, at kravet om udførselstilladelse ved overførsel af kommercielle krypteringsprodukter mellem EU-staterne afskaffes hurtigst muligt, således at kravet begrænses til alene at omfatte militære krypteringsprodukter.

Udbredelsen af kryptering inden for den kommercielle sektor har nået et omfang, der i længden gør det urealistisk at bevare kontrollen på kommercielle krypteringsprodukter. Det erkendes imidlertid, at en afvikling af kontrollen nødvendigvis må ske i en balance mellem de kommercielle og de sikkerhedspolitiske interesser. I den forbindelse kan det være relevant med en gradvis afvikling af kontrollen, hvor man i første omgang fjerner kontrollen på alle generelle krypteringsprodukter og bevarer kontrollen på de virkelig sensitive produkter som produkter med åben kryptografisk interface samt produkter til udvikling og fremstilling af krypteringsprodukter og systemer. Dertil kommer kontrollen med alle militære krypteringsprodukter.

Vedlagte bilag indeholder erhvervslivets forslag til en revision af de nuværende kontrollister for krypteringsprodukter. Forslaget er udarbejdet af førende krypteringseksperter i danske virksomheder.

Et effektivt kontrolsystem er afhængig af forståelse og opbakning fra erhvervslivet. Det kræver, at reglerne er teknologisk tidssvarende, at de ikke er konkurrenceforvridende, og at de ikke unødigt begrænser eller komplicerer kommerciel samhandel og samarbejde. Udarbejdelse og revision af reglerne

for kontrol med kommercielle produkter, herunder krypteringsprodukter, bør derfor ske i et tæt og konstruktivt samarbejde mellem de relevante myndigheder og erhvervslivet. Et samarbejde som erhvervslivet meget gerne tager aktivt del i.

Med venlig hilsen

Tony Franke
Direktør
Dansk Dataforening

Steen Leth Jeppesen
Direktør
Dansk Forsikring og Pension

Hans Skov Christensen
Adm. direktør
Dansk Industri

Lars Krobæk
Adm. direktør
Det Danske Handelskammer

Lars Barfoed
Direktør
Finansrådet

Gert Birnbacher
Formand
*Foreningen for Dansk
Internethandel*

Jakob Lyngsø
Adm. direktør
IT-branche foreningen

Tom Togsverd
Branchedirektør
*IT-industrien i Danmark
ITEK*

Henrik Kroos
Formand
PROSA

Enslående brev er tillige tilsendt:

- Forskningsminister Birte Weiss
- Justitsminister Frank Jensen

Bilag til oplæg om forslag til liberalisering af Wassenaar-landenes kontrol på krypteringsprodukter.

Den verdensomspændende efterspørgsel efter sikre og effektive krypteringsprodukter kompliceres af Wassenaar-landenes forsatte restriktioner på overførsel af kommercielle krypteringsprodukter. Disse restriktioner er samtidig en alvorlig trussel mod Wassenaar-landenes førende position inden for udvikling og fremstilling af krypteringsprodukter, idet restriktionerne medfører en konkurrencemæssig fordel for lande uden for Wassenaar-samarbejdet.

En lang række krypteringsprodukter har i dag så bred kommerciel anvendelse over hele verden, at Wassenaars restriktioner på disse produkter bør fjernes. Det drejer sig ikke mindst om følgende produkter:

- Krypteringsprodukter, software og komponenter der er generelt tilgængelige for offentligheden ved salg uden begrænsninger over disken, via postordrer eller elektroniske transaktioner. Disse produkter kan omhandle, men er ikke begrænsede til, operativsystemer til generel brug og tilhørende bruger-interface samt client software eller operativsystemer til generel brug med integreret netværk og serverkapacitet, som indeholder krypteringsfaciliteter, ikke-programmerbare krypteringskomponenter og komponenter med begrænset funktionalitet til brug i generelle krypteringssystemer og produkter; low end routers, firewalls og networking, low end servers og application-specifik servers (inklusiv client-server applikation som f.eks. Secure Socket Layer) med interface direkte til brugere.
- Krypteringsprodukter og software, herunder kompilerede løsninger, hvor løsningen typisk kan installeres af brugeren uden medvirken af leverandøren og løsninger, der ikke muliggøre en udskiftning eller ændring af de kryptografiske funktioner af den almindelige bruger.
- Krypteringsprodukter og software specifikt designet til den enkelte kundes behov, hvor funktionalitetet ikke kan ændres uden programmæssig indgreb.
- Krypteringsprodukter og software hvis funktionalitet er begrænset til beskyttelse af finansielle transaktioner og kommunikation herunder elektronisk handel.
- Krypteringsprodukter og software der ikke uden indgreb af programmæssig karakter kan misbruges/anvendes til kryptering mellem to tredjeparter.
- Krypteringskomponenter og netværkbaserede applikationer, som leverer funktionalitet til brug i krypteringsprodukter, som nævnt ovenfor.

- Krypteringsprodukter og software, herunder toolkits, som anvender kryptografiske teknikker til andet end enkryptering af vilkårlig data, og som ikke uden ekspertindsigt kan modificeres til at kunne enkryptere vilkårlig data herunder:
 - Systemer som udelukkende anvendes til autentificering, specielt generering af digital signatur. Heri indgår også produkter, hvor de anvendte nøgler til autentificering kan beskyttes ved effektiv enkryptering, såfremt denne funktion ikke nemt kan udvides.
 - Systemer som anvendes til nøgleudveksling men ikke til udveksling af enkrypterede data derudover.

Afskaffelse af kontrollen på disse produkter vil indebære, at WA-kontrollen koncentrerer og begrænses til krypteringsprodukter, der er konstrueret eller modificeret til udvikling, fremstilling, analyse eller evaluering af krypteringsudstyr og software.

Dette understøtter samtidig oplæg udarbejdet af henholdsvis Frankrig og UK over krypteringsprodukter af sensitiv karakter, ligesom det er i overensstemmelse med USAs nylige liberalisering i forbindelse med overførsel af amerikanske krypteringsprodukter.

Følgende systemer, udstyr, enheder, moduler, integrerede kredsløb, komponenter, funktioner, software og teknologi til informations-sikkerhed omfattes af kontrol, og kan i medfør heraf ikke udføres uden tilladelse fra de kompetente myndigheder.

5A002 Systemer, udstyr og komponenter konstrueret eller modificeret til at kunne foretage kryptoanalyse.

Krypteringsprodukter med åben kryptografisk interface i stand til at udvikle kryptering med variabel maksimal nøglelængde.
Note: Åben kryptografisk interface omfatter mekanismer konstrueret med det formål at give brugeren mulighed for at indsætte krypteringsfunktioner uden støtte fra leverandøren. Et produkt som kræver indgreb af programmæssig karakter, før den maksimale nøglelængde kan ændres, betragtes ikke som omfattet.

Krypteringsprodukter der er specielt konstrueret eller modificeret til udvikling af krypteringsudstyr og krypteringssoftware.

5B002 Systemer, udstyr og komponenter der er specielt konstrueret til evaluering og godkendelse af krypteringssystemer og udstyr omfattede af 5A002 og 5D002.

- 5D002 Software der er specielt konstrueret eller modificeret til udvikling, produktion eller brug af udstyr eller software, der er omfattet af eksportkontrol ifølge 5A002, 5B002 eller 5D002.
- 5E002 Teknologi til udvikling, produktion eller brug af udstyr eller software, der er omfattet af eksportkontrol ifølge 5A002, 5B002 eller 5D002.

10. februar 2000

COVERNOTE TIL MINISTEREN

Ministerens godkendelse og evt. bemærkninger:

6. april 2000

Sag 95-180-22
/KMC

6/4: OU

Sagen vedrører:

Brev til IT-sikkerhedsrådet om sikring af kryptering

Indstilling:

Det indstilles, at ministern godkender vedlagte brevudkast. Brevet vil herefter blive rundsendt til ministerunderskrift.

Bemærkninger:

Brevet er udarbejdet på baggrund af vedtagelse på mødet d. 5.4. i Forskningsministeriet.

Ifølge Forskningsministeriet siger Statsministeriet OK til, hvad de 4 ministre når frem til.

Revideret udgave af Anbefalinger fra Følgegruppen om kryptering vedlægges.

Erhvervsministeriet
J.nr. 95 - 180 - 22

7 APR. 2000

Antal bilag _____ Dok. nr. 295
Sideakteret j.nr.

UDKAST

IT-sikkerhedsrådet

**Forskningsministeriet
Justitsministeriet
Erhvervsministeriet
Forsvarsministeriet**

Kære Mads Bryde Andersen

Regeringen har blandt andet på baggrund af IT-sikkerhedsrådets udtalelser om det offentliges rolle ved sikring af elektronisk kommunikation drøftet spørgsmålet om den fremtidige danske krypteringspolitik. Regeringen kan i denne anledning orientere om, at Danmarks fremtidige politik på krypteringsområdet vil basere sig på følgende hovedlinier:

- Den nuværende danske krypteringspolitik, som baserer sig på fri anvendelse og fri import af kryptering, skal fastholdes, og Danmark vil aktivt fremme brug af stærk kryptering til støtte for sikker elektronisk kommunikation og handel.
- Med henblik på at fremme IT-udviklingen, skal der iværksættes initiativer til udbredelsen af stærk kryptering i Danmark. Dette bør ske gennem initiativer, der sigter på at skabe øget opmærksomhed i befolkningen omkring nødvendigheden af at sikre kommunikationen ved hjælp af kryptering og på, at det offentlige gennem sin efterspørgsel fremmer opbygningen af den nødvendige infrastruktur og udbredelsen af standardiserede krypteringsprodukter.
- Danmark bør ikke gennemføre reguleringer med nøgledeponering. Vi bør dog fortsat følge den internationale udvikling på området og samtidig være opmærksom på behovet for, at politiet i overensstemmelse med retsplejelovens retssikkerhedsgarantier fortsat kan gøre brug af eksisterende efterforskningsmidler til forebyggelse og opklaring af kriminalitet.

- Der arbejdes for størst mulig liberalisering af eksportkontrollen med varer og teknologi med dobbelt anvendelse (dual-use goods), i EU og Wassenaar, dog med behørig hensyntagen til behovet for fortsat at kunne kontrollere spredningen af meget sensitive produkter til sensitive slutbrugere.

Det er hensigten med de ovenstående hovedlinier at præcisere, at regeringen ønsker at fremme IT-udviklingen mest muligt, og at det er en væsentlig forudsætning, at der er tillid i forbindelse med sikkerheden ved elektronisk kommunikation. Regeringen vil fortsat nøje følge den internationale udvikling på krypteringsområdet.

Med venlig hilsen

Birte Weiss
Forskningsminister

Frank Jensen
Justitsminister

Pia Gjellerup
Erhvervsminister
Forsvarsminister

Hans Hækkerup

Anbefaling fra Følgegruppen om kryptering vedrørende den fremtidige danske krypteringspolitik

Forskningsministeriet

31. marts 2000

KIS
HSS

I Danmark er der fri ret til at importere og anvende kryptering. Eksporten af sensitive krypteringsprodukter er reguleret i overensstemmelse med Danmarks forpligtigelser i Wassenaar-arrangementet og i EU.

På baggrund af :

- en udredning om den aktuelle krypteringspolitik i udvalgte lande (bilag 1)
- IT-Sikkerhedsrådets anbefaling af 29. marts 2000 vedr. det offentlige rolle i udbredelsen af stærk kryptering (bilag 2)
- den seneste udvikling på eksportkontrolområdet, som er præget af ændringerne i den amerikanske krypteringspolitik og EU-kommissionens forslag om fri bevægelighed for krypteringsteknologi i EU.

er det Følgegruppens vurdering, at Danmarks fremtidige politik på krypteringsområdet bør baseres på følgende hovedlinier:

1. Den nuværende danske krypteringspolitik, som baserer sig på fri anvendelse og fri import af kryptering, skal fastholdes, og Danmark vil aktivt fremme brug af stærk kryptering til støtte for sikker elektronisk kommunikation og handel.
2. Med henblik på at fremme IT-udviklingen, skal der iværksættes initiativer til udbredelsen af stærk kryptering i Danmark. Dette bør ske gennem initiativer med sigte på at skabe øget opmærksomhed i befolkningen omkring nødvendigheden af at sikre kommunikationen ved hjælp af kryptering og på, at det offentlige gennem sin efterspørgsel fremmer opbygningen af den nødvendige infrastruktur og udbredelsen af standardiserede krypteringsprodukter.
3. Danmark bør ikke gennemføre reguleringer med nøgledeponering. Vi bør dog fortsat følge den internationale udvikling på området og samtidig være opmærksom på behovet for, at politiet i overensstemmelse med retsplejelovens retssikkerhedsgarantier fortsat kan gøre

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

7 APR 2000

Antal bilag _____ Dok. nr. 294
Sideakteret i.nr.

brug af eksisterende efterforskningsmidler til forebyggelse og opklaring af kriminalitet.

4. Der arbejdes for størst mulig liberalisering af eksportkontrollen med varer og teknologi med dobbelt anvendelse (dual-use goods), i EU og Wassenaar, dog med behørig hensyntagen til behovet for fortsat at kunne kontrollere spredningen af meget sensitive produkter til sensitive slutbrugere.

Ad 1)

Den nuværende danske krypteringspolitik baserer sig på Ekspertudvalgets konklusion fra 1998: En dansk regulering af kryptering - også i form af incitamentsløsninger - vil ikke være hensigtsmæssig, men Danmark bør dog ikke fraskrive sig muligheden for senere at kunne regulere på krypteringsområdet, hvis den internationale situation generelt bevæger sig i den retning.

På mødet den 19. november 1999 mellem justitsministeren, forsvarsministeren, erhvervsministeren og forskningsministeren var der enighed om, at den danske krypteringspolitik, baseret på fri anvendelse og import af kryptering, kan formuleres på følgende måde:

- a) Danmark vil fremme brug af stærk kryptering til støtte for sikker elektronisk kommunikation og handel.
- b) Danmark ønsker i så vid udstrækning som muligt at bevare eksisterende efterforsknings- og efterretningsmuligheder som virksomme midler til at forhindre og opklare kriminalitet.
- c) Danmark vil ikke iværksætte ensidige foranstaltninger til fremme af ovenstående målsætninger, men vil nøje afstemme udviklingen med de lande, vi sædvanligvis samarbejder med.

Den seneste undersøgelse af krypteringspolitikken i udvalgte lande viser en udvikling i retning af en generel liberalisering i holdningerne til anvendelse af kryptering.

På den baggrund anbefaler Følgegruppen, at den nuværende danske krypteringspolitik fastholdes, og at anvendelse af

kryptering aktivt fremmes, således som det foreslås under punkt 2).

Ad 2)

I lyset af den megen debat, der har været om behovet for at sikre danskernes kommunikation i forbindelse med den stadig stigende anvendelse af Internettet til bl.a. elektronisk handel og digital forvaltning, er Følgegruppen om kryptering af den opfattelse, at der fra regeringens side bør gøres en indsats for at fremme udbredelsen af stærk kryptering blandt danske borgere og virksomheder via øget oplysning og uddannelse.

En yderligere mulighed er at støtte produktion/udvikling af danske krypteringsprodukter. Af IT-Sikkerhedsrådets anbefalinger fremgår imidlertid, at indsatsen snarere bør koncentreres om, at det offentlige via sin efterspørgsel fremmer udbredelsen af kryptering. Især i den elektroniske selvbetjening er der et behov for at anvende kryptering (og digital signatur), og det offentlige vil have en mulighed for at gå foran ved at investere i løsninger til elektronisk selvbetjening og derved fremme opbygningen af den nødvendige infrastruktur og udbredelsen af standardiserede krypteringsprodukter.

Herudover kan det anbefales at styrke dansk forskning i krypteringsteknikker og krypteringsværktøjer, således at Danmark opnår større indsigt og ekspertise på området.

Ad 3)

Danmark ønsker at bevare eksisterende efterforskningsmuligheder som virksomme midler til at forhindre og opklare kriminalitet.

Derfor skal der til stadighed sikres opmærksom om, at politiet, i overensstemmelse med retsplejelovens retssikkerhedsgarantier, fortsat kan gøre brug af eksisterende efterforskningsmidler til forebyggelse og opklaring af kriminalitet. Som led heri skal den internationale udvikling på området fortsat følges nøje.

Danmark bør ikke gennemføre reguleringer med nøgleponering, som middel til at sikre eksisterende efterforskningsmuligheder.

Ad 4)

Danmark bør i det internationale samarbejde arbejde for en bibeholdelse af et eksportkontrol-system med de størst mulige liberaliseringer og ajourføringer under hensyn til den tekniske udvikling, som samtidig sikrer Danmarks troværdighed i samarbejdet om international fred og sikkerhed.

I forbindelse med salg mellem EU-medlemsstater bør der af hensyn til det indre marked arbejdes for omfattende liberaliseringer, som skal sikre, at europæiske virksomheder ikke pålægges administrative byrder, der forringer deres internationale konkurrenceevne.

Det anbefales således, at Danmark på krypteringsområdet (EU og Wassenaar) arbejder for en liberalisering af eksportkontrollen med varer og teknologier med dobbelt anvendelse (dual-use goods), det vil bl.a. sige:

- at Danmark støtter EU-Kommissionens forslag om at begrænse listen over dual-use produkter, der fortsat må kontrolleres i den interne samhandel, mest muligt
- at Danmark herunder accepterer, at krypteringsprodukter, der er særlig sensitive ud fra sikkerhedspolitiske hensyn, fortsat kontrolleres i den interne samhandel, hvis der kan opnås enighed herom.

Anbefaling fra Følgegruppen om kryptering vedrørende den fremtidige danske krypteringspolitik

Forskningsministeriet

31. marts 2000

KIS
HSS

I Danmark er der fri ret til at importere og anvende kryptering. Eksporten af sensitive krypteringsprodukter er reguleret i overensstemmelse med Danmarks forpligtigelser i Wassenaar-arrangementet og i EU.

På baggrund af :

- en udredning om den aktuelle krypteringspolitik i udvalgte lande (bilag 1)
- IT-Sikkerhedsrådets anbefaling af 29. marts 2000 vedr. det offentlige rolle i udbredelsen af stærk kryptering (bilag 2)
- den seneste udvikling på eksportkontrolområdet, som er præget af ændringerne i den amerikanske krypteringspolitik og EU-kommissionens forslag om fri bevægelighed for krypteringsteknologi i EU.

er det Følgegruppens vurdering, at Danmarks fremtidige politik på krypteringsområdet bør baseres på følgende hovedlinier:

1. Den nuværende danske krypteringspolitik, som baserer sig på fri anvendelse og import af kryptering, skal styrkes, idet Danmark aktivt vil fremme brug af stærk kryptering til støtte for sikker elektronisk kommunikation og handel.
2. Med henblik på at fremme IT-udviklingen, skal der iværksættes initiativer til udbredelsen af stærk kryptering i Danmark. Dette bør ske ^{via} øget opmærksomhed i befolkningen omkring nødvendigheden af at sikre kommunikationen ved hjælp af kryptering, og ved at det offentlige gennem sin efterspørgsel fremmer opbygningen af den nødvendige infrastruktur og udbredelsen af standardiserede krypteringsprodukter.
3. Efterforsknings- og efterretningsmyndighederne skal i samme omfang som hidtil, sikres mulighed for at forebygge og efterforske kriminalitet.
4. Der arbejdes for størst mulig liberalisering af eksportkontrollen med varer og teknologi med dobbelt anvendelse (dual-use goods), i EU og Wassenaar, dog med behørig hensyntagen til behovet for fortsat at kunne kontrollere spredningen af meget sensitive produkter til sensitive slutbrugere.

=> fastholdes

gennem initiativer
mhp. at skabe

Ad 1)

Den nuværende danske krypteringspolitik baserer sig på Ekspertudvalgets konklusion fra 1998: En dansk regulering af kryptering - også i form af incitamentsløsninger - vil ikke være hensigtsmæssig, men Danmark bør dog ikke fraskrive sig muligheden for senere at kunne regulere på krypteringsområdet, hvis den internationale situation generelt bevæger sig i den retning.

På mødet den 19. november 1999 mellem justitsministeren, forsvarsministeren, erhvervsministeren og forskningsministeren var der enighed om, at den danske krypteringspolitik, baseret på fri anvendelse og import af kryptering, kan formuleres på følgende måde:

- a) Danmark vil fremme brug af stærk kryptering til støtte for sikker elektronisk kommunikation og handel.
- b) Danmark ønsker i så vid udstrækning som muligt at bevare eksisterende efterforsknings- og efterretningsmuligheder som virksomme midler til at forhindre og opklare kriminalitet.
- c) Danmark vil ikke iværksætte ensidige foranstaltninger til fremme af ovenstående målsætninger, men vil nøje afstemme udviklingen med de lande, vi sædvanligvis samarbejder med.

Den seneste undersøgelse af krypteringspolitikken i udvalgte lande viser en udvikling i retning af en generel liberalisering i holdningerne til anvendelse af kryptering.

På den baggrund anbefaler Følgegruppen, at den nuværende danske krypteringspolitik styrkes, således som det fremgår af punkt a).

Ad 2)

I lyset af den megen debat, der har været om behovet for at sikre danskernes kommunikation i forbindelse med den stadig stigende anvendelse af Internettet til bl.a. elektronisk handel og digital forvaltning, er Følgegruppen om kryptering af den opfattelse, at der fra regeringens side bør gøres en indsats for at fremme udbredelsen af stærk kryptering blandt danske borgere og virksomheder via øget oplysning og uddannelse.

En yderligere mulighed er at støtte produktion/udvikling af danske krypteringsprodukter. Af IT-Sikkerhedsrådets anbefalinger fremgår imidlertid, at indsatsen snarere bør koncentreres om, at det offentlige via sin efterspørgsel fremmer udbredelsen af kryptering. Især i den elektroniske selvbetjening er der et behov for at anvende kryptering (og digital signatur), og det offentlige vil have en mulighed for at gå foran ved at investere i løsninger til elektronisk selvbetjening og derved

fremme opbygningen af den nødvendige infrastruktur og udbredelsen af standardiserede krypteringsprodukter.

Herudover kan det anbefales at styrke dansk forskning i krypteringsteknikker og krypteringsværktøjer, således at Danmark opnår større indsigt og ekspertise på området.

Ad 3)

Danmark ønsker at bevare eksisterende efterforskningsmuligheder som virksomme midler til at forhindre og opklare kriminalitet.

Det bør derfor sikres, at efterforsknings- og efterretningsmyndighederne som hidtil, under domstolskontrol, kan efterforske kriminalitet.

Ad 4)

Danmark bør i det internationale samarbejde arbejde for en bibeholdelse af et eksportkontrol-system med de størst mulige liberaliseringer og ajourføringer under hensyn til den tekniske udvikling, som samtidig sikrer Danmarks troværdighed i samarbejdet om international fred og sikkerhed.

I forbindelse med salg mellem EU-medlemsstater bør der af hensyn til det indre marked arbejdes for omfattende liberaliseringer, som skal sikre, at europæiske virksomheder ikke pålægges administrative byrder, der forringer deres internationale konkurrenceevne.

Det anbefales således, at Danmark på krypteringsområdet (EU og Wassenaar) arbejder for en liberalisering af eksportkontrollen med varer og teknologier med dobbelt anvendelse (dual-use goods), det vil bl.a. sige:

- at Danmark støtter EU-Kommissionens forslag om at begrænse listen over dual-use produkter, der fortsat må kontrolleres i den interne samhandel, mest muligt
- at Danmark herunder accepterer, at krypteringsprodukter, der er særlig sensitive ud fra sikkerhedspolitiske hensyn, fortsat kontrolleres i den interne samhandel, hvis der kan opnås enighed herom.

Erhvervsministeriet
Ministersekretariatet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Forskningsministeriet

Bredgade 43
1260 København K

Tlf. 3392 9700
Fax 3332 3501
Internet fsk@fsk.dk
X.400 S=fsk; P=fsk; A=dk400; C=dk
Homepage www.fsk.dk

./ For god ordens skyld vedlægges en kopi af brevet til IT-Sikkerhedsrådet om den fremtidige danske krypteringspolitik.

7. april 2000

Med venlig hilsen

Jakob Fritz Hansen
Assisterende ministersekretær

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22
11 APR. 2000
Antal bilag _____ Dok. nr. 303
Sideakteret j.nr. _____

Jakob Fritz Hansen
Tlf. 3392 9737
Fax 3311 2551
Internet jfh@fsk.dk
X.400

IT-sikkerhedsrådet

**Forskningsministeriet
Justitsministeriet
Erhvervsministeriet
Forsvarsministeriet**

07 APR. 2000

Kære Mads Bryde Andersen

Regeringen har blandt andet på baggrund af IT-sikkerhedsrådets udtalelser om det offentliges rolle ved sikring af elektronisk kommunikation drøftet spørgsmålet om den fremtidige danske krypteringspolitik. Regeringen kan i denne anledning orientere om, at Danmarks fremtidige politik på krypteringsområdet vil basere sig på følgende hovedlinier:

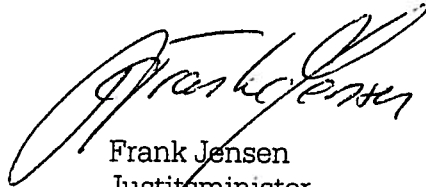
- Den nuværende danske krypteringspolitik, som baserer sig på fri anvendelse og fri import af kryptering, skal fastholdes, og Danmark vil aktivt fremme brug af stærk kryptering til støtte for sikker elektronisk kommunikation og handel.
- Med henblik på at fremme IT-udviklingen, skal der iværksættes initiativer til udbredelsen af stærk kryptering i Danmark. Dette bør ske gennem initiativer, der sigter på at skabe øget opmærksomhed i befolkningen omkring nødvendigheden af at sikre kommunikationen ved hjælp af kryptering og på, at det offentlige gennem sin efterspørgsel fremmer opbygningen af den nødvendige infrastruktur og udbredelsen af standardiserede krypteringsprodukter.
- Danmark bør ikke gennemføre reguleringer med nøgledeponering. Vi bør dog fortsat følge den internationale udvikling på området og samtidig være opmærksom på behovet for, at politiet i overensstemmelse med retsplejelovens retssikkerhedsgarantier fortsat kan gøre brug af eksisterende efterforskningsmidler til forebyggelse og opklaring af kriminalitet.
- Der arbejdes for størst mulig liberalisering af eksportkontrollen med varer og teknologi med dobbelt anvendelse (dual-use goods), i EU og Wassenaar, dog med behørig hensyntagen til behovet for fortsat at kunne kontrollere spredningen af meget sensitive produkter til sensitive slutbrugere.

Det er hensigten med de ovenstående hovedlinier at præcisere, at regeringen ønsker at fremme IT-udviklingen mest muligt, og at det er en væsentlig forudsætning, at der er tillid til sikkerheden i anvendelsen af elektronisk kommunikation. Regeringen vil fortsat nøje følge den internationale udvikling på krypteringsområdet.

Med venlig hilsen

Birte Weiss
Forskningsminister

Frank Jensen
Justitsminister

Pia Gjellerup
Erhvervsminister

Hans Hækkerup
Forsvarsminister

IT-sikkerhedsrådet

**Forskningsministeriet
Justitsministeriet
Erhvervsministeriet
Forsvarsministeriet**

07 APR. 2000

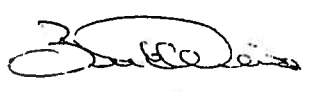
Kære Mads Bryde Andersen

Regeringen har blandt andet på baggrund af IT-sikkerhedsrådets udtalelser om det offentliges rolle ved sikring af elektronisk kommunikation drøftet spørgsmålet om den fremtidige danske krypteringspolitik. Regeringen kan i denne anledning orientere om, at Danmarks fremtidige politik på krypteringsområdet vil basere sig på følgende hovedlinier:

- Den nuværende danske krypteringspolitik, som baserer sig på fri anvendelse og fri import af kryptering, skal fastholdes, og Danmark vil aktivt fremme brug af stærk kryptering til støtte for sikker elektronisk kommunikation og handel.
- Med henblik på at fremme IT-udviklingen, skal der iværksættes initiativer til udbredelsen af stærk kryptering i Danmark. Dette bør ske gennem initiativer, der sigter på at skabe øget opmærksomhed i befolkningen omkring nødvendigheden af at sikre kommunikationen ved hjælp af kryptering og på, at det offentlige gennem sin efterspørgsel fremmer opbygningen af den nødvendige infrastruktur og udbredelsen af standardiserede krypteringsprodukter.
- Danmark bør ikke gennemføre reguleringer med nøgleponering. Vi bør dog fortsat følge den internationale udvikling på området og samtidig være opmærksom på behovet for, at politiet i overensstemmelse med retsplejelovens retssikkerhedsgarantier fortsat kan gøre brug af eksisterende efterforskningsmidler til forebyggelse og opklaring af kriminalitet.
- Der arbejdes for størst mulig liberalisering af eksportkontrollen med varer og teknologi med dobbelt anvendelse (dual-use goods), i EU og Wassenaar, dog med behørig hensyntagen til behovet for fortsat at kunne kontrollere spredningen af meget sensitive produkter til sensitive slutbrugere.

Det er hensigten med de ovenstående hovedlinier at præcisere, at regeringen ønsker at fremme IT-udviklingen mest muligt, og at det er en væsentlig forudsætning, at der er tillid til sikkerheden i anvendelsen af elektronisk kommunikation. Regeringen vil fortsat nøje følge den internationale udvikling på krypteringsområdet.

Med venlig hilsen

Birte Weiss
Forskningsminister

Frank Jensen
Justitsminister

Pia Gjellerup
Erhvervsminister

Hans Hækkerup
Forsvarsminister

FAXFØLGEBREV

Haster

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
E-post em@em.dk
www.em.dk

Modtager:

Stabsministeriet

Att.:

Ministersekretær Piu Ling Kai

Modtagerens telefax nr.:

33 11 48 96

Afsender:

Karen Diana Christensen

Antal sider (incl. denne)

3

Hvis der mangler sider,
bedes De venligst kon-
takte undertegnede.

Ifølge aftale

X

Til orientering

Til videre foranstaltning

Ring venligst

Vedrørende

Med venlig hilsen

Karen D. Christensen

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

19 APR 2000

Antal bilag _____ Dok. nr. 311
Sideakteret J.nr. _____

5.4.00

Sag

95-180-22

FAXFØLGEBREV

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
E-post em@em.dk
www.em.dk

Harsten

Modtager:

JUSTITSMINISTERIET

Att.:

Kontorchef Hørens Kjørgaard Pedersen

Modtagerens telefax nr.:

33922731

Afsender:

Karen H. Pedersen

Antal sider (incl. denne)

3

Hvis der mangler sider,
bedes De venligst kon-
takte undertegnede.

Ifølge aftale

x

Til orientering

Til videre foranstaltning

Ring venligst

Vedrørende

5.4.00

Sag

/ 95-150-22

Med venlig hilsen

Karen H. Pedersen

FAXFØLGE BREV

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
E-post em@em.dk
www.em.dk

Hansen

Modtager:

Forsvassmin

Att.:

Ktch. Søren Koch

Modtagerens telefax nr.:

33370655

Afsender:

Karen D. Petersen

Antal sider (incl. denne)

3

Hvis der mangler sider,
bedes De venligst kon-
takte undertegnede.

Ifølge aftale

X

Til orientering

Til videre foranstaltning

Ring venligst

Vedrørende

Med venlig hilsen

Karen D. Petersen

S.4.00

Sag

/

95-180-22

uty.

Erhvervsministeriet

Adm. direktør Hans Skov Christensen
Dansk Industri
1787 København V.

Erhvervsministeren

Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tlf. 33 92 33 50

Fax 33 12 37 78

E-post em@em.dk

www.em.dk

Kære Hans Skov Christensen

Sag 95-180-22

/MKR

3 MRS. 2000

Tak for den fælles henvendelse af 17. februar 2000 til erhvervs-, justits- og forskningsministeren vedrørende kontrol med kommerciel kryptering, som falder godt i tråd med regeringens overvejelser om udformningen af den danske holdning i de internationale forhandlinger om eksportkontrol med krypteringsprodukter.

Regeringen er enig i, at erhvervslivets adgang til sikker kryptering er en afgørende forudsætning for, at de kommercielle og samfundsmæssige fordele ved anvendelse af elektronisk kommunikation kan realiseres. Vi står over for "en ny økonomi" baseret bl.a. på internettet, som åbner op for kolossale markedsmæssige og samfundsmæssige gevinster, efterhånden som forbrugere og virksomheder begynder at udnytte nettets muligheder. Det er helt afgørende, at denne handel kan foregå på en sikker måde, som værner mod misbrug, og som parterne kan have tillid til.

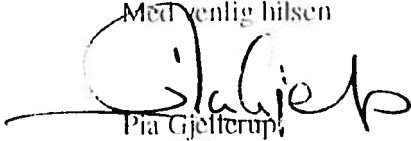
Regeringen er også enig i, at de nuværende internationale eksportkontrolregler for krypteringsprodukter er teknisk utidssvarende, og at de kan give anledning til konkurrenceforvridning, især efter at USA liberaliserede eksportkontrollen med krypteringsprodukter i begyndelsen af året.

I EU vil regeringen derfor arbejde for - under hensyn til de sikkerhedspolitiske interesser - den størst mulige liberalisering af krypteringsprodukter i den interne samhandel. Kun for krypteringsprodukter, der vurderes at være særligt sensitive ud fra sikkerhedspolitiske hensyn, kan der eventuelt opretholdes krav om tilladelse.

Her i foråret indleder Wassenaars medlemslande drøftelser af, om der fortsat skal være international eksportkontrol med krypteringsprodukter. Resultatet af disse forhandlinger skal endeligt godkendes på Wassenaars plenarforsamling i december 2000.

I lighed med drøftelserne i EU vil regeringen også her arbejde for liberalisering af eksportkontrollen med krypteringsprodukter med bred kommerciel anvendelse. I den forbindelse vil regeringen være opmærksom på det forslag til liberalisering af Wassenaar-landenes kontrol med krypteringsprodukter, som er vedlagt den fælles henvendelse.

Mød venlig hilsen

Pia Gjellerup

*** AKTIVITETSRAPPORT ***

TRANSMISSION OK

TR/MODT.#	1881	
ANDEN PARTS TEL		033922731
DEN ANDEN PARTS ID	Justitsmin. pol.	
STARTTID	05/04 11:05	
TIDSFORBRUG	00'56	
SIDER	3	
RESULTAT	OK	

*** AKTIVITETSRAPPORT ***

TRANSMISSION OK

TR/MODT.#	1880
ANDEN PARTS TEL	033114896
DEN ANDEN PARTS ID	
STARTTID	05/04 11:04
TIDSFORBRUG	01'05
SIDER	3
RESULTAT	OK

*** AKTIVITETSRAPPORT ***

TRANSMISSION OK

TR/MODT.#	1882	
ANDEN PARTS TEL		033320655
DEN ANDEN PARTS ID		
STARTTID	05/04 11:15	
TIDSFORBRUG	01'00	
SIDER	3	
RESULTAT	OK	

Karen Munk Christensen (DEP)

Til: Tina Fogh Aagaard
Cc: hss@fsk.dk; kbr@fsk.dk; kock@fmn.dk; bla@efs.dk; Karen Haumann (DEP); Karen Munk Christensen (DEP)
Emne: SV: Erhvervsministerens samråd i Europaudvalget

Kære Tina

Hermed sender jeg erhvervsministerens talepunkter i forbindelse med samrådet i Europaudvalget d. 7.4.00.

Med venlig hilsen

Karen Munk Christensen

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Tina Fogh Aagaard [mailto:taagaard@fmn.dk]
Sendt: 14. april 2000 13:46
Til: kmc@em.dk
Cc: hss@fsk.dk; kbr@fsk.dk; kock@fmn.dk
Emne: Erhvervsministerens samråd i Europaudvalget

Kære Karen,

Jeg kan forstå, at erhvervsministeren netop har været i samråd i Europaudvalget vedrørende bl.a. eksportkontrol, kryptering mv. Det forlyder, at erhvervsministeren i den forbindelse skulle have forpligtet sig til et eller andet omkring 128 bits kryptering. Er det muligt at få et eksemplar af talepapiret til brug for samrådet ??

Måske skulle emnet også bringes op i Følgegruppen om Kryptering !!

Med venlig hilsen

Tina Fogh Aagaard

7-4-2000-besvarelse-af
-samråds...

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

27 APR. 2000

Antal bilag _____ Dok. nr. 513
Sideaktør J.nr.

TALEPUNKTER

Besvarelse af samrådsspørgsmål T, stillet af Folketingets Europaudvalg den 5. april 2000

7. april 2000

Spørgsmål T:

”Ministeren bedes redegøre for, hvad der ligger til grund for, at danske virksomheder, der har udviklet krypteringsudstyr, skal aflevere de tekniske specifikationer på dette. Ministeren bedes endvidere redegøre for retsgrundlaget, hvorefter virksomhederne skal aflevere oplysninger om de af deres kunder, der har anskaffet sig dette udstyr, jf. omstående artikler fra Jyllandsposten 30. og 31. marts 2000”.

Helle Søndergaard Jensen
CIE

Sag 1998-293-5

Svar:

”Eksporten af krypteringsprodukter med en krypteringsnøgle på over 56 bits er omfattet af EU's regler om eksportkontrol.

Begrundelsen for at have eksportkontrol med dual-use produkter, herunder krypteringsprodukter, er at overvåge hvilke produkter, der eksporteres til hvilke modtagere, for at kunne hindre misbrug (f.eks. fjendtlighedsindede stater og terrorisme).

Derfor skal virksomheder, som ønsker at eksportere krypteringsprodukter med en nøgle på over 56 bits, søge om en udførselstilladelse hos Erhvervsfremme Styrelsen. Styrelsen kræver i den forbindelse bl.a. oplysninger om produktet, dets anvendelse, slutbruger og slutbrugerlandet.

Kravet om, at virksomhederne skal give disse oplysninger, har baggrund i artikel 9 i Rådets forordning (EF nr. 3381/94 af 19. december 1994), hvorefter ”eksportører skal give myndighederne alle relevante oplysninger til brug for behandlingen af ansøgninger om udførselstilladelser”.

Administrationen fastlægges nationalt. I Danmark sker det på grundlag af de fastsatte bestemmelser i §1 i lovbekendtgørelse nr. 93 af 6. februar 1995 om anvendelse af visse af Fællesskabets retsakter om økonomiske forbindelser til tredjelande. Loven fastsætter de regler, der er nødvendige her i landet for at anvende en forordning, der baseret på artikel 133.

Med hjemmel i denne lov er der udstedt en bekendtgørelse (nr. 468 af 13. juni 1995 om udførsel af varer, teknologier og know how med dobbelt anvendelse). I §7, stk.3, er det anført, at de udførselsbevilgende myndigheder kan kræve de oplysninger om en udførsel og stille de betingelser i en udførselstilladelse, som er nødvendige af hensyn til de (i lovens) §1 nævnte retsakter (dual use forordningen) eller det internationale samarbejde om eksportkontrol.

I Danmark er der for en lang række produkter og markeder mulighed for at vælge en forenklet, generel tilladelse, som gælder for nærmere specificerede produkter og lande i en længere perio-

de, i stedet for at søge en individuel tilladelse ved hver enkelt udførsel.

Ved den individuelle tilladelse skal der i henhold til EU's fælles ansøgningsformular bl.a. gives oplysninger om, hvad det er for et produkt samt kategorinummer på EU's kontrolliste. Endvidere skal oplyses, hvad produktet skal anvendes til, samt oplysninger om slutbrugeren og slutbrugerlandet. Oplysningerne vedrørende slutbrugen tjener til at vurdere, om der er en risiko, som kan indebære, at der ikke kan gives en tilladelse.

For produkter under eksportkontrol kræver myndighederne ingen oplysninger, som sigter mod overvågning af krypteret kommunikation. Artiklerne i JyllandsPosten er behæftet med visse misforståelser og unøjagtigheder.

Hvis virksomhederne vælger at søge en forenklet, generel tilladelse, stiller Erhvervsfremme Styrelsen bl.a. krav om på forlangende at kunne få adgang til tekniske specifikationer og oplysninger om kunder. Kravene tjener det formål, at eksportøren til enhver tid skal kunne dokumentere, at betingelserne for tilladelsen er opfyldt. Kravene vil kun blive gjort gældende som stikprøvekontrol af, om betingelserne er opfyldt, eller hvis der opstår mistanke om, at eksportøren ikke opfylder sine forpligtelser. Vilkåret er indtil nu aldrig blevet gjort gældende.

NOTAT

Henning Steensig
Bent Lindhardt Andersen
Karen Munk Christensen

Videregivelse af fortrolige oplysninger til FE

Med brev af 6. juni 2000 sender Forsvarsministeriet Justitsministeriets svar af 13. marts 2000 fra Justitsministeriet.

Til foreløbig orientering sender jeg en kopi og foreslår, at vi drøfter, om der bør foretages videre. Selv er jeg mest indstillet på, at afvente et egentlig krav fra Forsvarsministeriet og så antagelig sige nej.

Det egentlige problem, som Henning har fremhævet ved tidligere lejligheder har Justitsministeriet ikke behandlet: Kan vi pålægges at indhente oplysninger, som ikke er relevante for vores måde at forvalte eksportkontrolbestemmelser, alene med henblik på videregivelse? Vi kunne vælge at forelægge dette spørgsmål for Justitsministeriet, men jeg tvivler på at det er klog politik. Så vil jeg hellere bruge dette argument mod at udlevere, hvis bliver afkrævet oplysninger om krypteringsprodukters specifikationer fra Forsvarsministeriet under henvisning til Justitsministeriets svar.

Jeg støtter forsat det synspunkt, at Forsvarsministeriet må skaffe sig den fornødne lovhjemmel, hvis de ønsker informationer om krypteringsprodukter tekniske specifikationer til brug for en form for "one time review". Det er ikke politisk rimeligt, at erhvervsministeren skal påtage sig dette ansvar med at hjælpe efterretningsmyndighederne med deres overvågningsopgaver via en tvivlsom hjemmel, som slet ikke er tænkt til det nævnte formål.

Bjarne Bitsch

7. juni 2000

Erhvervsfremme Styrelsen
BI
Sag 1998-293-5

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22
- 8 JUNI 2000
Antal bilag _____ Dok. nr. 393
Sideakteret j.nr.

FORSVARSMINISTERIET

Erhvervsfremme Styrelsen

ERHVERVSFREMME STYRELSEN	
Mottag. Dato 7/6 2000	Kopi til
J. nr. 1998 - 293 - 5	
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

Bilag	Sagsbehandler	Journalnummer	Dato
I	CDB	4.kt. 99-6247-1 (83)	6. juni 2000

Oplysninger om krypteringsprodukter

På baggrund af et møde i Følgegruppen om kryptering den 15. december 1999 blev det bl.a. besluttet, at spørgsmålet om hvorvidt Erhvervsfremme Styrelsen vil kunne videregive fortrolige oplysninger til Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) om ansøgninger om tilladelse til eksport af krypterings- og kommunikationsudstyr i relation til EU forordningen om Dual-Use produkter, skulle forelægges for Justitsministeriet med henblik på en vurdering af hjemmelsspørgsmålet.

Forsvarsministeriet har på baggrund heraf ved et brev af 10. februar 2000 anmodet Justitsministeriet om en udtalelse herom. Som det vil fremgå af vedlagte skrivelse fra Justitsministeriet af 13. marts 2000, har Justitsministeriet heri bl.a. konkluderet, at Erhvervsfremme Styrelsen vil være berettiget - og efter begæring - forpligtiget til at videregive fortrolige oplysninger i de pågældende sager til FE, når der er et sagligt behov for det hos den ene eller begge myndigheder, jf. forvaltningslovens § 28, stk. 3, og § 31. Det gælder også, hvis der etableres en mere regelmæssig videregivelsesordning, forudsat at der er et sagligt behov for denne ordning.

Idet der henvises til notat fra Handelspolitisk Kontor af 10. december 1996 - vedrørende FE's inddragning i forvaltningen af eksportkontrollen - fremsendes herved til orientering kopi af Justitsministeriets skrivelse.

P.M.V.

E.B.

O. Beckmann Andersen

kontorchef

Ekstern Kopi
Justitsministeriet

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

Dato: **13 MRS. 2000**
Kontor: Statsretskontoret
Sagsbeh.: Ole Hasselgaard
Sagsnr.: 2000-760-0108
Dok.: OLH20014

I et brev af 10. februar 2000 med bilag (j. nr. 11. kt J.nr. 99-6247/1) har Forsvarsministeriet anmodet om en udtalelse om, hvorvidt Erhvervsfremmestyrelsen - efter forvaltningsloven - vil kunne videregive fortrolige oplysninger til Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) om de ansøgninger om tilladelse til eksport af krypterings- og telekommunikationsudstyr i relation til EU's forordning om Dual-Use produkter, som Erhvervsfremmestyrelsen har under behandling.

Justitsministeriet går ud fra, at der ikke er tale om videregivelse af oplysninger om fysiske personer, der behandles i elektronisk form eller indgår i et manuelt register. Hvis dette skulle være tilfældet, henvises Forsvarsministeriet til at henvende sig hos Registertilsynet (Datatilsynet), som fører tilsyn med overholdelsen af registerlovgivningen, og som også skal føre tilsyn med overholdelsen af reglerne i en kommende lov om behandling af personoplysninger, jf. lovforslaget herom (L 147). Justitsministeriet forudsætter endvidere, at der ikke i anden lovgivning er regler, som regulerer dette spørgsmål om videregivelse.

Under disse forudsætninger kan Justitsministeriet udtale følgende:

1. Reglerne i forvaltningslovens §§ 28-31 regulerer, i hvilke tilfælde det kan anses for berettiget at udveksle fortrolige oplysninger mellem to forvaltningsmyndigheder.

Det følger i den forbindelse af forvaltningslovens § 27, at en oplysning er fortrolig, når den ved lov eller anden gyldig bestemmelse er betegnet som fortrolig, eller når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde oplysningen for at varetage væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser.

Omfattet af fortrolighedsbegrebet vil ofte være oplysninger, der vedrører statens sikkerhed eller forholdet til fremmede magter. Endvidere kan bl.a. oplysninger om personers og virksomheders økonomiske forhold samt om drifts- og forretningsforhold være fortrolige, herunder hvis der er nærliggende risiko for, at vedkommende kan blive påført et økonomisk tab ved manglende hemmeligholdelse.

Udgangspunktet er, at fortrolige oplysninger kan videregives til en anden forvaltningsmyndighed, når det må antages, at oplysningen vil være af væsentlig betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, myndigheden skal træffe, jf. forvaltningslovens § 28, stk. 3. Heri ligger, at der som udgangspunkt kan videregives fortrolige oplysninger til en anden forvaltningsmyndighed i tilfælde, hvor der er et sagligt behov for det, jf. John Vogter, Forvaltningsloven med kommentarer (3. udg. 1999), side 558 f.

Med hensyn til videregivelse af visse, fortrolige oplysninger af særligt følsom karakter fraviges det nævnte udgangspunkt på den måde, at strengere betingelser skal være opfyldt for, at der kan ske videregivelse til en anden forvaltningsmyndighed.

Efter forvaltningslovens § 28, stk. 1, og 2, er videregivelse af oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold således betinget af, at vedkommende person har givet samtykke, at det følger af lov eller bestemmelser fastsat i medfør af lov, at oplysningen skal videregives, at videregivelsen sker for at varetage private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, eller at videregivelsen er et nødvendigt led i den videregivende myndigheds behandling af sagen eller er nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- eller kontrolgaver.

Herudover følger det af forvaltningslovens § 29, at der i sager, som rejses ved borgerens ansøgning, ikke må indhentes oplysninger om ansøgerens rent private forhold hos andre forvaltningsmyndigheder. Indhentelse kan dog ske bl.a. i tilfælde, hvor ansøgeren har givet samtykke til det, jf. § 29, stk. 2.

Som eksempler på oplysninger om "enkeltpersoners rent private forhold" nævnes i forvaltningslovens § 28, stk. 1, oplysninger om race, religion og hudfarve, om politiske, foreningsmæssige, seksuelle og strafbare forhold samt oplysninger om helbredsforhold, væsentlige sociale problemer og misbrug af nydelsesmidler og lignende. Det afgørende er således, om oplysningen direkte afslører særligt følsomme forhold om den pågældendes privatliv.

Oplysninger om enkeltpersoners økonomiske forhold vil derfor normalt ikke kunne anses for at vedrøre "rent private forhold", jf. Vogter, a.st., side 540.

I det omfang en myndighed efter de nævnte bestemmelser i forvaltningslovens § 28 er berettiget til at videregive oplysninger, er myndigheden samtidig normalt forpligtet til - på begæring fra en anden forvaltningsmyndighed - at videregive oplysningerne, jf. forvaltningslovens § 31. Det er den videregivende myndighed, der i det enkelte tilfælde afgør, om betingelserne for berettiget videregivelse er opfyldt.

Det tilføjes, at der efter forvaltningslovens §§ 28-31 ikke gælder begrænsninger med hensyn til videregivelse af ikke-fortrolige oplysninger.

2. På den anførte baggrund vil Erhvervsfremmestyrelsen være berettiget - og efter begæring forpligtet - til at videregive fortrolige oplysninger i de pågældende sager til FE, når der er et sagligt behov for det hos den ene eller begge myndigheder, jf. forvaltningslovens § 28, stk. 3, og § 31. Det gælder også, hvis der etableres en mere regelmæssig videregivelsesordning, forudsat at der er et sagligt behov for denne ordning.

Det vil efter Justitsministeriets opfattelse være bedst stemmende med god forvaltningsskik, at de pågældende virksomheder ved indgivelse af ansøgning til Erhvervsfremmestyrelsen i givet fald bliver orienteret om, at sagens oplysninger kan forventes at blive videregivet til FE.

Hvis der i de pågældende sager måtte indgå fortrolige oplysninger om *enkeltpersoners rent private forhold*, vil videregivelse og indhentelse af sådanne oplysninger kun kunne ske, i det omfang de strengere betingelser efter forvaltningslovens § 28, stk. 1 og 2, samt § 29 er opfyldt.

Med venlig hilsen

Oliver Tønder

NOTAT

Wassenaars plenarmøde 2000 - liberalisering af krypteringsprodukter

1. Hvad er Wassenaar?

Wassenaar Arrangementet er det mest udbyggede af de fire eksportkontrolregimer¹. Det har rødder helt tilbage til koldkrigsperioden, som fulgte efter afslutningen af Den Anden Verdenskrig. Regimets navn var dengang "COCOM". Inden for regimet samarbejdede NATO-landene om at forhindre, at våben og avanceret udstyr blev eksporteret til Sovjetblokken.

30. november 2000

Sag 1998-293-5

Efter en længere overgangsperiode blev "COCOM" i 1996 omdannet til "Wassenaar Arrangementet". "Gamle fjender" som Rusland og flere østbloklande blev optaget som nye medlemmer, og fjendebilledet blev udskiftet med de urolige områder i Mellemøsten, Sydasien og Fjernøsten. Produktområdet er stadig det samme: våben og avanceret udstyr, herunder elektronisk udstyr og krypteringsprodukter.

2. Hvad er eksportkontrol?

Udtrykket "eksportkontrol" kan let give forkerte associationer og lede tanken hen i retning af, at der foretages en nøje fysisk kontrol med de produkter, der udføres. Det er naturligvis helt uoverkommeligt og ville drukne den internationale samhandel i bureaukrati. Det sker heller ikke i praksis. At et produkt er under eksportkontrol betyder heller ikke, at der er et automatisk forbud mod udførsel (embargo). Det betyder som hovedregel kun, at der i visse tilfælde skal søges om tilladelse til udførslen, altså nærmere en form for overvågning.

¹ De øvrige tre eksportkontrolregimer er:

- Australiengruppen, som varetager eksportkontrollen med kemiske og biologiske produkter og produktionsudstyr, der kan anvendes til udvikling og fremstilling af kemiske og biologiske våben,
- Nuclear Suppliers Group (NSG), som varetager eksportkontrollen med produkter og teknologier, der kan anvendes i forbindelse udvikling af kernekraft, men som også kan være til udvikling af atomvåben,
- Missile Technology Control Regime (MTCR), som varetager eksportkontrollen med produkter og teknologier, der kan anvendes til udvikling og fremstilling af missiler, der kan fremføre masseødelæggelsesvåben.

Erhvervsministeriet

nr. 95-180-22

04 DEC. 2000

Antal bilag _____ Dok. nr. 366
Sideakteret j.nr.

Danmark har således sammen med de andre lande i Wassenaar gennem mange år haft eksportkontrol med kryptering, ligesom der er eksportkontrol med en lang række andre varer, som kan anvendes både civilt og til militær brug, f.eks. avancerede computere, værktøjsmaskiner o.s.v. Eksportkontrollen sker for at overvåge og i givet fald forhindre eksport af sensitive produkter til "kritiske" slutbrugere i ustabile områder i verden, hvor de kan være til skade for international sikkerhed - f.eks. i Mellemøsten.

3. Wassenaars plenarmøde i december 1998

På Wassenaar Arrangementets plenarmøde i december 1998 blev de 33 deltagende lande enige om nye regler for eksportkontrol med krypteringsprodukter, som bl.a. indebar, at også massemarkeds-krypteringssoftware nu kom under eksportkontrol, hvis nøglelængden var over 64 bits (stærk kryptering).

Der var i Wassenaar enighed om, at denne nye eksportkontrol med massemarkeds-krypteringssoftware skulle bortfalde efter 2 år, altså i december 2000, medmindre der til den tid var enighed om at opretholde den.

4. Den danske regerings holdning

Beslutningerne i Wassenaar i december 1998 var anledningen til, at der i mange lande blev sat fokus på spørgsmål om kryptering og sikker elektronisk kommunikation, fordi de umiddelbart synes at berøre fundamentale rettigheder som retten til at beskytte indholdet af privat og fortrolig kommunikation og retten til privatlivets fred.

Den 3. marts 2000 besvarede erhvervsministeren på regeringens vegne en fælles henvendelse fra 9 erhvervsorganisationer. Ministeren udtalte i svaret, at regeringen delte erhvervsorganisationernes opfattelse af, at fortsatte restriktioner på overførsel af kommercielle krypteringsprodukter var en hindring for Wassenaar-landenes førende position inden for udvikling og fremstilling af krypteringsprodukter, og at eksportkontrollen med krypteringsprodukter, der havde en bred kommerciel anvendelse over hele verden, burde fjernes.

Den 7. april 2000 godkendte Folketingets Europaudvalg et mandat til forhandlingerne i EU om en ny dual-use forordning, som for krypteringsprodukternes vedkommende betød, at Danmark kunne arbejde for, at disse produkter blev helt fritaget for eksportkontrol i det indre marked (bortset fra "kryptoanalyse") og for en vidtgående liberalisering ved udførsel til en række nærtstående lande.

Ligeledes den 7. april 2000 beskrev regeringen sin holdning til den fremtidige danske krypteringspolitik i et brev til IT-Sikkerhedsrådet, hvor det om eksportkontrollen med krypteringsprodukter hedder: "der arbejdes for størst mulig liberalisering af eksportkontrollen med dual-use produkter, i EU og Wassenaar, dog med behørig

hensyntagen til behovet for fortsat at kunne kontrollere spredningen af meget sensitive produkter til sensitive slutbrugere”.

5. Forhandlingssituationen for krypteringsprodukter

Op til Wassenaars plenarmøde i november/december 2000 forelå der et kompromisforslag, som går ud på at ophæve al eksportkontrol med massemarkedskrypteringsprodukter, både for software og hardware og uanset bitlængde.

Kompromisforslaget indebærer samtidig, at den hidtil bestående eksportkontrol med kryptering, der ikke er massemarkedskrypteringsprodukter, bevares, (dvs. de ”skræddersyede” produkter over 56 bits). Denne eksportkontrol giver mulighed for fortsat at kontrollere spredningen af særligt sensitive krypteringsprodukter, som skønnes at være uden væsentlig kommerciel betydning for dansk erhvervsliv (hovedsageligt ”militære” produkter).

Der tegner sig altså et resultat på Wassenaars igangværende plenarmøde, som indebærer en afskaffelse af eksportkontrollen med alle krypteringsprodukter, som er alment udbredt. Der opretholdes alene kontrol med ”skræddersyede” krypteringsprodukter og få meget sensitive produkter. Liberaliseringen vil have en positiv virkning på markedsføringen og på mulighederne for sikker og fortrolig kommunikation. Samtidig kan de sikkerhedspolitiske interesser stadig varetages på en forsvarlig måde.

Beslutningerne i Wassenaar ventes at blive implementeret i EU i begyndelsen af det nye år gennem ændringer i den fælles forordning om eksportkontrol med dual-use produkter.

P R E S S E M E D D E L E S E

Redaktionen

Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Tlf. 35 46 60 00
Fax 35 46 60 01
E-post efs@efs.dk
www.efs.dk

Eksportkontrol med kryptering ophæves

Eksportkontrollen med alle almindelige krypteringsprodukter til elektronisk kommunikation falder væk. Pia Gjellerup: - Det er en sejr for den danske regering.

1. december, 2000

Der er i dag åbnet for en liberalisering af eksportbestemmelserne for IT krypteringsprodukter. Det stod klart, da de 33 lande i Wassenaar Arrangements-samarbejdet fredag sluttede det årlige plenarmøde i Bratislava. Aftalen berører alle almindelige krypteringsprodukter, som kan sikre den personlige fortrolighed i IT-kommunikationen.

Problemet med den nuværende eksportkontrol har været, at stærke krypteringsprodukter, der reelt kunne betragtes som massevarer, kom under eksportkontrol i en Wassenaar-aftale fra 1998.

Den nye aftale er et kompromisforslag, som Danmark har arbejdet for. Aftalen ophæver den nuværende bitsgrænse på 64 for almindelige krypteringsprodukter - både software og hardware. Dermed bliver det nu muligt at udbrede almene krypteringsprodukter globalt, uden at det kræver udførselstilladelse.

Kompromisforslaget indebærer samtidig, at den nuværende eksportkontrol med de "skræddersyede" produkter af fx militær interesse bevares. Det giver mulighed for, at de enkelte landes regeringer fortsat kan kontrollere eksporten af særlige sensitive krypteringsprodukter.

Pia Gjellerup siger efter at have fået resultaterne præsenteret:

- Den danske regering har længe søgt at skabe mere liberale rammer for at sikre fortroligheden med kryptering i vores elektroniske korrespondance. Udviklingen i Wassenaar er i overensstemmelse med den danske krypteringspolitik, som er baseret på fri anvendelse og fri import og eksport af kryptering for at fremme brugen af stærk kryptering til støtte for sikker elektronisk kommunikation og handel. Fra dansk side har vi været meget aktive for at nå dette mål, og jeg er særdeles tilfreds med dagens melding fra Wassenaars plenarmøde i Bratislava.

--

Ønsker redaktionen yderligere orientering om dagens beslutninger i Bratislava kan kontorchef Bent Lindhardt Andersen kontaktes, direkte tlf. 3546 6280, eller kontorchef Bjarne Bitsch i Bratislava, mobil tlf. 2075 7812 og på mødestedet, Hotel Forum, tlf. +421/7/593 48 133.

Erhvervsministeriet

95-180-22

04 DEC. 2000

Antal bilag _____ Dok. nr. 367
Sideakteret j.nr.

Facts om Wassenaar Arrangementet:

Wassenaar Arrangementet (WA) er det mest udbyggede af verdens fire eksportkontrol-regimer. Det har rødder helt tilbage i den kolde krig, som fulgte efter afslutningen af Den Anden Verdenskrig, oprindeligt kaldet COCOM. Indenfor disse rammer samarbejdede NATO-landene om at forhindre, at våben og avanceret udstyr blev eksporteret til Sovjetblokken. COCOM blev i 1996 omdannet til Wassenaar Arrangementet og tidligere "fjender" som Rusland og flere østbloklende blev optaget som nye medlemmer. Fjendebilledet blev udskiftet med de urolige områder i Mellemøsten, Sydøsten og Fjernøsten. Produktområdet er stadig det samme: våben og avanceret udstyr.

Wassenaar-lande:

Følgende lande er medlemmer af Wassenaar: Argentina, Australien, Østrig, Belgien, Bulgarien, Canada, Tjekkiet, Danmark, Finland Frankrig, Tyskland, Grækenland, Ungarn, Irland, Italien, Japan, Sydkorea, Luxembourg, Holland, New Zealand, Norge, Polen, Portugal, Rumænien, Rusland, Slovakiet, Spanien, Sverige, Schweiz, Tyrkiet, Ukraine, UK og USA.

De tre øvrige eksportkontrol-regimer:

Australiengruppen, varetager eksportkontrollen med kemiske og biologiske produkter og produktionsudstyr, der kan anvendes til udvikling og fremstilling af kemiske og biologiske våben,

Nuclear Suppliers Group (NSG) varetager eksportkontrollen med produkter og teknologier, der kan anvendes i forbindelse udvikling af kernekraft, men som også kan være til udvikling af atomvåben,

Missile Technology Control Regime (MTCR) varetager eksportkontrollen med produkter og teknologier, der kan anvendes til udvikling og fremstilling af missiler, der kan fremføre våben til masseødelæggelse.

Hvad er eksportkontrol-regimer?

Når man taler om, at det internationale samarbejde om eksportkontrol foregår i regimer, er det for at adskille dem fra de traktatmæssige og juridisk forpligtende former for internationalt samarbejde. Regimerne har en løsere og mere uformel karakter, deltagerlandenes nationale lovgivning og suveræne beslutningskompetence i de enkelte sager respekteres, og der er ingen retlige sanktioner for ikke at efterleve de vedtagne beslutninger.

De vigtigste aktiviteter i Waassenaar

WA-landene mødes jævnligt i sekretariatet i Wien for at udveksle synspunkter om de områder, som skønnes at være særligt risikable for den internationale fred og sikkerhed.

WA-landene udveksler oplysninger om udførsler af våben og dual-use produkter. De informerer også hinanden, når de giver afslag på en ansøgning om udførselstilladelse, således at andre lande kan blive gjort opmærksom på, at der kan være en sikkerhedspolitisk risiko ved at levere.

WA er ansvarlig for udarbejdelsen og vedligeholdelsen af de omfattende fælles lister over produkter, som medlemslandene skal holde under eksportkontrol.

Venlig hilsen

Erik Ljunggren, INFO
Direkte tlf. 3546 6662 – e-mail: elj@efs.dk

COVERNOTE TIL MINISTEREN

Ministerens godkendelse og evt. bemærkninger:

30. november 2000

Sag 1998-293-5

30/11: OU (J) G/a

Sagen vedrører:

Wassenaars plenarmøde 2000 - krypteringsprodukter

Indstilling:

Det indstilles, at ministeren orienterer sig i vedlagte baggrundsnotat og godkender vedlagte pressemeddelelse.

Bemærkninger:

Der er aftalt telefon-interview mellem ministeren og journalist Søren Bennedsen, Ritzaus Bureau, om Wassenaar og krypteringsprodukter den 1. December 2000.

Sagen om eksportkontrol med krypteringsprodukter har adskillige gange været forelagt ministeren, og ministeren er løbende blevet orienteret om forhandlingerne i Wassenaar.

Notatet er bestilt af ministersekretariatet.

Sagen er velegnet til pressebehandling.

Det anbefales, at ministeren afviser at kommentere eller besvare eventuelle spørgsmål om Echelon, som falder uden for ministerens ansvarsområde. Eksportkontrol med krypteringsprodukter har intet med Echelon at gøre, og der er ingen kobling til Echelon.

Erhvervsministeriet
J.nr. 95-180-22

04 DEC. 2000

Antal bilag _____ Dok. nr. 368
Sideakteret j.nr.

NOTAT

INTERNT

Erhvervsministeriet

22. april 1999
J. nr.: 95-180-22
/BSK

Wassenaar - aktindsigt

1. Problemstilling

I marts 1999 modtog EFS, Stats-, Justits-, Forsknings-, Forsvars-, Udenrigs- og Erhvervsministerierne enslydende anmodninger om aktindsigt i dokumenter vedrørende tilvejebringelsen af mandatet i forbindelse med indgåelsen af Wassenaar-aftalen i december 1998 fra en journalist på Børsen.

Journalisten har modtaget journallister og er nu i færd med at udpege dokumenter hos de forskellige myndigheder. EFS har i den forbindelse telefonisk forespurgt, om EM har bemærkninger til, at EFS giver aktindsigt i en e-mail sendt fra CMU til EFS den 8. december 1998 med overskriften "Krypteringsballade". E-mail'en er en bestilling på et notat hos EFS og er journaliseret i et "rødt omslag" hos EFS. EFS anvender røde omslag til deres ministerbetjeningsager.

Mail'ens indhold er noget følsomt, og mulighederne for undtagelse fra aktindsigt bør derfor undersøges. Det skal bemærkes, at mail'en ikke er journaliseret i EM.

2. OHL's regler

En e-mail sidestilles med en telefax eller et almindeligt brev i forbindelse med en begæring om aktindsigt. Der er tale om et dokument, og i dette tilfælde et dokument sendt fra én myndighed til en anden. Dette betyder samtidig, at dokumentet ikke kan undtages fra aktindsigt i medfør af OHL § 7 om interne arbejdsdokumenter.

§ 10, nr. 3 kan muligvis anvendes som grundlag for undtagelse af dokumentet i sin helhed. Bestemmelsen omhandler "dokumenter, der udveksles i forbindelse med, at en myndighed udfører sekretariatsopgaver for en anden myndighed". I og med der er tale om en bestilling på et notat til ministeren på et område, hvor departementet ikke har den fornødne ekspertise til at lave notatet, kan man argumentere for, at der er tale om, at EFS agerer som sekretariat for ministeren.

Spørgsmålet er imidlertid om denne bestemmelse kan anvendes, når bestillingen kommer fra JURC og ikke direkte fra ministersekretariatet, og når Departementet har ændret i notatet.

Alternativet til § 10, nr. 3 kunne være undtagelse af oplysninger i medfør af § 13, stk. 1, nr. 1 (rigets forsvar), nr. 2 (udenrigspolitiske interesser) eller opsamlingsbestemmelsen i nr. 6 (forholdets særlige karakter). Mens nr. 1 og nr. 2 formentlig kan anvendes f.s.v.a. andre dokumenter, der vedrører Wassenaar-aftalen, synes ingen af bestemmelserne imidlertid relevante i dette konkrete tilfælde. Tilbage er så udelukkende nr. 6, og begrundelsen skulle i givet fald være hensynet til den politiske beslutningsproces.

Det nævnes i kommentaren til OHL, at § 13, stk. 1, nr. 6 kan anvendes, "hvis det i det konkrete tilfælde må anses for absolut påkrævet for at beskytte den politiske beslutningsproces i forbindelse med regeringens interne overvejelser" om en besvarelses udformning.

Hvorvidt man kan strække denne bestemmelse til oplysningerne i det konkrete dokument må anses at være usikkert.

3. Konklusion og indstilling

Det følger af ovenstående, at man kan overveje to mulige bestemmelser i OHL til undtagelse af mail'en fra aktindsigt helt eller delvist, nemlig § 10, nr. 3 og/eller § 13, stk. 1, nr. 6. Ingen af bestemmelserne er klokkeklare, på den anden side kan det ikke afvises, at "de holder".

Mail'ens udformning gør, at en undtagelse af hele dokumentet vil være at foretrække fremfor ekstrahering af oplysninger. For at anvende sekretariatsmodellen taler også, at bestillingen er journaliseret i et såkaldt rødt omslag hos EFS, der signalerer, at der er tale om en ministerbestilling.

Anvendes "sekretariatsmodellen", skal man være opmærksom på den præcedensskabende virkning for lignende sager (hvis man ønsker at give aktindsigt i sådanne tilfælde, skal det da være med baggrund i mer-offentlighedsprincippet).

Det indstilles, at vi oplyser EFS, at vi mener, at dokumentet i sin helhed bør undtages fra aktindsigt, jf. § 10, nr. 3. Alternativt indstilles det, at begrundelsen for undtagelse sker med henvisning til begge bestemmelser i forening.

*Enig i, at § 10, nr. 3
bør anvendes.*

SSJ 26/4

Søren Sandfeld Jakobsen (DEP)

Fra: Bente Skovgaard Kristensen (DEP)
Sendt: 19. april 1999 11:46
Til: Søren Sandfeld Jakobsen (DEP)
Emne: VS: Krypteringsballade

Kære Søren,

EFS har ringet vedrørende nærværende mail. Den er et af de dokumenter, som Børsen-journalisten har udpeget m.h.p. aktindsigt. Mail'en er journaliseret hos EFS, men ikke hos os. Det er selvfølgelig EFS, der skal træffe afgørelse om, hvorvidt/i hvilket omfang der kan gives aktindsigt i dokumentet, men de vil gerne høre vores mening (helt i tråd med, hvad vi oprindeligt aftalte).

CMU mener, at det kan være lidt uheldigt at udlevere mail'en, og det er jeg enig i. Spørgsmålet er imidlertid, hvordan dokumentet kan undtages. Jeg har vendt spørgsmålet med juridisk sekr. (ADJ).

Der er i hvert ikke tale om et internt dokument (OHL § 7). Dokumentet kan evt. undtages efter "sekretariatsmodellen" (§ 10, nr. 3). Jeg mener dog, at det er tvivlsomt, om den måde ministerbejeningen kører på, i sidste ende lever op til OHL's krav. Så vidt jeg kan se, vil de eneste andre muligheder være undtagelse af enkeltoplysninger efter OHL § 13, nr 1 (statens sikkerhed/rigets forsvar) eller nr. 2 (udenrigspolitiske interesser), men det vil være at strække bestemmelserne noget langt at anvende dem i forhold til oplysningerne i dette dokument!!!

Min konklusion er, at den eneste realistiske mulighed for undtagelse er "sekretariatsmodellen", og selv den er jeg ikke helt tryk ved.

Jeg synes, at vi lige skal tales ved.

M.v.h.

Bente

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Charlotte Münter (DEP)

Sendt: 19. april 1999 08:41

Til: Bente Skovgaard Kristensen (DEP)

Emne: VS: Krypteringsballade

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Charlotte Münter (DEP)

Sendt: 8. december 1998 13:20

Til: Bjarne Bitsch (EFS) (E-mail); Søren Hellener (EFS) (E-mail); Bent Lindhardt Andersen (EFS) (E-mail)

Cc: Christian Johansen (DEP); 'phs@fsk.dk'

Emne: Krypteringsballade

Kære Bent og Bjarne

Jeg har netop talt med Per Helge Sørensen fra Forskningsministeriet. De har allerede fået flere vrede henvendelser som reaktion på Wassenaar-resultatet.

Mhp at foregribe ballade over for uforberedte ministre vil jeg bede jer om at lave en notits på max. én side, som vi kan lægge til forsknings- og erhvervsministeren. Notitsen skal beskrive, hvad Wassenaar er (KORT) og hvad den praktiske konsekvens er af aftalen.

Derudover vil jeg høre, om I kan levere udkast til et standardsvar til vrede borgere, hvori beskrives resultatet af Wassenaar og den balance ml. erhvervs- og sikkerhedsinteresser, som nødvendigvis må holdes. Max. ½ side.

Hvis jeg kunne få noget i løbet af i morgen, ville det være fint.

Tak
Charlotte